

Sprawozdanie z postępów realizacji
w 2014 i 2015 r. Umowy Partnerstwa
2014-2020

Ministerstwo Rozwoju
Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej
Kwiecień 2016 r.

Wstęp	3
1. Postęp realizacji UP	6
1.2 Postęp realizacji celów tematycznych.....	13
1.3 Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.....	54
1.4 Duże projekty	56
1.5 Instrumenty finansowe	57
2. Warunkowość i koncentracja interwencji	58
2.1 Warunkowość <i>ex ante</i>	58
2.2 Ramy wykonania	63
2.3 Koncentracja tematyczna.....	63
2.4 Wymiar terytorialny prowadzonej interwencji.....	65
2.5 Podsumowanie wsparcia wykorzystanego na cele dot. zmiany klimatu	70
3. Kontekst strategiczny UP.....	72
3.1 Strategia <i>Europa 2020</i> i Zalecenia Rady.....	72
3.2 SUE RMB.....	75
3.3 SRK i strategie zintegrowane	75
3.4 Strategie ponadregionalne.....	76
4. System koordynacji	77
4.1 KUP.....	77
4.2 Kontrakt terytorialny.....	78
4.3 Desygnacja instytucji.....	78
4.4 Wytyczne horyzontalne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego	79
4.5 Krajowe i regionalne obserwatoria terytorialne.....	80
4.6 System wskaźników postępu rzeczowego	80
4.7 Zespół międzyresortowy	82
4.8 Baza konkurencyjności	82
5. Ewaluacja.....	83
6. Realizacja zasad wsparcia EFSI	85
6.1 Zasada partnerstwa i zaangażowania partnerów we wdrażanie UP	85
6.2 Zasada promowania równości między kobietami i mężczyznami oraz zasada promowania równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób niepełnosprawnościami	87
6.3 Zasada zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem zmian klimatu	89
6.4 Zachowanie zasad polityki przestrzennej	89
7. Kontrola realizacji PO/RPO	91
8. Pomoc techniczna.....	92
9. Informacja i promocja	95
Podsumowanie – wnioski i rekomendacje	99
Załączniki	100

Polityka Spójności na lata 2014-2020

Regulacje unijne na lata 2014-2020 nakładają szereg nowych uwarunkowań strategicznych, które są wyrazem zwiększonego ukierunkowania interwencji na rezultaty i na długofalowe efekty społeczno-gospodarcze. Do najistotniejszych uwarunkowań o proefektywnościowym charakterze należą:

- ramy wykonania – tj. ustanowione na etapie programowania cele pośrednie i końcowe dla wsparcia zaplanowanego w danym programie wraz z ustalonymi wskaźnikami. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie ukierunkowania interwencji na rezultaty. Tak zdefiniowane i skwantyfikowane cele będą przedmiotem analizy podczas przeglądu śródkresowego, zaplanowanego na 2019 rok. Wyniki przeglądu będą miały przełożenie na wysokość środków ostatecznie przyznanych w danej osi priorytetowej.
- warunki wstępne (warunki ex ante) – tj. katalog wymogów, które muszą zostać spełnione przez państwa członkowskie przed rozpoczęciem realizacji programów lub w pierwszych jej latach (w przypadku Polski do końca 2016 r.). Ich wypełnienie ma na celu przygotowanie odpowiedniego gruntu pod unijne inwestycje, a przez to podniesienie ich efektywności i skuteczności. Niespełnienie warunków wstępnych może być powodem zawieszenia przez KE płatności na rzecz danego państwa członkowskiego.
- koncentracja wsparcia – tj. ukierunkowanie wsparcia na interwencje przynoszące największą wartość dodaną w odniesieniu do realizacji unijnej *Strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu*, z uwzględnieniem najważniejszych wyzwań terytorialnych. W praktyce jest to zobowiązanie państw członkowskich do zastosowania określonych procentowych poziomów alokacji, przeznaczonych na wybrane cele tematyczne (tzw. koncentracja tematyczna, ang.: *ring-fencing*).
- szersze zastosowanie instrumentów finansowych – pomimo wyższego stopnia złożoności tej formy wsparcia, w porównaniu do prostego modelu dotacyjnego, jest ona bardziej efektywna w dłuższej perspektywie czasowej, ponieważ umożliwia długofalowe finansowanie przedsięwzięć prorozwojowych. Jest to także szczególnie istotne w kontekście planowanego wypracowania krajowego modelu finansowania polityki rozwoju.
- nowe instrumenty terytorialne – w tym przede wszystkim Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) i rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS).
- rozliczenia roczne – tj. obowiązek przedstawienia przez państwo członkowskie zestawienia wydatków poniesionych w ramach programu w roku obrachunkowym (obejmującym okres od 1 lipca roku n-2 do 30 czerwca roku n-1) do dnia 15 lutego każdego roku n od 2016 do 2025, powiązany z możliwością naliczenia korekt za nieprawidłowo poniesione wydatki.

Wszystkie ww. mechanizmy wymagają odpowiedniego zaplanowania interwencji, a następnie zapewnienia takiego zarządzania środkami finansowymi i stworzenia procedur wyboru projektów, które pozwolą na wyłonienie przedsięwzięć o największej wartości dodanej w kontekście celów programów, przy jednoczesnym szybkim tempie realizacji.

Ramy prawne realizacji programów

System prawny realizacji programów stanowią rozporządzenia unijne wchodzące w skład tzw. pakietu legislacyjnego, tj. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu

Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320), rozporządzenia dedykowane poszczególnym funduszom, tj. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 289—302), Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 470—486) i Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 281—288) oraz rozporządzenie dotyczące programów (EWT), tj. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 259—280). Rozporządzenia składające się pakiet legislacyjny zostały uzupełnione rozporządzeniami wykonawczymi i delegowanymi, a także, w zakresie niektórych zagadnień, wytycznymi KE.

Na gruncie krajowym ramy prawne dla realizacji programów stanowi przede wszystkim ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 217), ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2016 r. poz. 383) oraz system wytycznych horyzontalnych i programowych, wydanych na podstawie przepisów ww. ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* i wiążących wobec instytucji uczestniczących w realizacji programów.

W przypadku PROW ramy prawne stanowi ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. poz. 349, z późn. zm.) wraz z rozporządzeniami, a w przypadku PO RiM ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. *o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego* (Dz. U. poz. 1358).

[Plan działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020](#)

Z uwagi na bardzo niewielki postęp w realizacji programów odnotowany pod koniec 2015 r., w Ministerstwie Rozwoju (MR) podjęto prace nad przygotowaniem *Planu działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020*, którego istotą jest wskazanie działań niezbędnych do podjęcia w celu szybkiego uruchomienia programów i zapewnienia efektywnej realizacji interwencji, tak by przełożyła się ona na trwałe efekty społeczno-gospodarcze. Dokument ten, przyjęty przez Radę Ministrów 24 lutego 2016 r., identyfikuje główne wyzwania dla realizacji programów i nakreśla kierunek prac w kolejnych miesiącach 2016 r., kładąc szczególny nacisk na jakościową stronę wdrażania.

***

Niniejsze sprawozdanie jest pierwszym sprawozdaniem z realizacji UP, obejmującym lata 2014-2015 i przygotowanym zgodnie z art. 14f ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*.

1. Postęp realizacji UP

Lata 2014-2015 to przede wszystkim etap finalizacji prac nad systemem prawno-proceduralnym oraz instytucjonalnym programów. Z uwagi na stosunkowo późne przyjęcie regulacji na poziomie europejskim (tzw. pakiet legislacyjny dla Polityki Spójności został opublikowany w grudniu 2013 r., a proces wydawania aktów wykonawczych i delegowanych trwał w 2014 i 2015 r. – i przyjęcie programów na przełomie 2014/2015 r. opracowanie części rozwiązań o charakterze proceduralnym było także przesunięte w czasie.

Praktyczna realizacja programów rozpoczęła się w 2015 r. (za wyjątkiem *Inicjatywy na rzecz Zatrudnienia Osób Młodych* wdrażanej w ramach Programu Operacyjnego *Wiedza Edukacja Rozwój* (PO WER), w przypadku której okres kwalifikowalności wydatków rozpoczął się 1 września 2013 r.) – jako pierwsze zostały uruchomione programy PO WER i PO PC.

Komitety Monitorujące (KM)

W I połowie 2015 r. w ramach wszystkich PO finansowanych ze środków Polityki Spójności zostały utworzone KM, zgodnie z zapisami Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 stycznia 2015 r. w *zakresie komitetów monitorujących 2014-2020*. Ich działalność w pierwszym roku praktycznej realizacji skupiła się przede wszystkim na opiniowaniu i zatwierdzeniu metodyki i kryteriów wyboru projektów oraz dokumentów wymaganych przepisami europejskimi, takich jak plany ewaluacji i strategie komunikacji.

KM PROW na lata 2014-2020 został powołany zarządzeniem nr 5 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w *sprawie powołania Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*. Do końca 2015 r. odbyły się trzy posiedzenia KM PROW podczas których, analogicznie jak w przypadku programów polityki spójności, opiniowano i zatwierdzano kryteria wyboru operacji, strategię komunikacji, a także zmieniano zapisy programu.

W przypadku KM PO RiM, który został powołany na mocy zarządzenia Nr 1/2015 Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 30 grudnia 2015 r. w *sprawie powołania Komitetu Monitorującego Program Operacyjny „Rybacko i Morze”*, ze względu na opóźnione względem pozostałych programów UP rozpoczęcie wdrażania, do końca 2015 r. spotkania nie odbywały się.

System instytucjonalny

System instytucjonalny programów Polityki Spójności swoją logiką nie odbiega zasadniczo od rozwiązań przyjętych na lata 2007-2013, za wyjątkiem dwóch aspektów. Po pierwsze, w Polsce zdecydowano się na przyjęcie przewidzianego w pakiecie legislacyjnym rozwiązania w zakresie certyfikacji, przewidującego wyposażenie instytucji zarządzających (IZ) w funkcję certyfikacji zamiast tworzenia odrębnej instytucji certyfikującej. Po drugie, zdecydowano się, co do zasady, na "spłaszczenie" struktury wdrażania, tj. utworzenie w miarę możliwości 2 szczeblowej struktury instytucjonalnej. Rozwiązaniem proceduralnym, odmiennym od funkcjonującego w latach 2007-2013 i wynikającym z regulacji europejskich, jest proces udzielania desygnacji - czyli uznawania na poziomie krajowym gotowości systemu instytucjonalnego, warunkującej uruchomienie refundacji przez KE (podmiotem udzielającym desygnacji w Polsce, zgodnie z przepisami prawa krajowego, jest minister właściwy ds. rozwoju regionalnego).

Podobnie, jak w latach 2007-2013, 16 RPO (o strukturze dwufunduszowej tym razem) zarządzanych jest przez zarządy województw, a 6 KPO przez MR (wśród KPO nowym programem względem perspektywy 2007-2013 jest program PO PC). W MR mieści się także IZ dla trzech programów

w ramach Celu EWT. łącznie w systemie realizacji programów Polityki Spójności uczestniczy 96² instytucji.

W ramach PROW, system instytucji uczestniczących w systemie wdrażania nie różni się znacząco od obowiązującego w poprzednim okresie programowania. Funkcję instytucji zarządzającej pełni nadal Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jednostką certyfikującą pozostał Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, natomiast funkcja agencji płatniczej została przypisana Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (w perspektywie finansowej 2007-2013 funkcję tę pełniła ARiMR wraz z Agencją Rynku Rolnego).

W odniesieniu do PO RiM, nastąpiła zmiana polegająca na przeniesieniu IZ do nowo powstałego resortu Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Niezmiennie funkcje związane z certyfikacją wydatków i audytem zostały przypisane odpowiednio Ministerstwu Finansów oraz GIKS, natomiast funkcje instytucji pośredniczących (IP) mogą pełnić: ARiMR, samorzady województw i jednostki sektora finansów publicznych lub fundacje, których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa.

Proces desygnacji

Jak wspomniano powyżej, regulacje unijne na lata 2014-2020 przewidują w przypadku programów Polityki Spójności udzielenie desygnacji przez wyznaczony organ krajowy, potwierdzającej gotowość instytucjonalną w ramach danego programu do realizacji wsparcia.

Na gruncie polskim, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, desygnacji udziela minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, w oparciu o sprawozdanie niezależnej instytucji audytowej (IA). Do końca 2015 r. desygnacji udzielono w odniesieniu do następujących programów: PO IiŚ, PO PC, PO *Pomoc Techniczna* (PO PT), PO *Polska Wschodnia* (PO PW) oraz RPO województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego. W przypadku pozostałych programów stan prac przedstawia się następująco:

Tabela 1 Postęp prac nad procesem desygnacji w ramach PO, stan na koniec 2015 r.³

Przed zgłoszeniem gotowości do audytu desygnacyjnego IA	Czynności audytowe IA na miejscu	IA sporządziła wstępne sprawozdanie z audytu desygnacyjnego
3 programy	5 programów	11 programów
<ul style="list-style-type: none"> • EWT <i>Polska – Saksonia</i> • EWT <i>Polska – Republika Słowacka</i> • EWT <i>Południowy Bałtyk</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • RPO woj. łódzkiego • RPO woj. podlaskiego • RPO woj. podkarpackiego • RPO woj. pomorskiego • RPO woj. warmińsko-mazurskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • PO WER • PO Inteligentny Rozwój (PO IR) • RPO woj. dolnośląskiego • RPO woj. lubelskiego • RPO woj. lubuskiego • RPO woj. małopolskiego • RPO woj. mazowieckiego • RPO woj. opolskiego • RPO woj. śląskiego • RPO woj. świętokrzyskiego • RPO woj. zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne Instytucji Koordynującej Umowę Partnerstwa (IK UP), na podstawie danych Departamentu Certyfikacji i Desygnacji (MR)

² Liczba odnosi się do podmiotów tworzących system realizacji (urzędy liczone są tylko raz).

³ W odniesieniu do EWT uwzględniono jedynie programy zarządzane przez stronę polską.

Według stanu na dzień 14 kwietnia 2016 r. desygnacji udzielono w ramach wszystkich KPO, 12 RPO oraz Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020

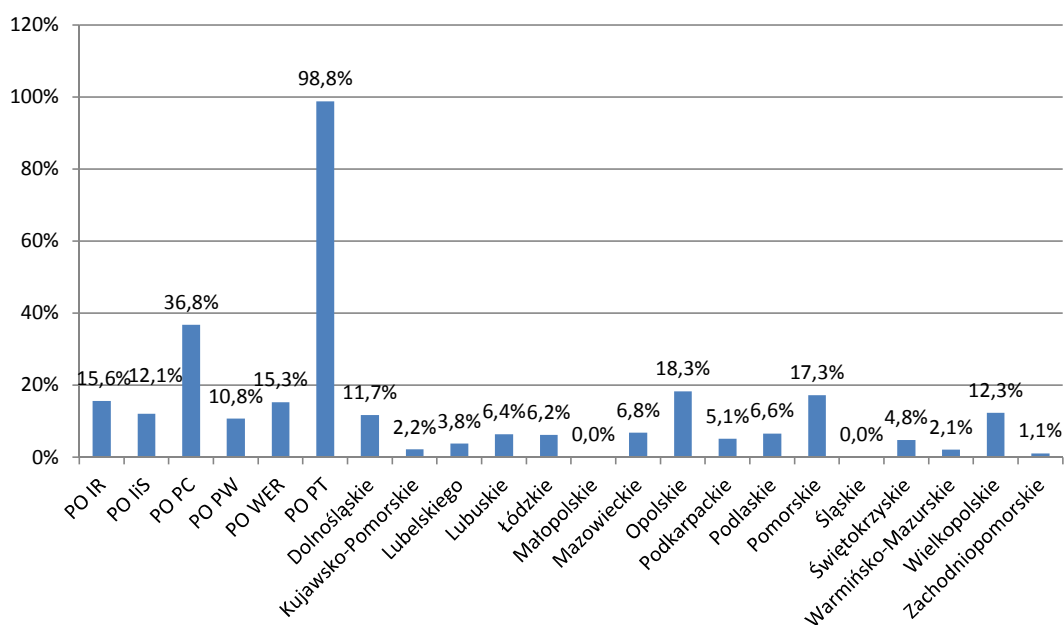
Nabory i kryteria wyboru projektów

UP i polskie ramy prawne na lata 2014-2020 przewidują dwa typy wyboru projektów – konkursowy, będący zasadniczym trybem wyboru projektów oraz tryb pozakonkursowy, obwarowany szczególnymi ustawowymi przesłankami. Dla obydwu trybów metodyka i kryteria wyboru projektów są zatwierdzane przez KM.

W ramach programów Polityki Spójności, do końca 2015 r. uruchomiono 431 naborów w ramach KPO i RPO na lata 2014-2020, w tym 249 w trybie konkursowym i 182 w trybie pozakonkursowym. Kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach uruchomionych naborów wyniosła ponad 39,5 mld zł, co stanowi 11,3% ogólnej kwoty na dofinansowanie projektów w latach 2014-2020. Wartość ta, w zależności od PO, wynosiła od 0% alokacji programu (RPO woj. małopolskiego i RPO woj. śląskiego) do 36,8% (PO PC). Natomiast w ramach PO PT uruchomiona została całość alokacji⁴ (co wynika ze specyfiki programu, ukierunkowanego na zapewnienie sprawnego systemu realizacji Polityki Spójności).

Poniższy wykres przedstawia poziom zaangażowania alokacji w uruchomionych naborach w ramach KPO i RPO.

Wykres 2 Poziom alokacji przeznaczanej na uruchomione nabory (stan na koniec 2015 r.)⁵

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych centralnego systemu teleinformatycznego (SL2014) oraz danych pozyskanych od IZ

Do końca 2015 r. zatwierdzono kryteria dla 497 spośród 872 przewidzianych w programach działań (*Plan działań na rzecz zwiększenia efektywności...* przewiduje zakończenie tego procesu w I kw. 2016 r.).

Z uwagi na nowe uwarunkowania realizacji programów, w tym zwiększoną orientację na rezultaty interwencji, wyrażająca się m. in. zastosowaniem mechanizmu ram wykonania, bardzo istotna jest

⁴ Zaprezentowana na Wykresie 2 wartość 98,8% dla PO PT wynika z jednolitej metodologii przeliczania kwot z euro na zł zastosowanej w przedmiotowym sprawozdaniu, opisanej szczegółowo w poniższym przypisie.

⁵ Wartość procentową alokacji przeznaczanej na uruchomione nabory obliczono jako stosunek kwoty środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w ramach naborów rozpoczętych do końca 2015 r. do alokacji programu (uwzględniającej wartość wkładu UE oraz krajowych środków publicznych) przeliczonej na zł wg kursu obowiązującego w przedmiotowym sprawozdaniu, tj. 1 euro = 4,24 zł.

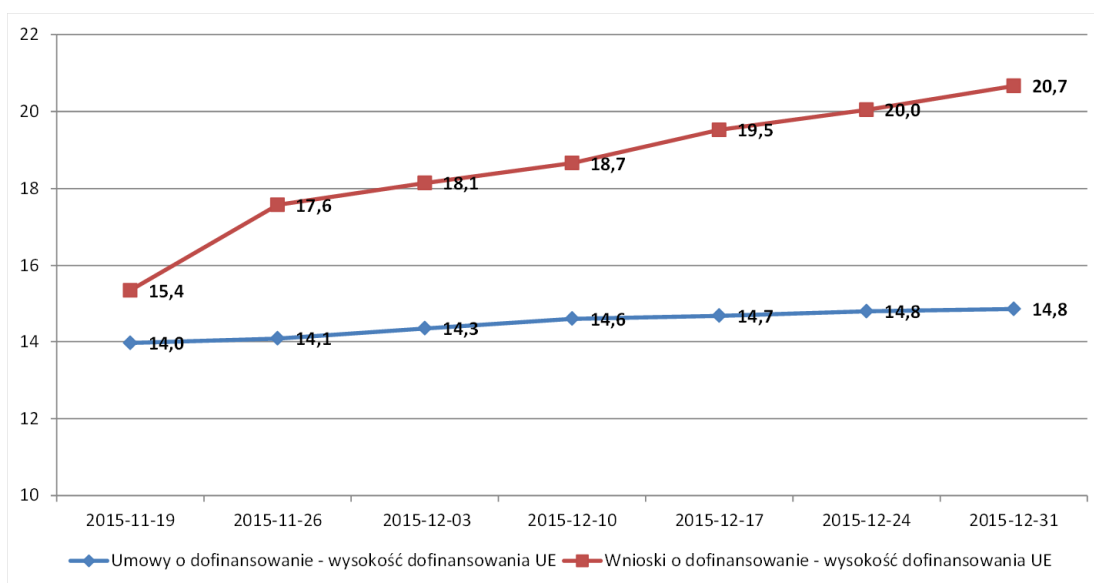

jakość kryteriów i ich odpowiednie sprofilowanie. Pierwsze doświadczenia w tym zakresie wskazały na potrzebę udoskonalenia ww. procesu. W celu bardziej miarodajnej oceny jakości kryteriów w większości programów podjęto ewaluację kryteriów wyboru projektów, której wyniki posłużą udoskonaleniu procesu ich opracowywania.

Według SL2014, do końca 2015 r. pozytywną ocenę formalną przeszło ponad 3,9 tys. wniosków o dofinansowanie projektów na kwotę ok. 20,7 mld zł (wkład UE).

Od uruchomienia programów do końca 2015 r. podpisano z beneficjentami 935 umów o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w części UE 14,8 mld zł. Wartość wydatków kwalifikowalnych wykazana w umowach o dofinansowanie projektów wyniosła natomiast 17,8 mld zł.

Wykres 3 Wartość poprawnych formalnie wniosków o dofinansowanie oraz podpisanych umów w ramach PO Polityki Spójności w okresie listopad – grudzień 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Wartość wydatków beneficjentów uznanych za kwalifikowalne, wynikająca ze złożonych wniosków o płatność, wyniosła 2,2 mld zł, w tym dofinansowanie UE: 1,9 mld zł.

Zgodnie z art. 134 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, KE przekazywać będzie państwu członkowskiemu każdego roku w okresie 2014 - 2016 tzw. początkowe płatności zaliczkowe w kwocie odpowiadającej 1% alokacji funduszy (pomniejszonej o rezerwę wykonania) przyznanej na cały okres programowania. W 2015 r. napłynęło do Polski z tego tytułu 1 354,5 mln euro, co przy uwzględnieniu zaliczek początkowych przekazanych jeszcze w 2014 r. (170,5 mln euro) daje łączną kwotę przekazanych zaliczek na poziomie 1 525 mln euro.

Art. 112 ust. 3 wspomnianego rozporządzenia nakłada na państwa członkowskie obowiązek przedkładania KE dwukrotnie w ciągu każdego roku (tj. do dnia 31 stycznia i 31 lipca) prognoz dotyczących kwot, w odniesieniu do których państwa członkowskie planują złożyć wnioski o płatność za bieżący rok budżetowy i kolejny rok budżetowy. IZ zadeklarowały w lipcu 2015 r. osiągnięcie do końca roku poziomu certyfikacji na poziomie 1 839,7 mln zł wydatków kwalifikowalnych, który to umożliwiłby zawnioskowanie o 1 273,6 mln zł wkładu unijnego.

Faktyczna certyfikacja w analizowanym okresie okazała się nieznacznie wyższa od prognozowanej: pod koniec grudnia 2015 r. pierwsze dwie instytucje zarządzające (PO IiŚ oraz PO PC) złożyły wnioski o płatność do KE na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 1 879,8 mln zł

(102% wartości lipcowej prognozy⁶). Wspomniane wydatki (po przeliczeniu na euro - 441 mln euro) umożliwiły zawnioskowanie do KE o 374,8 mln euro wkładu UE z tytułu płatności okresowych.

---

⁶ W celu zniwelowania wpływu zmian kursu euro na poziom realizacji prognoz wspomniany procent wyliczono jako iloraz faktycznych wydatków certyfikowanych w złotych do prognoz certyfikacji przedstawionych w złotych (tj. jeszcze przed przeliczeniem na euro, które to dokonywane było po różnych kursach: prognozy po kursie przeliczeniowym obowiązującym w lipcu 2015 r., natomiast wydatki certyfikowane po kursie właściwym dla grudnia 2015 r.).

W poniższej Tabeli przedstawiono postęp finansowy realizacji poszczególnych programów Polityki Spójności.

Tabela 2 Poprawne formalnie wnioski o dofinansowanie, zawarte umowy/wydane decyzje o dofinansowaniu oraz wydatki wykazane przez beneficjentów w złożonych przez nich wnioskach o płatność w ramach programów Polityki Spójności, stan na koniec 2015 r.

PO	Wnioski o dofinansowanie					Umowy/decyzje o dofinansowaniu					Wnioski o płatność			
	Liczba	Wartość ogółem (PLN)	Wydatki kwalifikowalne (PLN)	Wnioskowane dofinansowanie (PLN)	Wkład UE (PLN)	Liczba	Wartość ogółem (PLN)	Wydatki kwalifikowalne (PLN)	Dofinansowanie (PLN)	Wkład UE (PLN)	Całkowita kwota poniesionych wydatków objętych wnioskami (PLN)	Kwota wydatków uznanych za kwalifikowalne (PLN)	Kwota dofinansowania (PLN)	w tym dofinansowanie UE (PLN)
PO IIŚ	26	20 757 456 801,17	12 784 576 580,80	12 778 509 785,80	10 866 890 093,58	22	20 418 218 642,25	12 503 625 535,23	12 497 938 090,23	10 628 081 704,83	2 014 155 049,77	1 884 871 372,38	1 884 871 372,38	1 602 140 666,43
PO IR	199	3 392 503 137,26	3 392 503 137,26	1 785 505 547,13	1 100 327 159,37	96	1 098 388 555,33	1 098 388 555,33	588 752 194,21	588 752 194,21	0,00	0,00	0,00	0,00
PO WER	2 578	4 628 451 422,24	4 628 213 477,69	4 503 243 574,77	4 133 915 686,69	372	1 512 071 873,44	1 512 071 873,44	1 511 087 084,85	1 349 404 863,93	269 300 584,24	269 244 772,78	269 244 772,78	239 017 998,10
PO PC	37	2 290 527 691,21	2 276 688 527,32	2 265 803 274,42	1 917 733 180,37	11	791 580 553,58	788 616 233,58	788 616 233,58	667 327 109,91	1 162 500,00	1 162 500,00	1 162 500,00	983 707,06
PO PW	3	5 555 838,87	5 549 838,87	5 549 838,87	4 717 363,03	2	2 074 800,00	2 068 800,00	2 068 800,00	1 758 480,00	53 975,65	53 975,65	53 975,65	45 879,30
PO PT	43	642 770 739,27	631 338 989,27	631 338 989,27	536 638 140,87	38	589 521 657,27	578 089 907,27	571 302 091,82	491 376 421,17	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. dolnośląskiego	41	112 999 571,60	112 999 571,60	101 498 265,86	96 049 665,86	34	62 707 802,07	62 707 802,07	58 765 261,76	53 301 661,76	30 748,40	30 748,40	25 245,55	25 245,55
RPO woj. kujawsko-pomorskiego	23	69 079 898,28	69 079 898,28	65 817 421,73	57 773 910,84	22	63 428 245,18	63 428 245,18	62 030 353,86	53 914 013,41	4 655 656,72	4 655 656,72	4 655 656,72	3 957 308,24
RPO woj. lubelskiego	39	71 628 468,53	71 628 468,53	63 274 683,34	53 878 603,54	39	71 628 468,53	71 628 468,53	63 274 683,34	60 884 198,26	436 959,73	436 959,73	371 415,76	371 415,76
RPO woj. lubuskiego	14	26 803 999,43	26 803 999,43	25 130 809,09	22 783 399,52	13	24 312 469,14	24 312 469,14	23 013 008,34	20 665 598,77	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. łódzkiego	52	249 810 151,66	237 306 887,64	220 467 359,49	200 399 822,18	31	182 013 769,56	178 539 854,20	170 579 387,67	151 758 876,55	17 712 681,83	17 712 681,83	16 924 924,74	15 055 779,57
RPO woj. mazowieckiego	46	267 125 919,74	267 125 919,74	237 194 843,74	213 700 733,79	46	267 125 919,74	267 125 919,74	237 194 843,34	213 700 733,39	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. opolskiego	34	388 958 392,14	387 744 723,00	346 440 109,26	329 944 886,37	26	170 808 301,63	170 673 109,50	151 682 050,50	144 660 636,70	3 297 771,27	3 297 771,27	2 820 025,27	2 803 105,57
RPO woj. podkarpackiego	19	84 318 180,71	84 318 180,71	73 275 861,60	71 670 453,60	15	45 992 836,00	45 992 836,00	39 938 323,60	39 093 910,60	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. podlaskiego	486	508 631 677,45	499 379 553,82	448 326 409,17	386 840 616,50	18	46 444 335,00	46 444 335,00	41 944 898,80	39 477 698,80	4 768 294,92	4 768 294,92	4 768 294,92	4 053 016,34
RPO woj. pomorskiego	60	432 123 361,28	407 538 286,58	349 014 978,67	345 909 333,06	13	153 157 421,61	148 403 894,61	131 426 984,52	126 489 710,12	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. warmińsko-mazurskiego	25	61 532 995,53	61 105 760,29	60 134 824,48	51 939 896,24	25	61 532 995,53	61 105 760,29	60 134 824,48	51 939 896,24	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. zachodniopomorskiego	20	42 778 042,32	42 778 042,32	42 778 042,32	36 361 335,98	10	28 967 103,06	28 967 103,06	25 394 246,90	25 394 246,90	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. świętokrzyskiego	144	147 507 979,59	145 786 282,05	136 228 088,09	116 694 404,80	65	68 063 409,26	68 063 409,26	62 010 623,29	57 853 957,86	0,00	0,00	0,00	0,00
RPO woj. wielkopolskiego	45	128 862 763,07	128 862 763,07	124 003 529,34	109 529 094,78	37	93 929 692,71	93 929 692,71	91 069 472,76	79 840 238,78	0,00	0,00	0,00	0,00
Interreg V-A Polska – Saksonia*	5	53 377 667,78	53 377 667,78	44 381 333,39	44 381 333,39	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem	3 939	34 362 804 699,13	26 314 706 556,05	24 307 917 569,83	20 698 079 114,36	935	25 751 968 850,89	17 814 183 804,14	17 178 223 457,85	14 845 676 152,19	2 315 574 222,53	2 186 234 733,68	2 184 898 183,77	1 868 454 121,92

* wartości dla programów EWT, które w SL2014 prezentowane są w euro, przeliczono zgodnie z kursem obowiązującym w przedmiotowym sprawozdaniu, tj. 1 euro = 4,24 zł

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

W odniesieniu do WPR, która realizowana jest ze środków PROW, do końca 2015 r. uruchomiono 8 ogólnokrajowych i 24 wojewódzkie nabory wniosków o przyznanie pomocy.

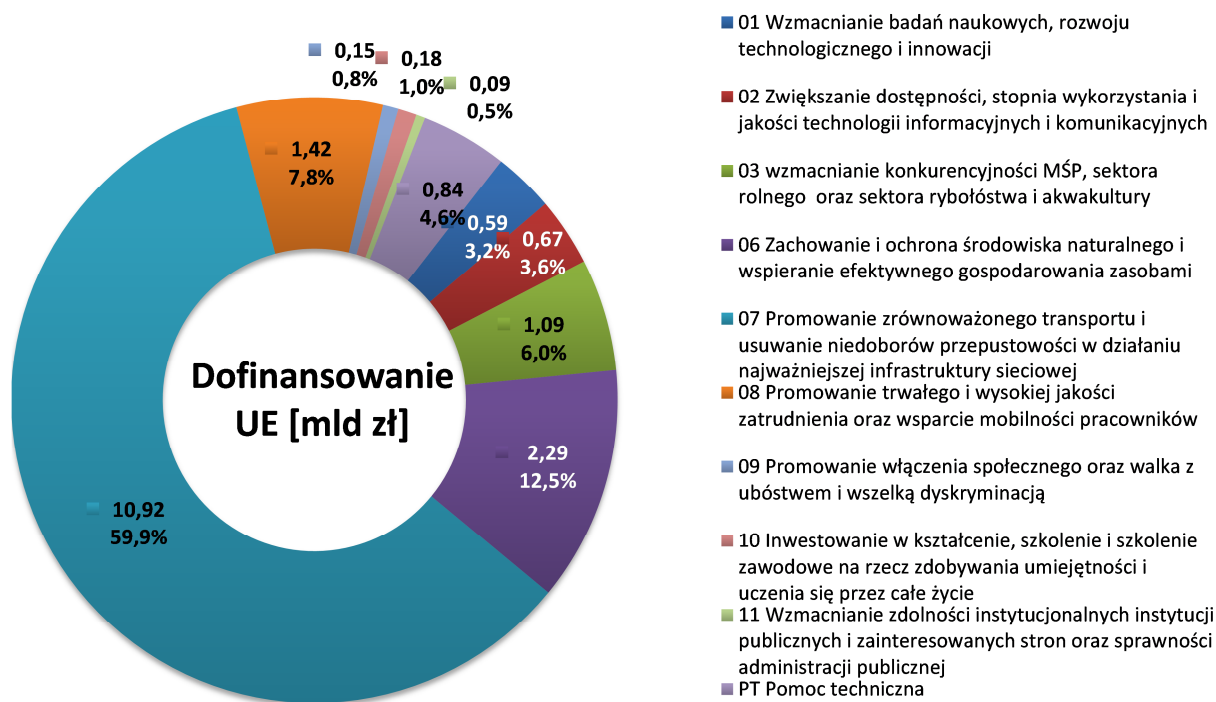
W ramach ww. naborów złożono ponad 778 tys. wniosków o przyznanie pomocy (w tym 752 tys. wniosków w ramach działania *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami*). Złożone wnioski opiewały łącznie na kwotę 2,84 mld zł, w tym 1,8 mld zł wkładu UE, przy czym kwoty te nie obejmują działań, w których wnioskodawca nie deklaruje kwoty wsparcia.

Zatwierdzono do realizacji 394 tys. operacji na łączną kwotę 5 mld 337 mln zł (w przypadku działań wieloletnich liczba ta odnosi się do szacowanych wypłat dla beneficjentów, którzy podjęli zobowiązania w ramach PROW 2004-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020 i które mogą być finansowane w ramach budżetu PROW 2014-2020).

Program realizujący WPRyb, tj. PO RiM, wg stanu na koniec 2015 r. nie zanotował postępu finansowego, ze względu na trwające prace legislacyjne.

Analizując obszary, w ramach których realizowane są projekty w perspektywie finansowej 2014-2020, najwięcej środków zostało przeznaczonych do tej pory na projekty z zakresu transportu (74%), na działania dotyczące zatrudnienia i promowania mobilności pracowników (10%), na inwestycje z zakresu ochrony środowiska (6%), a także na przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych (5%). Szczegółowy rozkład wsparcia obrazuje poniższy wykres.

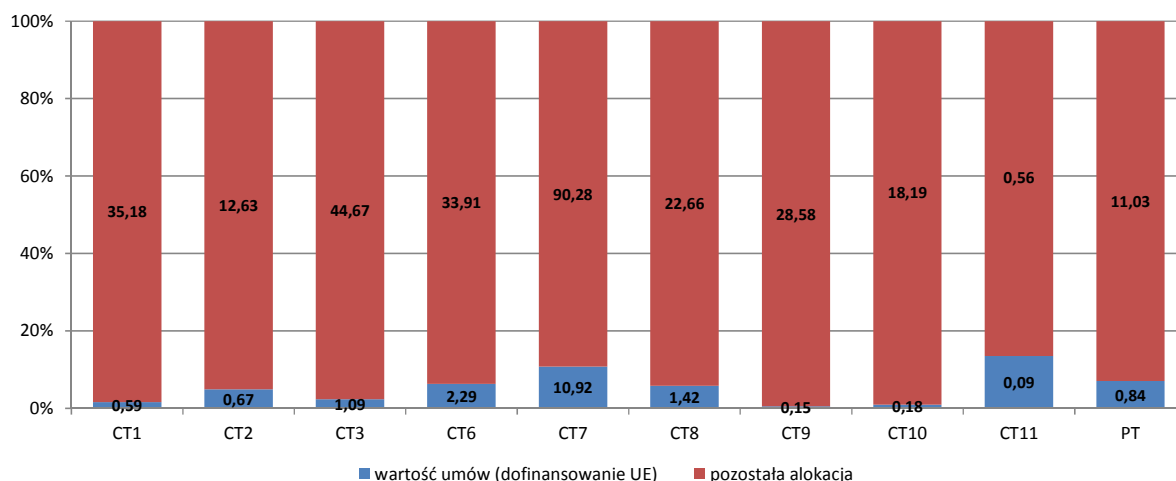
Wykres 4 Kontraktacja w ramach programów Polityki Spójności, WPR i WPRyb w podziale na cele tematyczne (dofinansowanie UE w mld zł) wg stanu na koniec 2015 r.⁷

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP, SL2014 oraz danych IZ PROW i IZ PO RiM

⁷ Wartości umów o dofinansowanie podpisanych w ramach osi priorytetowej 4 PO WER *Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa*, które przypisane są do Celów tematycznych 8-11, zostały podzielone proporcjonalnie.

Wykres 5 Kontraktacja w ramach programów Polityki Spójności, WPR i WPRyb w stosunku do przewidzianej alokacji, w podziale na cele tematyczne (dofinansowanie UE w mld zł), wg stanu na koniec 2015 r.

CT 4 i 5 nie zaprezentowano na wykresie, ponieważ w ramach ww. celów nie podpisano umów o dofinansowanie

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP, SL2014 oraz danych IZ PROW i IZ PO RiM

1.2 Postęp realizacji celów tematycznych

W niniejszej części przedstawiono szczegółową charakterystykę postępu realizacji celów tematycznych. Na potrzeby monitorowania efektów realizacji programów w kolejnych edycjach sprawozdania zostanie podjęta próba powiązania wskaźników określonych na poziomie UP z wpisującymi się w ich obszar wskaźnikami o charakterze produktów/rezultatów interwencji. Na obecnym etapie w poniższych podrozdziałach ograniczono się do wskazania wskaźników najbardziej typowych dla danego Celu Tematycznego i dla przypisanych mu wskaźników z Umowy.

Cel Tematyczny 1: Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji

Oczekiwane rezultaty UP

Czynnikiem warunkującym długotrwały wzrost i osiągnięcie silnej pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki jest zastosowanie w sektorze przedsiębiorstw wyników prac badawczo-rozwojowych, nowoczesnych technologii i innowacji.

Najważniejszym celem dla Polski jest przejście z rozwoju opartego na imitacji do wzrostu wynikającego z innowacji i - w szczególności - własnych prac B+R, zaś przewidziany w UP wzrost nakładów na B+R stanowi realizację jednego z głównych postulatów Strategii Europa 2020. Wsparcie przedsiębiorstw w procesie transferu wiedzy, innowacji oraz wyników prac B+R do gospodarki będzie miało istotny wpływ na osiągnięcie celów Polski w obszarze objętym Celem Tematycznym 1 – Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.

Do pomiaru stopnia realizacji Celu Tematycznego 1 przyjęto w UP następujące wskaźniki rezultatu:

Tabela 3 Cel Tematyczny 1 – wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2012)	2013	2014	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Nakłady na B+R w relacji do PKB (GERD) [%]	0,88 ⁸	0,87	0,94	1,70	1,94
Nakłady na B+R ponoszone przez sektor przedsiębiorstw w relacji do PKB [%]	0,33	0,38	0,44	0,80	0,93

Źródło: GUS

Pomimo rosnącego znaczenia badań i rozwoju, Polska wciąż należy do krajów Unii Europejskiej, które przeznaczają na ten cel stosunkowo niewielkie kwoty. W 2012 r. wartość **wskaźnika nakładów na B+R w relacji do PKB (GERD)** dla Polski była znacznie poniżej średniej dla UE: UE-28 = 2,06%, Polska = 0,88%. W 2013 r. Polska zajmowała 20. pozycję wśród krajów Unii pod względem wielkości wskaźnika intensywności prac B+R. Nakłady wewnętrzne na badania i prace rozwojowe w 2013 r. w stosunku do 2012 r. wzrosły zaledwie o 0,5%, natomiast dane za 2014 r. w stosunku do 2013 r. wskazują na wzrost już o 12,1%. Pomimo wyraźnego wzrostu nadal w stosunku do UE-28 wartość wskaźnika jest niższa o 1,09 p. proc.

Strategia *Europa 2020* wyznacza za cel wzrost GERD w stosunku do PKB UE do 3% w 2020 roku (średnia dla UE), a dla Polski - 1,7%. Z danych GUS-u wynika, że za większość całkowitych nakładów na B+R odpowiadał w ostatnich latach głównie sektor rządowy i szkolnictwa wyższego (GOVERD+HERD). Osiągnięcie unijnych celów będzie zatem w dużym stopniu zależało od zwiększenia inwestycji ze strony przedsiębiorstw.

Nakłady przedsiębiorstw na B+R (BERD) zwiększały się w podobnym tempie co GERD (ok. 13% rocznie). W roku 2013 odnotowano wartość wskaźnika na poziomie 0,38%, a w 2014 r – 0,44% w stosunku do 0,33% w roku bazowym (2012).

Docelową wartością dla wskaźnika BERD jest 0,8% PKB. Rozpoczęcie działalności B+R lub zwiększenie jej skali przez przedsiębiorców powinno przełożyć się na wysoki wzrost procentowy BERD.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 1 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

1a. Udoskonalanie infrastruktury B+I i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie B+I oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy

1b. Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami B+R i sektorem szkolnictwa wyższego w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu: Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość

⁸ W UP zapisano: „0,90”.

Cele i priorytety interwencji

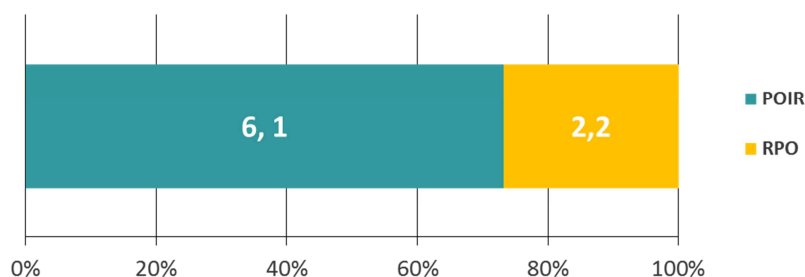
Cel szczegółowy UP – **wzrost wykorzystania wyników badań naukowych i prac rozwojowych w gospodarce oraz podniesienie jakości i umiędzynarodowienia badań naukowych** – realizowany jest poprzez:

- Transfer wiedzy, innowacji oraz wyników prac B+R do gospodarki - poprzez zwiększenie liczby przedsiębiorstw prowadzących prace B+R, liczby wspólnych przedsięwzięć B+R przedsiębiorstw i jednostek naukowych, liczby wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz innowacyjnych rozwiązań gotowych do zastosowania w gospodarce oraz skali wykorzystania usług B+R (w ramach PI 1b);
- Ulepszanie systemu transferu technologii i wiedzy - poprzez poprawę dostępu do wysokiej jakości usług wspierających prowadzenie działalności B+R+I oraz do kapitału finansowania wdrożenia innowacji i wyników prac B+R w przedsiębiorstwach, rozwój współpracy przedsiębiorstw, ulepszanie infrastruktury w zakresie badań i innowacji w przedsiębiorstwach (w ramach PI 1b), a także rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej oraz integrację i konsolidację potencjału naukowo-badawczego (w ramach PI 1a);
- Podniesienie zdolności do tworzenia doskonałości w zakresie badań i innowacji - poprzez ukierunkowanie badań naukowych i prac rozwojowych na obszary tematyczne o najwyższym potencjale gospodarczym w skali kraju i regionów (np. strategiczne programy badawcze, regionalne agendy naukowo-badawcze, programy badawcze wirtualnych instytutów), rozwój współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi lub przedsiębiorstwami, wzrost potencjału kadr sektora B+R (w ramach PI 1a).

Postęp finansowy i rzeczowy

Na wsparcie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji przeznaczone zostały środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w wysokości 8,35 mld euro (11% alokacji UP na politykę spójności), w tym 6,12 mld euro w ramach PO IR oraz 2,24 mld euro w ramach RPO. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację Celu Tematycznego 1 przewidziano ok. 84,6 mln euro z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach PROW.

Wykres 6 Cel Tematyczny 1 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

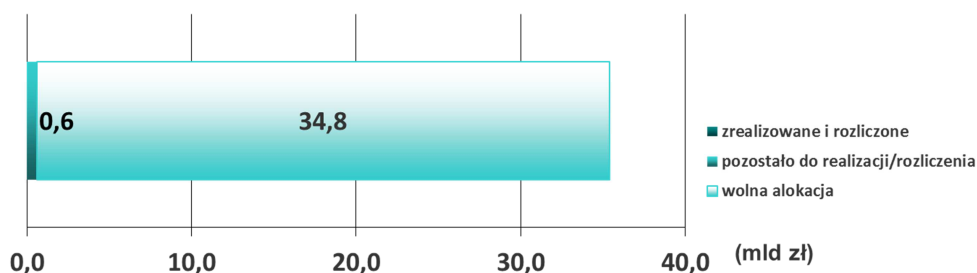
Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 11 konkursów (10 dla PI 1b i 1 dla PI 1a) w ramach PO IR oraz RPO woj. dolnośląskiego oraz RPO woj. podlaskiego, których budżet wyniósł łącznie 3,2 mld zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenionych zostało 199 wniosków o dofinansowanie na kwotę wynoszącą 1,1 mld zł (wkład UE). Jednocześnie trwał proces kontraktowania środków - podpisanych

zostało 96 umów o dofinansowanie na łączną wartość 588,8 mln zł w części dofinansowania UE (wszystkie w ramach PO IR).

Wykres 7 Cel Tematyczny 1 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie SL2014

Na podstawie umów zawartych do końca 2015 r. szacuje się, że wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw wyniesie ponad 525,6 mln zł. W ramach realizowanych projektów 81 przedsiębiorstw będzie współpracować z ośrodkami badawczymi, przewiduje się wdrożenie 297 wyników prac B+R oraz utworzenie 305 nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach.

Tabela 4 Cel Tematyczny 1 – wybrane wskaźniki produktu na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)	Szacowana realizacja (na podstawie umów o dofinansowanie)
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) [przedsiębiorstwa]	10 774	96
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) [przedsiębiorstwa]	10 022	96
Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6) [euro]	3 179 527 317	116 178 672 ⁹
Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej (CI 25) [EPC]	2 408	0
Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI 26) [przedsiębiorstwa]	5 572	81
Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju (CI 27) [euro]	386 760 725	0
Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8) [EPC]	16 237	305
Liczba jednostek naukowych wspartych w zakresie prowadzenia prac B+R [szt.]	170	0
Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R [szt.]	91	0
Liczba osób objętych wsparciem w zakresie rozwoju kadr B+R [osoby]	830	0
Liczba podmiotów realizujących projekty w zakresie ochrony własności przemysłowej [szt.]	456	0

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie PO i SL2014

⁹ Przeliczone wg kursu 1 euro = 4,24 zł (zgodnie z Wytycznymi w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020, rozdział 5 pkt 8 oraz Instrukcją do sprawozdania rocznego z wdrażania programu operacyjnego 2014/5).

Cel Tematyczny 2: Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych

Oczekiwane rezultaty UP

W ramach CT2 podejmowane działania ukierunkowane są na zmniejszenie terytorialnych różnic w dostępie do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach, co przyczyni się do zapewnienia spójności terytorialnej i społecznej. Za upowszechnieniem dostępu do Internetu musi iść zwiększenie podaży usług internetowych świadczonych przez administrację publiczną oraz udostępnianie w sieci szeroko rozumianych informacji sektora publicznego, a także poppytu poprzez propagowanie ich wykorzystania oraz poprawę e-kompetencji społeczeństwa.

Planowane w ramach celu tematycznego 2 działania wpisują się w założenia Europejskiej Agencji Cyfrowej (EAC) w zakresie zapewnienia podstawowego dostępu do internetu szerokopasmowego dla wszystkich obywateli UE do 2020 r., zwiększenia liczby MŚP prowadzących działalność z wykorzystaniem internetu, zmniejszenia liczby osób wykluczonych cyfrowo oraz nieregularnie korzystających z sieci oraz zwiększenia zakresu usług publicznych dostępnych za pośrednictwem internetu. Takie podejście jest spójne ze wskazaniami *Position Paper*, akcentującymi konieczność inwestowania w sieć oraz sektor e-usług – w tym w sieci szerokopasmowe następnej generacji (NGA) w najślabiej rozwiniętych obszarach.

Jak wskazują wyniki ewaluacji *ex ante*, przesłanką do interwencji w celu tematycznym 2 jest nadal bardzo słaba pozycja Polski w infrastrukturze cyfryzacji – sieć szerokopasmowa jest w porównaniu z poziomem europejskim nadal bardzo słaba, podczas gdy jej rozwój jest warunkiem koniecznym dla postępu w innych obszarach związanych z cyfryzacją.

Realizacja CT2 jest monitorowana za pomocą następujących wskaźników rezultatu strategicznego.

Tabela 5 Cel Tematyczny 2 – wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa	Źródło danych	2013	2014	2015	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Gospodarstwa domowe w zasięgu dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s (EAC) (%)	44,5 (dla 2012 r.)	UKE	52,1	53,4	60,7	100,0	100,0
Odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną (%)	22,6 (dla 2013 r.)	GUS/ Eurostat	22,6	26,9	26,6	38,7	45,6

Źródło: GUS, UKE

Udział gospodarstw domowych posiadających w domu szybkie łącze internetowe systematycznie rośnie, chociaż jest on ciągle niższy niż średnio w UE. Obserwowane są różnice terytorialne w poziomie dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich i bardzo wysokich przepustowościach. UP przewiduje w 2020 roku osiągnięcie wartości wskaźnika na poziomie 100%, co oznacza zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu o prędkości co najmniej 30 Mb/s do końca 2020 roku. Do osiągnięcia wskaźnika na takim poziomie potrzebne są nie tylko techniczne możliwości (pokrycie sieciami) ale również oferta dostępnych usług i zapotrzebowanie użytkowników na tego rodzaju usługi. W okresie sprawozdawczym wartość wskaźnika w stosunku do wartości bazowej (44,5%) wyniosła w 2013 r. – 52,1%, w 2014 r. – 53,4% oraz 60,7% w 2015 roku.

Osoby korzystające z usług administracji publicznej przez Internet w okresie sprawozdawczym stanowiły ponad jedną czwartą populacji osób w wieku 16-74 lata¹⁰.

Wskaźnik ten charakteryzuje się dużą niestabilnością trendu, który trudno jednoznacznie zinterpretować. Z tego m.in. powodu w 2013 r. GUS zmienił sposób zadawania pytania ankietowego w procesie pozyskania danych.

W porównaniu z 2014 r. wskaźnik ten zmalał o 0,3 p. proc. Nieznaczne spadki wartości wskaźnika odnotowano w większości krajów UE. Najczęściej z e-administracji korzystano w celu wyszukiwania informacji na stronach administracji publicznej, a najrzadziej wysyłano wypełnione formularze.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 2 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

2a. Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej

2c. Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

Cele i priorytety interwencji

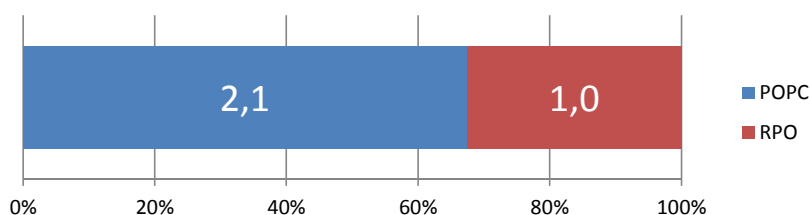
Cel szczegółowy UP – **zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie** – realizowany jest poprzez:

- Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowych;
- Wzmocnienie zastosowania TIK w usługach publicznych poprzez rozwój e-usług sektora publicznego oraz udostępnianie informacji sektora publicznego oraz zasobów nauki i kultury w celu umożliwienia wytworzenia na ich podstawie nowych usług cyfrowych przez podmioty spoza sektora publicznego;
- Wzrost korzystania z TIK, w tym w grupach zagrożonych wykluczeniem cyfrowym poprzez zwiększenie kompetencji cyfrowych, w tym prowadzących do powstawania i rozwoju produktów i usług opartych na TIK poprzez e-integrację nakierowana na grupy zagrożone wykluczeniem cyfrowym.

Postęp finansowy i rzeczowy

Na zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych przeznaczone zostały środki EFRR w wysokości 3,1 mld euro (ok. 4% alokacji UP na politykę spójności), w tym 2,1 mld euro w ramach PO PC oraz 1,0 mld euro w ramach RPO.

Wykres 8 Cel Tematyczny 2 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

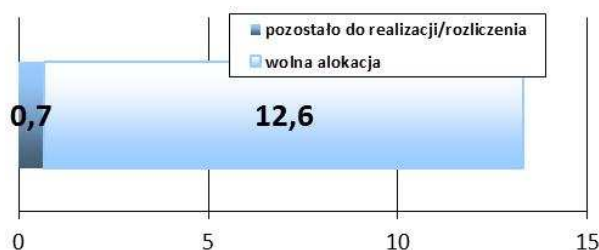
Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

¹⁰ Wartość wskaźnika w 2014 r. = 26,9%, w 2015 r. = 26,6%.

Do końca 2015 r. w ramach omawianego celu tematycznego ogłoszono, w PO PC oraz czterech RPO, łącznie 16 naborów (z czego 15 w trybie konkursowym), których budżet wyniósł łącznie 4,3 mld zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenionych zostało 6 wniosków na kwotę wynoszącą 665,2 mln zł (wkład UE). Jednocześnie trwał proces kontraktowania środków – 6 projektów, dla których złożono ww. wnioski, zostało zakontraktowanych. Łączna wartość umów wyniosła również 665,2 mln zł w części dofinansowania UE (wszystkie umowy podpisano w ramach PO PC).

Wykres 9 Cel Tematyczny 2 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Na podstawie umów zawartych do końca 2015 r. szacuje się udostępnienie on-line 31 usług publicznych, głównie o stopniu dojrzałości 4 – transakcja oraz uruchomienie 11 systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne. Dotychczasowa kontraktacja pozwoli również na przeszkolenie ok. 9,3 tys. pracowników podmiotów wykonujących zadania publiczne (nie będących pracownikami IT) oraz uruchomienie 20 usług wewnątrzadministracyjnych (A2A).

Ww. przedsięwzięcia będą monitorowane, w zakresie efektów rzeczowych, za pomocą następujących wskaźników:

Tabela 6 Cel Tematyczny 2 – wybrane wskaźniki produktu na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)	Szacowana realizacja (na podstawie umów o dofinansowanie)
Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o przepustowości co najmniej 30 Mb/s (CI 10) [szt.]	726 517	0
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja [szt.]	1 797	3
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 – transakcja [szt.]	239	28
Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego [szt.]	558	0
Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne [szt.]	140	11
Liczba zdigitalizowanych dokumentów zawierających informacje sektora publicznego [szt.]	20 426	0
Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego [szt.]	265	0
Liczba osób objętych działaniami szkoleniowymi w zakresie korzystania z Internetu (w tym z e-usług) [osoby]	399 605	0
Liczba osób objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych [osoby]	3 625	0
Liczba aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych [szt.]	53	0
Liczba wspartych programistów [osoby]	288	0
Liczba kampanii edukacyjno-informacyjnych dotyczących TIK [szt.]	4	0

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie PO i SL2014

Cel Tematyczny 3: Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRR) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR))

Oczekiwane rezultaty UP

Zgodnie ze Strategią *Europa 2020*, interwencja wspierająca konkurencyjność przedsiębiorstw przyczynia się do inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Kluczowe jest, by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które przyczyniałyby się do zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy i rozwiązywania problemów społecznych.

Do pomiaru stopnia realizacji Celu Tematycznego 3 przyjęto w UP następujące wskaźniki rezultatu:

Tabela 7 Cel Tematyczny 3 - wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2012)	2013	2014	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Wartość dodana brutto na 1 pracującego w sektorze rolnictwa w relacji do poziomu w roku 2012 [PL2012 =100]	100	109,70	103,20	130,90	144,80
Stopa inwestycji w sektorze prywatnym (nakłady brutto na środki trwałe w sektorze prywatnym jako % PKB) [%]	12,80	12,50	12,90	13,39	13,67

Źródło: GUS

Wartość wskaźnika **wartość dodana brutto na 1 pracującego w sektorze rolnictwa [PL2012 = 100]** w 2013 r. wzrosła o 9,7 p. proc. w stosunku do wartości bazowej w 2012 r. W kolejnym roku – 2014 – wartość wskaźnika była nadal większa aniżeli w 2012 r., jednak o mniej niż w roku poprzednim, bo o 3,2 p. proc. w stosunku do 2012 r. Warto podkreślić, że wartość dodana brutto w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie stanowiła w 2014 r. 2,4% wartości dodanej brutto ogółem w Polsce. Tak znaczne spadki wskaźnika WDB/1 pracującego w sektorze rolnictwa wynikają z dużych przemian strukturalnych w tym sektorze, szczególności w liczbie i strukturze gospodarstw rolnych oraz ilości osób pracujących w rolnictwie (liczba ludności aktywnej zawodowo w rolnictwie spadła o 19,1% w okresie 2005-2013).

Stopa inwestycji w sektorze prywatnym (**nakłady inwestycyjne brutto na środki trwałe w sektorze prywatnym jako % PKB**) systematycznie spada od 2007 r. Zakłada się, że m.in. dzięki środkom wydatkowanym w ramach UP zostanie odwrócony ten trend. Wydaje się być to trudnym do osiągnięcia, choć nie niemożliwym. Jak pokazują wyniki monitoringu, do 2014 r. wartość wskaźnika wzrosła choć niewiele, bo z 12,8% w roku bazowym 2012 do 12,9% w roku 2014. Niska stopa inwestycji, pomimo napływu znacznych bezpośrednich inwestycji zagranicznych, wynika najprawdopodobniej z niskiego poziomu oszczędności gospodarstw domowych, ciągłych potrzeb w zakresie modernizacji zakładów produkcyjnych. Inwestycje przedsiębiorstw utrudniać może także niesprzyjające otoczenie biznesu.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 3 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości: *Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość*

3b. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia

3c. Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług

Cele i priorytety interwencji

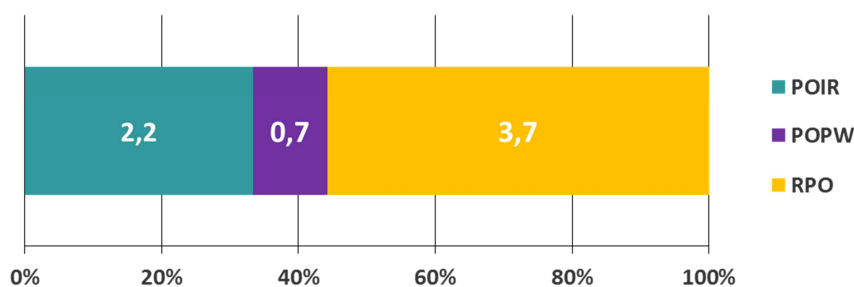
Cel szczegółowy UP - **wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw** – realizowany będzie poprzez:

- Zwiększenie inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw – poprzez wzrost wykorzystania wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz innowacji, w tym innowacji procesowych i produktowych, a także wzrost wydajności pracy i efektywności produkcji (w ramach PI 3c)
- Rozwój efektywnego otoczenia inwestycyjnego, infrastrukturalnego, finansowego, doradczego i szkoleniowego – poprzez zwiększenie oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstwa, stworzenie/poprawę warunków dla rozpoczęcia, prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw, zwiększenie dostępności finansowania zwrotnego inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw, dostępności terenów oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej oraz intensyfikację współpracy pomiędzy firmami, sieciowanie podmiotów, zwiększenie liczby efektywnych partnerstw pomiędzy przedsiębiorstwami, w szczególności poprawa funkcjonowania klastrów (w ramach PI 3a)
- Dywersyfikację działalności i nowe modele biznesowe - poprzez wzrost internacjonalizacji przedsiębiorstw oraz liczby inwestycji zagranicznych (w ramach PI 3b)

Postęp finansowy i rzeczowy

Na wzmocnienie konkurencyjności MŚP w ramach Celu Tematycznego 3 przeznaczone zostały środki EFRR w wysokości 6,6 mld euro (8,6% alokacji UP na politykę spójności), w tym 3,68 mld euro w ramach RPO, 2,2 mld euro w ramach PO IR oraz 719,4 mln euro w ramach PO PW. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację Celu Tematycznego 3 przewidziano ponadto ok. 3,94 mld euro z EFRROW w ramach PROW oraz 245,7 mln euro z EFMR w ramach PO RiM.

Wykres 10 Cel Tematyczny 3 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 15 konkursów (4 dla PI 3a, 6 dla 3b, 5 dla 3c) w ramach 7 RPO, których budżet wyniósł łącznie 802,7 mln zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenione zostały 22 wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania UE wynoszącą 50 mln zł (wszystkie w ramach RPO woj. łódzkiego). Nie rozpoczął się jeszcze proces podpisywania umów o dofinansowanie dla CT 3, dlatego w poniższej tabeli przedstawiono jedynie wartości docelowe wskaźników z poziomu PO.

Tabela 8 Cel Tematyczny 3 – wybrane wskaźniki produktu na poziomie PO

Wskaźnik	Wartość docelowa (2023)
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) [przedsiębiorstwa]	42 849
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) [przedsiębiorstwa]	12 276
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3) [przedsiębiorstwa]	18 131
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4) [przedsiębiorstwa]	13 336
Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5) [przedsiębiorstwa]	4 526
Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6) [euro]	3 212 027 607
Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7) [euro]	962 855 341
Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8) [EPC]	12 151
Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28) [przedsiębiorstwa]	3 145
Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29) [przedsiębiorstwa]	5 214
Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe [szt.]	1 324
Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu [szt.]	658
Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha]	4 246

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO

Cel Tematyczny 4: Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

Oczekiwane rezultaty UP

Podstawowym celem realizacji działań w obszarze CT4 będzie obniżenie emisji do atmosfery gazów cieplarnianych, mierzone w szczególności spadkiem emisji dwutlenku węgla w przeliczeniu na jednostkę PKB. Istotny udział w osiągnięciu tego celu będą miały działania w zakresie „czystego” transportu miejskiego.

Inwestycje w zakresie sektora energetyki przyczynią się ponadto do zmniejszenia zużycia energii pierwotnej poprzez wzrost efektywności energetycznej (na poziomie jej produkcji, dystrybucji i zużycia), rozbudowy i modernizacji infrastruktury energetycznej, a także wzrostu udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Tabela 9 Cel Tematyczny 4 - wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2012)	Źródło danych	2013	2014	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Dynamika emisji gazów cieplarnianych (1990=100)	83,93	KOBIZE	83,20	80,42	80,70	79,68
Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto [%]	10,88	GUS	11,34	11,45	15,50	16,00
Zużycie energii pierwotnej [Mtoe]	92,67	GUS/ Eurostat	93,00	89,12	96,00	96,00

Źródło: GUS

Wartość bazowa wskaźnika *Emisja gazów cieplarnianych* uległa zmianie ze względu na weryfikację na podstawie wstępnej inwentaryzacji gazów cieplarnianych za 1988–2014. Dane będą prawdopodobnie ponownie aktualizowane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE) przed majem 2016 r.

Polska w okresie ostatnich kilkunastu lat odnotowuje konsekwentny spadek emisji gazów cieplarnianych. W 2013 roku w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano spadek emisji gazów cieplarnianych, przy czym największą redukcję osiągnięto w przypadku emisji dwutlenku węgla.

Wskaźnik ten jest wskaźnikiem monitorowania strategii Europa 2020 z celem dla Polski na poziomie 20%.

Równie pozytywnie prezentuje się wartość wskaźnika *Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto* – systematyczny wzrost udziału energii z OZE w Polsce jest zbieżny z wynikami dla całej Unii Europejskiej, gdzie udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto wykazuje trend rosnący.

Wskaźnik ten jest ujęty w strategii Europa 2020 z celem dla Polski na poziomie 15% w stosunku do 20% dla średniej dla UE.

Priorytet zwiększania efektywności energetycznej wyrażają kolejne komunikaty i dyrektywy UE. W Polsce od 2000 roku obserwowany jest trend statyczny z niewielkimi wzrostami. W okresie sprawozdawczym zaobserwowano niewielki wzrost wartości wskaźnika *Zużycie energii pierwotnej* w stosunku do jego wartości bazowej (z 92,67 Mtoe w 2012 r. do 93,0 Mtoe w 2013 r.), a następnie spadek w roku 2014 do wartości 89,12 Mtoe.

Wskaźnik uwzględniono w strategii *Europa 2020* z celem dla Polski na rok 2020 na poziomie ok. 96 Mtoe.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 4 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

4a Wsparcie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

4b Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

4c Wsparcie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym

4d Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia

4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

4f Promowanie badań i innowacji w zakresie technologii niskoemisyjnych oraz wprowadzania tych technologii

4g Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

Cele i priorytety interwencji

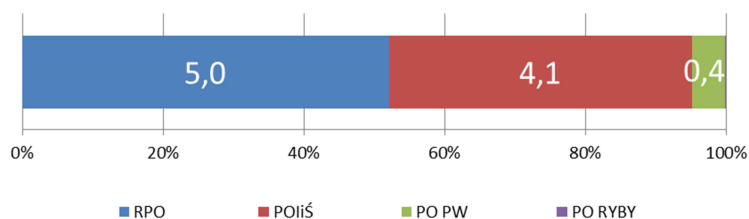
Interwencje w ramach CT4 koncentrują się na celu szczegółowym UP – **zmniejszenie emisyjności gospodarki** i będą realizowane poprzez następujące priorytety:

- Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki – poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych wielorodzinnych (PI 4iii., PI 4c.), zwiększenie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach (PI 4ii, PI4b), poprawę w zakresie systemów ciepłowniczych i chłodniczych oraz wsparcie dla strategii niskoemisyjnych (PI 4e., PI 4v.), ograniczenie zużycia energii poprzez budowę inteligentnych sieci dystrybucyjnych średniego i/lub niskiego napięcia (PI 4iv., PI 4d.), jak również poprzez zwiększenie produkcji energii w wysokosprawnych instalacjach (wsparcie wysokosprawnej produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu) (PI 4g., PI 4vi.)
- Obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich – poprzez koncentrowanie się na rozwoju niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności miejskiej (PI 4e., PI 4v.)
- Zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych – poprzez wzrost wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych oraz rozwoju sieci dla OZE (PI 4i., PI 4a.), zwiększanie efektywności funkcjonowania systemów dzięki budowie inteligentnych sieci dystrybucyjnych średniego i/lub niskiego napięcia (PI 4iv., PI 4d.) oraz wsparcie krajowego przemysłu dostarczającego urządzenia niezbędne do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, jako branży o znacznym potencjale wzrostu w świetle rosnącego udziału OZE w miksie energetycznym (PI 4.6).

Postęp finansowy i rzeczowy

Na wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną przeznaczone zostały środki w wysokości 9,5 mld euro (12,4% alokacji UP na politykę spójności), w tym 5,4 mld euro z EFRR – 5,0 mld euro w RPO i 0,4 mld euro w PO PW oraz 4,1 mld euro z Funduszu Spójności (FS) w PO liŚ. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację CT4 przewidziano ok. 21,5 mln euro z EFMR w ramach PO RiM.

Wykres 11 Cel Tematyczny 4 – podział alokacji według PO (mld euro)

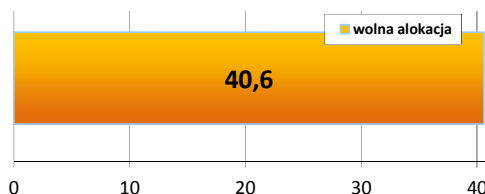
Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 8 konkursów, z tego 6 dla PI 4c oraz po jednym dla PI 4b, i 4e w ramach RPO województw dolnośląskiego, lubuskiego, podlaskiego i pomorskiego, których budżet wyniósł łącznie ponad 333 mln zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenionych zostało 54 wnioski o dofinansowanie na kwotę wynoszącą 85,9 mln zł (wkład UE). Do końca 2015 r. nie podpisano żadnej umowy, dlatego w poniższej tabeli przedstawiono jedynie wartości docelowe wskaźników z poziomu PO.

Wykres 12 Cel Tematyczny 4 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Tabela 10 Cel Tematyczny 4 – wybrane wskaźniki produktu na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)
Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra (CI 15) [km]	17,32
Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30) [MW]	961,87
Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31) [gospodarstwa domowe]	102126
Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32) [kWh/rok]	1025724283
Liczba dodatkowych użytkowników energii podłączonych do inteligentnych sieci (CI 33) [użytkownicy]	542760
Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34) [tony równoważnika CO2]	3360006,57
Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej [km]	464
Długość dróg dla rowerów [km]	901,79
Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii [km]	1316,2
Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej [km]	1345
Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji [MW]	298,94
Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]	320355
Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh/rok]	20412
Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE [szt.]	15069
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]	3534
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]	21817
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m2]	587647
Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów [GJ/rok]	3920000

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO

W 2015 roku w ramach celu tematycznego 4 nie podpisano żadnych umów, nie są zatem dostępne informacje na temat wartości docelowych wskaźników wynikających z umów o dofinansowanie.

Cel Tematyczny 5: Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem

Oczekiwane rezultaty UP

Głównym celem w obszarze CT5 jest przeprowadzenie działań adaptacyjnych umożliwiających stabilny rozwój społeczno-gospodarczy w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu. Za najważniejsze sektory wymagające interwencji uznaje się gospodarkę wodną, różnorodność biologiczną i obszary Natura 2000, leśnictwo, energetyka, strefę wybrzeża, obszary górskie, rolnictwo, transport, budownictwo, gospodarkę przestrzenną i obszary zurbanizowane.

Tabela 11 Cel Tematyczny 5 - wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2012)	Źródło danych	2013	2014	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam3]	753624,0	GUS/MRIRW	752240,3	804401,8	818134,0	844836,0

Źródło: GUS

Przyspieszenie obiegu wody w zlewni poprzez obniżenie jej zdolności retencyjnych (wylesienia, urbanizacja, degradacja gleb, likwidacja oczek wodnych, małych piętrzeń itd.) wpływa niekorzystnie na zmianę struktury bilansu wodnego. Stąd też działania zmierzające do zwiększenia powierzchni obiektów retencji wodnej.

W 2014 roku na terenie Polski sklasyfikowano 31 334 obiektów małej retencji wodnej o łącznej powierzchni 804 401,8 dam3, co stanowi wzrost o blisko 7 % w stosunku do roku 2013 oraz 6,7% do roku bazowego 2012 r.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 5 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

05a Wspieranie inwestycji służących dostosowaniu do zmian klimatu, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

05b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami

Cele i priorytety interwencji

Cel szczegółowy CT5 (PI 5ii., PI 5b.) – **poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami** – realizowany będzie poprzez następujące priorytety:

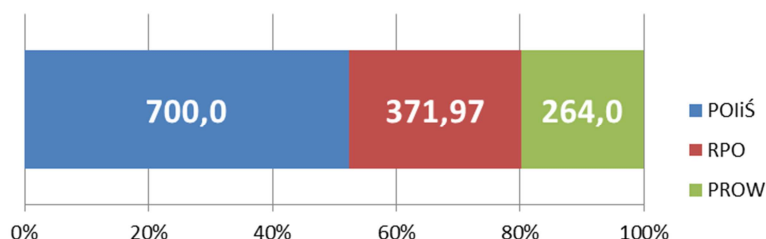
- Zmniejszenie wrażliwości obszarów i sektorów wrażliwych na zmiany klimatu, które realizowane będzie poprzez zwiększenie efektywności gospodarowania wodą, zwiększenie zabezpieczenia obszarów miejskich i wiejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami, wzmocnienie odporności na zagrożenia związane z negatywnymi efektami zmian klimatu na wybrzeżu Morza Bałtyckiego, jak również poprzez zwiększenie wiedzy społeczeństwa w szczególności na obszarach zagrożonych ryzykiem w zakresie zmian klimatu i adaptacji do nich
- Rozwój systemów zarządzania zagrożeniami dzięki opracowaniu i aktualizacji dokumentów wymaganych prawem unijnym lub krajowym i wzrost skuteczności planowania, działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie suszom, a także

zapewnienie skutecznych systemów zintegrowanego monitoringu i ostrzegania oraz systemu ratownictwa i służb ratowniczych.

Postęp finansowy i rzeczowy

Na promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem przeznaczone zostały środki w wysokości 1,07 mld euro (1,4% alokacji UP na politykę spójności), w tym prawie 372 mln zł euro z EFRR w ramach RPO oraz 700 mln euro z FS w PO liŚ. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację CT5 przewidziano 264 mln euro z EFRROW w ramach PROW.

Tabela 12 Cel Tematyczny 5 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mln euro)

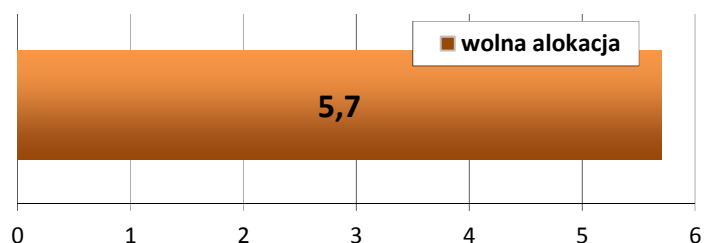

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 2 konkursy PI 5b w ramach RPO województw mazowieckiego i wielkopolskiego, których budżet wyniósł łącznie 37,18 mln zł.

W okresie sprawozdawczym nie zakończyła się ocena formalna złożonych w ww. konkursach wniosków, nie podpisano zatem również żadnej umowy o dofinansowanie, dlatego w poniższej tabeli przedstawiono jedynie wartości docelowe wskaźników z poziomu PO.

Wykres 13 Cel Tematyczny 5 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Tabela 13 Cel Tematyczny 5 – wybrane wskaźniki produktu na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)
Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI 20) [osoby]	1359954
Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasów (CI 21) [osoby]	1025510
Długość sieci kanalizacji deszczowej [km]	36
Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [szt.]	319
Liczba urzędzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej [szt.]	34
Liczba wprowadzonych do użycia systemów monitorowania zagrożeń i systemów wczesnego ostrzegania [szt.]	1000
Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [szt.]	21
Objętość retencjonowanej wody [m3]	2500000
Pojemność obiektów małej retencji [m3]	15903728,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO

W 2015 roku w ramach celu tematycznego 5 nie podpisano żadnych umów, nie są zatem dostępne informacje na temat wartości docelowych wskaźników wynikających z umów o dofinansowanie.

Cel Tematyczny 6: Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami

Oczekiwane rezultaty UP

Głównym celem w obszarze CT6 jest poprawa jakości życia ludzi oraz wywołanie pozytywnego efektu gospodarczego. Do polepszenia jakości życia ludzi powinny się przyczynić działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, zagospodarowania odpadów, polepszenia stanu środowiska, w tym również miejskiego. Z kolei działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, dziedzictwa kulturowego oraz przede wszystkim ponowne wykorzystanie surowców i odzysk energii z odpadów, powinny korzystnie wpłynąć na gospodarkę.

Tabela 14 Cel Tematyczny 6 – wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2012)	2013	2014	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%]	68,6	70,3	71,5	73,1	74,7
Udział odpadów komunalnych niepodlegających składowaniu w ogólnej masie odpadów komunalnych [%]	20,0	30,9	47,4	49,0	60,0

Źródło: GUS

Według danych GUS w 2014 r. następował rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych, co przejawiało się obok oddawania do eksploatacji nowych oczyszczalni, rozbudową sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, wyłączeniem z eksploatacji obiektów przestarzałych i nieefektywnych, modernizowaniem oczyszczalni (dostosowywaniem parametrów oczyszczalni do aktualnych potrzeb poprzez likwidację nadwyżek przepustowości, rozbudowę obiektów przeciążonych), a także inwestowaniem w urządzenia do redukcji ładunków zanieczyszczeń w ściekach.

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wśród ludności ogółem wzrósł z 68,6% w 2012 r. do 71,5% w 2014 r., przy czym w miastach wzrósł odpowiednio z 85% do 94%, zaś na wsi z 20% do

37%. Na ogólną liczbę 908 miast w Polsce w 2014 r., 4 nie były obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków.

W 2014 roku odpady komunalne stanowiły 7% ogólnej masy wytworzonych odpadów, wobec niespełna 9% w roku bazowym (2012).

Podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi było deponowanie ich na składowiskach. W 2014 r. przeznaczono do składowania 53% ich ogólnej ilości (tj. 5,3 mln ton). recyklingowi poddano 21% (2,2 mln ton), unieszkodliwieniu termicznemu w spalarniach 15% (1,6 mln ton), biologicznemu przetwarzaniu 11% (1,2 mln ton) odpadów komunalnych.

Odpady niepodlegające składowaniu w roku bazowym stanowiły 20% ogólnej masy odpadów komunalnych. W okresie sprawozdawczym GUS opublikował dane za rok 2013 z wartością wskaźnika na poziomie 30,9% oraz za 2014 r. – 47,4%.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 6 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

06a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie

06b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

06c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

06d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę

06e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu

06f Promowanie innowacyjnych technologii mających na celu poprawę ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami w sektorze odpadów, sektorze wodnym oraz w odniesieniu do gleby lub zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza

06g Wspieranie przekształcenia przemysłu w kierunku gospodarki zasobooszczędnej, promowanie ekologicznego wzrostu gospodarczego, ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową w sektorach publicznym i prywatnym.

Cele i priorytety interwencji

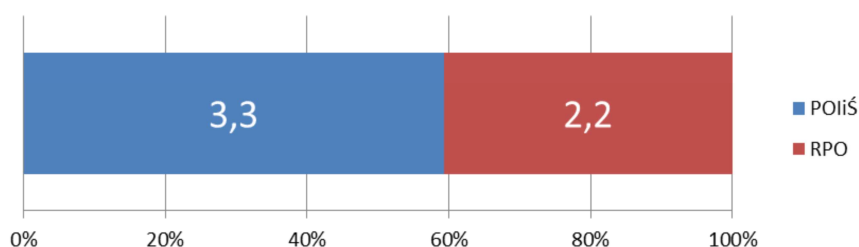
Cel szczegółowy UP – **zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie** – realizowany jest poprzez:

- zmniejszenie presji na środowisko naturalne – poprzez rozwój gospodarki wodno-ściekowej (PI 6ii, PI 6b), rozwój gospodarki odpadami (PI 6i, PI 6a), poprawę stanu środowiska w miastach i na terenach zdegradowanych, w szczególności rekultywację gleb na terenach przemysłowych (PI 6iii, PI 6d, 6e) oraz poprawę ochrony różnorodności biologicznej, w tym w środowisku morskim (PI 6d, 6iii).
- zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów – poprzez wzrost efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego (PI 6c) oraz poprawę jakości powietrza dzięki inwestycjom przedsiębiorstw (PI 6e).

Postęp finansowy i rzeczowy

Na zachowanie i ochronę środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami przeznaczone zostały środki w wysokości 5,52 mld euro (7,2% alokacji UP na politykę spójności), w tym blisko 3,3 mld zł euro z FS w ramach PO liś oraz ponad 2,2 mld euro z EFRR w ramach RPO. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację CT6 przewidziano ponad 2,86 mld euro z EFRROW w ramach PROW oraz ok. 150 mln euro z EFMR w PO RiM.

Wykres 14 Cel Tematyczny 6 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

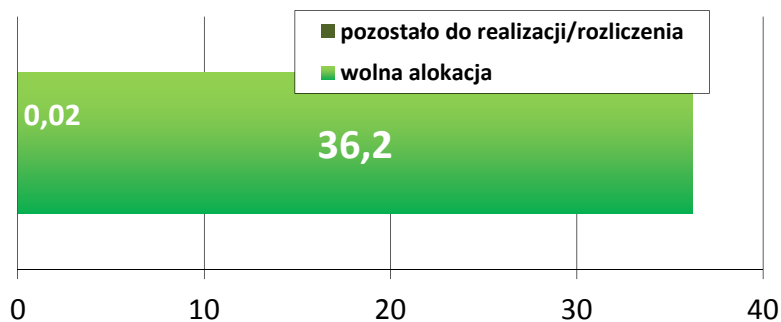

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 24 konkursy (4 dla PI 6b, i 13 dla PI 6c oraz 7 dla PI 6c) w ramach 9 z 16 RPO, których budżet wyniósł łącznie 926,7 mln zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenionych zostało 59 wniosków o dofinansowanie na kwotę wynoszącą 190,4 mln zł (wkład UE). Jednocześnie trwał proces kontraktowania środków – podpisanych zostało 12 umów o dofinansowanie na łączną wartość 21,2 mln zł w części dofinansowania UE (wszystkie w ramach RPO woj. opolskiego).

Wykres 15 Cel Tematyczny 6 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie SL2014

W związku z faktem, iż do końca 2015 r. zawarto w ramach CT6 jedynie 6 umów o dofinansowanie, na ich podstawie nie można jeszcze dokonać analizy w zakresie szacowanych w projektach wartości docelowych wskaźników, dlatego w poniższej tabeli przedstawiono jedynie wartości docelowe wskaźników z poziomu PO.

Tabela 15 Cel Tematyczny 6 – wybrane wskaźniki produktu na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)
Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9) [odwiedziny/rok]	3986025
Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI 17) [tony/rok]	643528
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę (CI 18) [osoby]	132639
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI 19) [RLM]	2685806
Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów (CI 22) [ha]	72
Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23) [ha]	570494,29
Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34) [tony równoważnika CO2]	20700
Długość sieci kanalizacji sanitarnej [km]	3674,3
Długość szlaków turystycznych [km]	1910,66
Długość sieci wodociągowej [km]	426
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [szt.]	107
Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]	380
Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów [osoby]	2039776
Liczba wspartych form ochrony przyrody [szt.]	342
Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych [szt.]	50
Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych [szt.]	500
Liczba zabytków objętych wsparciem [szt.]	478
Masa nieszkodliwych odpadów niebezpiecznych [Mg]	800
Masa wycofanych z użytkowania i nieszkodliwych wyrobów zawierających azbest [Mg]	14502
Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów [Mg/rok]	216000

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO

Cel Tematyczny 7: Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury

Oczekiwane rezultaty UP

Działania realizowane w ramach CT7 koncentrować będą się na rozwoju transeuropejskich sieci transportowych (prowadząc tym samym do rozwoju Jednolitego Europejskiego Obszaru Transportowego), pozwolą na obniżenie kosztów zewnętrznych transportu zarówno poprzez zmniejszenie jego presji na środowisko (w powiązaniu z interwencją w ramach celu tematycznego 4 – obniżenie emisyjności transportu na terenie aglomeracji), jak i zwiększenie bezpieczeństwa jego użytkowników. Rozwinięta sieć transportowa jest jednym z podstawowych czynników warunkujących sprawne funkcjonowanie rynku, a tym samym rozwój przedsiębiorstw.

Interwencje w ramach CT7 przyczyniają się do realizacji celów strategii EU2020 w zakresie budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmian klimatu, ochrony środowiska naturalnego oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Wsparcie wzrostu zrównoważonego wpisuje się w wytyczną nr 5 – bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz następujące inicjatywy flagowe: *Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Unia innowacji oraz Polityka przemysłowa w erze globalizacji.*

Wykres 16 Cel Tematyczny 7 - wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2010)	Źródło danych	2013	2014	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej [miara syntetyczna]	WMDT I - 0,3281	MR	WMDT I – brak	WMDT I – brak	WMDT I – 0,375	WMDT I – 0,392
	WMDT II - 30,84		wartości WMDT II - 33,65	wartości WMDT II - 34,62	WMDT II – brak wartości	WMDT II – 42,56

Źródło: GUS

WMDT jest miarą dostępności potencjałowej w układzie multimodalnym przy uwzględnieniu znaczenia/atrakcyjności jednostek przestrzennych, a także czasów podróży między jednostkami różnymi gałęziami transportu (tj. transportem drogowym, transportem kolejowym, lotniczymi i wodno-śródlądowym). Od 2013 r. wskaźnik WMDT jest wyliczany według zweryfikowanej metodologii (wskaźnik WMDT II). Na chwilę obecną istnieją dwie wartości wskaźnika – pierwsza (WMDT I), będąca efektem przeprowadzonych w 2008 i 2010 r. badań wraz z prognozą na rok 2020. Druga wartość wskaźnika (WMDT II) – funkcjonująca od 2013 r. – jest w pełni dostosowana do potrzeb stałego monitoringu zjawiska w ujęciu dynamicznym, dająca pełne możliwości badania zmian dostępności od momentu akcesji Polski do Unii Europejskiej. Stworzenie wskaźnika WMDT II było związane z potrzebami ewaluacji inwestycji transportowych finansowanych w latach 2014-2020, a także umożliwienia pełnego monitoringu postępów realizacji dokumentów strategicznych.¹¹

Bez względu na stosowaną metodologię, wartości wskaźników wskazują na poprawę dostępności transportowej w Polsce.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 7 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

Priorytet 7a/i. Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T;

Priorytet 7b. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi;

Priorytet 7c/ii. Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej;

Priorytet 7d/iii. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu;

Priorytet 7e. Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

¹¹ Skrócony opis wraz z wyjaśnieniem metodologii oraz nowe wartości wskaźnika podano w raportach przygotowanych w ramach badania pt. *Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020* – link: <http://www.ewaluacja.gov.pl>.

Cele i priorytety interwencji

Cel szczegółowy UP – **poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim i krajowym** – realizowany jest poprzez:

- Zwiększenie dostępności transportowej kraju w układzie europejskim:
  - Zapewnienie wysokiej jakości powiązań drogowych w sieci TEN-T,
  - Zapewnienie wysokiej jakości powiązań kolejowych w sieci TEN-T,
- Zwiększenie dostępności transportowej w układzie krajowym:
  - Zapewnienie wysokiej jakości międzyregionalnych i wewnątrzregionalnych powiązań transportowych, w tym rozwój węzłów miejskich,
- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa systemu transportowego:
  - Poprawa bezpieczeństwa w sieciach TEN-T,
  - Poprawa bezpieczeństwa poza siecią TEN-T,
- Rozwój alternatywnych form transportu:
  - Rozwój transportu wodnego, śródlądowego i morskiego,
  - Rozwój transportu intermodalnego.

Cel szczegółowy UP – **zwiększenie stabilności dostaw energii elektrycznej i gazu ziemnego** – będzie realizowany poprzez następujące priorytety:

- Usprawnienie infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej energii elektrycznej i gazu ziemnego (w tym budowa i rozbudowa terminala LNG);
- Poprawa zdolności do magazynowania energii elektrycznej i gazu ziemnego.

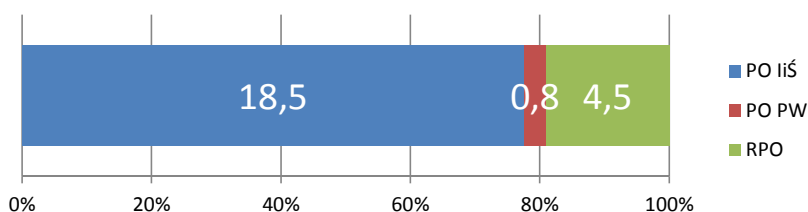
Postęp finansowy i rzeczowy

Na podstawie umów zawartych do końca 2015 r. szacuje się, że wybudowanych zostanie ok. 320 km dróg ekspresowych w sieci TEN-T oraz przebudowanych będzie ponad 43 km dróg wojewódzkich. W zakresie infrastruktury kolejowej, dotychczasowa kontraktacja pozwoli na przebudowę bądź modernizację 137 km linii znajdujących się w sieci TEN-T oraz instalację systemu ERTMS na 457 km torów. Ponadto 23 obiekty infrastruktury zostaną dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Na promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej przeznaczone zostały środki EFRR w wysokości 9,3 mld euro i środki FS wynoszące ponad 14,5 mld euro (łącznie ok. 23,9 mld euro, co stanowi ok. 30% alokacji UP na politykę spójności), w tym 18,5 mld euro w ramach PO IiŚ, 4,5 mld w ramach RPO oraz 0,8 mld euro w ramach PO PW.

Wykres 17 Cel Tematyczny 7 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

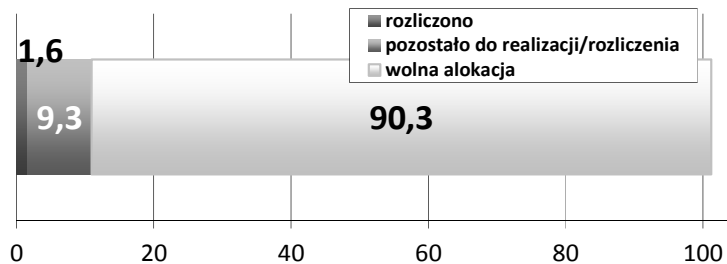

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 39 naborów (w tym 7 konkursów) w ramach PO IiS, RPO oraz Programu *Południowy Bałtyk*, których budżet wyniósł łącznie 16,3 mld zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenionych zostało 35 wniosków o dofinansowanie na kwotę wynoszącą 11 mld zł (wkład UE). Jednocześnie trwał proces kontraktowania środków – podpisanych zostało 35 umów o dofinansowanie na łączną wartość 10,9 mld zł w części dofinansowania UE.

Wykres 18 Cel Tematyczny 7 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Ww. przedsięwzięcia będą monitorowane, w zakresie efektów rzeczowych, za pomocą następujących wskaźników:

Tabela 16 Cel Tematyczny 7 – wybrane wskaźniki produktu na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)	Szacowana realizacja (na podstawie umów o dofinansowanie)
Całkowita długość nowych dróg (CI 13) [km]	546	45
Całkowita długość nowych dróg, z czego TEN-T (CI 13a) [km]	834	319
Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14) [km]	2 550	43
Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych z czego TEN-T (CI 12a) [km]	665	137
Długość linii kolejowych wyposażonych w system ERTMS [km]	480	457
Liczba przebudowanych/odnowionych dworców kolejowych [szt.]	26	0
Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym [szt.]	39	0
Liczba zakupionych lub zmodernizowanych pojazdów kolejowych [szt.]	445	5
Pojemność zakupionych wagonów osobowych [osoby]	6 722	1 600
Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych śródlądowych dróg wodnych (CI 16) [km]	10	0
Liczba wspartych intermodalnych terminali przeładunkowych [szt.]	8	0
Dodatkowa zdolność przeładunkowa intermodalnych terminali przeładunkowych [TEU/rok]	456 625	0
Długość zbudowanych lub zmodernizowanych nabrzeży w portach morskich [m]	4 145	0
Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych lub dystrybucyjnych [km]	717	0
Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych gazociągów przesyłowych lub dystrybucyjnych [km]	591	0
Dodatkowa możliwość zaspokojenia szczytowego dobowego zapotrzebowania na gaz ziemny odbiorem ze wspartych podziemnych magazynów (w odniesieniu do roku 2012) [mln m3]	13	0
Dodatkowa roczna zdolność terminala LNG do odbioru gazu dostarczanego drogą morską [mln m3]	2 400	0
Pojemność czynna wspartych podziemnych magazynów gazu ziemnego [mln m3]	1 000	0

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie PO i SL2014

Podpisane umowy o dofinansowanie pozwolą na wybudowanie 319 km dróg w sieci TEN-T, wyposażenie 457 km linii kolejowych w system ERTMS oraz zakup/modernizację pięciu kolejowych wagonów osobowych o łącznej pojemności 1,6 tys. osób.

Cel Tematyczny 8: Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

Oczekiwane rezultaty UP

Zgodnie z wizją zawartą w Strategii *Europa 2020*, nowy model gospodarczy powinien opierać się nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu, który powinien być oparty na zwiększaniu dostępności do zatrudnienia.

Interwencja na rzecz zatrudnienia i mobilności ukierunkowana jest na realizację jednego z wyzwań zidentyfikowanych w krajowych dokumentach strategicznych, polegającego na zapewnieniu rynku pracy charakteryzującego się wysokim poziomem zatrudnienia, łatwym przechodzeniem z edukacji (kształcenia i szkolenia) do aktywności zawodowej, niskim bezrobociem oraz dużą płynnością i mobilnością.

Tabela 17 Cel Tematyczny 8 - wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2013)	2014	2015	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Wskaźnik zatrudnienia osób:					
w wieku 20-64 K/M [%]	57,6/72,1	59,4/73,6	.	62,3/79,8	63,2/80,1
w wieku 55-64 K/M [%]	31,0/51,3	32,9/53,1	35,5/54,1	34,5/64,4	37,3/64,5
na obszarach wiejskich [%]	50,3	50,9	51,6	53,3	54,3

Źródło: GUS

W 2014 roku w Polsce wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniosła 66,5%, co stanowiło wzrost o 1,6 p. proc. w stosunku do roku bazowego 2013. Wartość tego wskaźnika kształtowała się na niekorzyść kobiet, i w roku 2014 różnica między poziomem zatrudnienia kobiet i mężczyzn wyniosła 14,2 p. proc. W grupie starszych pracowników (55-64 lata) dysproporcje te ulegają pogłębieniu (różnica 18,6 p. proc. pomiędzy poziomem zatrudnienia kobiet i mężczyzn). Wartość wskaźnika zatrudnienia na obszarach wiejskich w 2015 r. wzrosła w stosunku do roku bazowego o 1,3 p. proc.

W UE wartość wskaźnika była i nadal jest o kilka p. proc. wyższa niż w Polsce, chociaż od kilku lat różnica ta ma niewielką tendencję spadkową, co może świadczyć o poprawie sytuacji na rynku pracy w Polsce.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 8 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

8i. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników;

8ii. Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży;

8iii. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw;

8iv. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę;

8v. Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian;

8vi. Aktywne i zdrowe starzenie się;

8vii. Modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia, oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników, oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów;

8b. Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez

przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój.

Cele i priorytety interwencji

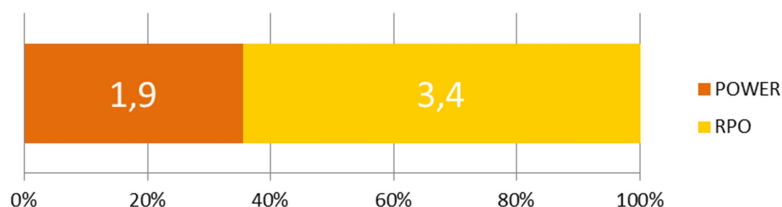
Cel szczegółowy UP – **bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy** – jest realizowany poprzez następujące priorytety:

- Poprawa szans na zatrudnienie osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy poprzez polepszenie integracji z rynkiem pracy i mobilności zawodowej osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (w ramach PI 8i, 8ii), rozwój przedsiębiorczości, z uwzględnieniem samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy (w ramach PI 8iii), podniesienie efektywności i skuteczności działań instytucji rynku pracy na rzecz osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (w ramach PI 8vii);
- Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 (w ramach PI 8iv);
- Poprawa zdrowia zasobów pracy poprzez polepszenie dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy oraz ograniczenie występowania zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (w ramach PI 8vi);
- Poprawa adaptacyjności osób aktywnych zawodowo i pracodawców przedsiębiorstw sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) poprzez podniesienie uczestnictwa w kształceniu ustawicznym, w tym lepsze dopasowanie kształcenia do potrzeb odbiorców wsparcia oraz poprawa jakości zarządzania rozwojem przedsiębiorstw sektora MMŚP (zarządzanie strategiczne, zarządzanie zasobami ludzkimi i zarządzanie w sytuacji kryzysowej) (w ramach PI 8v);
- Poprawa warunków sprzyjających wzrostowi zatrudnienia poprzez rozwój endogenicznych potencjałów (w ramach PI 8b).

Postęp finansowy

Na promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników przeznaczone zostały środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w wysokości 5,1 mld euro (7% alokacji UP na politykę spójności) oraz środki EFRR w wysokości 0,2 mld euro (0,3% alokacji UP na politykę spójności), z czego 1,9 mld euro to środki w ramach PO WER oraz 3,4 mld euro – w ramach RPO. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację CT8 przewidziano ok. 263,4 mln euro z EFROW w ramach PROW oraz 82,4 mln euro z EFMR w ramach PO RiM.

Wykres 19 Cel Tematyczny 8 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

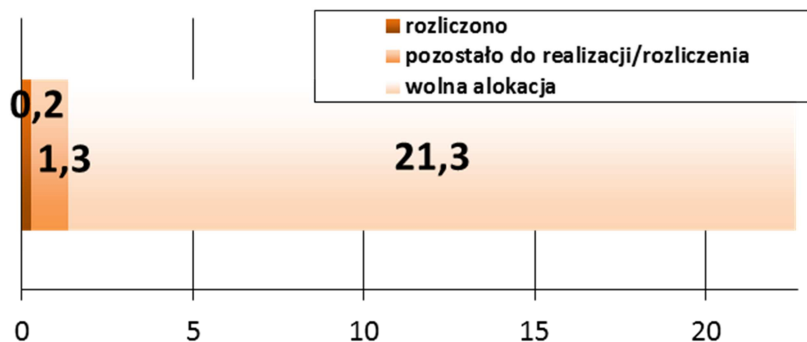

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 91 konkursów (dla wszystkich PI z CT 8) w ramach PO WER oraz RPO, których budżet wyniósł łącznie 2,9 mld zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenionych zostało 2 686 wniosków o dofinansowanie na kwotę wynoszącą 3,4 mld zł (wkład UE). Jednocześnie trwał proces kontraktowania środków - podpisanych zostało 599 umów o dofinansowanie na łączną wartość 1,3 mld zł w części dofinansowania UE. Złożono również wnioski o płatność na kwotę 0,2 mld zł.

Wykres 20 Cel Tematyczny 8 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Postęp rzeczowy w zakresie EFS

Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy

Projekty dotyczące zwiększenia integracji z rynkiem pracy i wspierania mobilności realizowane są wyłącznie ze środków EFS. Główne działania podejmowane w tym obszarze wiążą się ze zwiększaniem zarówno mobilności na rynku pracy, np. poprzez dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych do zapotrzebowania na rynku pracy, umożliwienie nabycia doświadczenia zawodowego (w tym w formie samozatrudnienia), jak i mobilności przestrzennej. Wsparcie przeznaczone jest głównie dla osób powyżej 30. roku życia, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w szczególności dla osób długotrwale bezrobotnych, w wieku 50+, osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet.

W projektach mających na celu aktywizację zawodową udział weźmie ponad 442 tys. osób bezrobotnych, z czego blisko 190 tys. to osoby długotrwale bezrobotne, natomiast ponad 26,7 tys. to osoby z niepełnosprawnościami. Szacuje się, że w wyniku działań aktywizacyjnych ponad 208 tys. bezrobotnych podejmie pracę po zakończeniu udziału w projektach, natomiast blisko 133 tys. nabeździe kwalifikacje. Pomoc otrzyma blisko 102 tys. osób powyżej 50. roku życia, a także blisko 262 tys. osób o niskich kwalifikacjach. Ponad 61 tys. osób uzyska bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej, co zapewni co najmniej 66,5 tys. nowych miejsc pracy.

Efektom zrealizowanych działań jest wsparcie blisko 26,5 tys. osób bezrobotnych, w tym blisko 13,4 długotrwale. Osoby pochodzące z obszarów wiejskich stanowiły 13 tys. uczestników projektów z danego obszaru interwencji, blisko 3,3 tys. osób miało powyżej 54 lat, a blisko 1,9 tys. to osoby z niepełnosprawnościami. Najwięcej osób objętych wsparciem (ponad 17,3 tys.) legitymowało się wykształceniem ponadgimnazjalnym lub policealnym. Po zakończeniu udziału w projektach aktywizacyjnych pracę podjęło 10,8 tys. osób.

Wsparcie osób młodych

Wsparcie osób młodych realizowane jest na poziomie krajowym (w ramach PO WER) zarówno ze środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych*, jak i ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Przeznaczone jest ono dla osób w wieku 15-29 lat, które pozostają bez pracy oraz nie kształcą się ani nie szkolą. Działania zaplanowane do realizacji w danym obszarze obejmują instrumenty i usługi rynku pracy umożliwiające diagnozę sytuacji osób młodych, uzupełnienie braków

kompetencyjnych, zdobycie doświadczenia zawodowego, rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wsparcie mobilności międzysektorowej i geograficznej, a także zwiększenie dostępności rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

Docelowo wsparcie otrzyma ponad 647 tys. bezrobotnych (w tym ponad 177 tys. ze środków Inicjatywy, natomiast ponad 470 tys. ze środków EFS), a także blisko 94,7 tys. biernych zawodowo, którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (w tym ponad 21,7 tys. w ramach Inicjatywy i blisko 73 tys. w ramach EFS). Planuje się, że po zakończeniu udziału w projektach z EFS 30% uczestników uzyska kwalifikacje, natomiast 75% bezrobotnych i 58% biernych zawodowo po zakończeniu projektów z Inicjatywy otrzyma ofertę pracy, kształcenia ustawicznego, przygotowania zawodowego lub stażu.

W wyniku zrealizowanych działań wsparcie otrzymało ponad 110,6 tys. osób bezrobotnych, w tym blisko 47,6 tys. to osoby długotrwale bezrobotne oraz 4 tys. biernych zawodowo. Blisko 71,6 tys. osób objętych wsparciem to osoby poniżej 25. roku życia, ponad 3 tys. to młodzi z niepełnosprawnościami, natomiast ponad 57,8 tys. pochodziło z obszarów wiejskich. Najwięcej spośród uczestników projektów miało wykształcenie co najwyżej ponadgimnazjalne lub policealne (blisko 70,8 tys.). Po zakończeniu udziału w projektach ponad 46,6 tys. osób podjęło pracę (w tym na własny rachunek), a dzięki działaniom realizowanym w ramach projektów ponad 7 tys. osób uzyskało kwalifikacje.

Szczegółowe informacje na temat *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* zawarto w odrębnej części sprawozdania.

Wsparcie przedsiębiorczości

Wsparcie przedsiębiorczości, w tym rozwoju samozatrudnienia oraz pomocy w tworzeniu nowych miejsc pracy, realizowane jest na szczeblu regionalnym (w ramach RPO). Projekty w tym obszarze skierowane są przede wszystkim do osób niepracujących po 30 r. ż., znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, które chcą rozpocząć własną działalność gospodarczą. Wsparcie przyznawane jest w formie bezzwrotnych dotacji oraz instrumentów zwrotnych, a także szkoleń i doradztwa z zakresu prowadzenia własnej firmy.

Planuje się, że wsparciem w postaci bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej objętych zostanie ponad 23 tys. osób pozostających bez pracy, natomiast wsparciem w postaci instrumentów zwrotnych – blisko 4,8 tys. osób. W efekcie pozwoli to na utworzenie co najmniej ponad 29 tys. miejsc pracy. Do końca 2015 r. nie podpisano żadnej umowy dotyczącej wsparcia przedsiębiorczości.

Zapewnienie równości szans kobiet i mężczyzn

W obszarze skierowanym na zapewnienie równości szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego wsparcie dotyczy m.in. zwiększenia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3, w tym podniesienia kompetencji przedstawicieli podmiotów tworzących i prowadzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz wzmocnienia stosowania zasady równości szans płci w dostępie do rozwoju kariery zawodowej i zatrudnienia. Działania umożliwiające godzenie życia zawodowego i prywatnego przyczynią się do poprawy szans na zatrudnienie osób, które pełnią funkcje opiekuńcze. Działania w tym obszarze zwiększają również szanse utrzymania pracy osobom, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3 oraz niwelują bariery uniemożliwiające skuteczny powrót na rynek pracy.

Projekty na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn wdrażane będą zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. Szacuje się, że w realizowanych projektach utworzonych zostanie blisko 59 tys. miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, ponadto ok. 16 tys. przedstawicieli podmiotów tworzących i prowadzących instytucje opieki nad dziećmi do lat 3 objętych zostanie wsparciem szkoleniowym

w zakresie form prowadzenia tego rodzaju opieki. Do końca 2015 r. nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie.

Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników

W obszarze adaptacyjności przedsiębiorstw i pracowników wsparcie skierowane jest wyłącznie do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które w największym stopniu decydują o rozwoju gospodarki, a przy tym napotykają na największe bariery związane z dostępem do szkoleń i edukacji. System dystrybucji środków EFS przeznaczonych na wspieranie adaptacyjności przedsiębiorców i pracowników oparty jest na podejściu popytowym. Podejście to realizowane jest równoległe na dwóch poziomach – krajowym i regionalnym – co pozwala na zapewnienie większej spójności podejmowanych działań oraz optymalizację planowanych mechanizmów dystrybucji środków. Centralnym elementem krajowego systemu zapewniania jakości usług rozwojowych jest Rejestr Usług Rozwojowych (RUR). Rejestr zawiera informacje nt. podmiotów świadczących usługi edukacyjne oraz ich oferty – zarówno finansowanej ze środków EFS, jak też finansowanej ze środków prywatnych.

W obszarze adaptacyjności przedsiębiorstw i pracowników realizowane będą również działania mające na celu poprawę jakości zarządzania przedsiębiorstwami sektora MMŚP. Ponadto, w ramach RPO podejmowane są działania mające na celu wsparcie przedsiębiorców i pracowników wspomagające proces zmiany oraz wsparcie osób odchodzących z rolnictwa, które obejmują outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, pracowników przewidzianych do zwolnienia lub osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz outplacement dla osób odchodzących z rolnictwa.

W ramach tego obszaru planuje się objęcie wsparciem 220 tys. osób pracujących (w tym prowadzących własną działalność). Z usług rozwojowych skorzysta 59 tys. MMŚP. Do końca 2015 r. żadne wnioski o dofinansowanie realizacji projektów nie przeszły oceny formalnej.

Aktywne i zdrowe starzenie się

Aktywne i zdrowe starzenie się jest jednym z istotniejszych wyzwań dla polskiego rynku pracy, zwłaszcza w obliczu starzenia się społeczeństwa. Działania podejmowane w tym obszarze mają prowadzić do bardziej efektywnego wykorzystania zasobów na rynku pracy m. in. poprawy dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy, jak również ograniczenie występowania zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.

Działania na rzecz profilaktyki i promowania zdrowego trybu życia w celu zmniejszenia zjawiska dezaktywizacji zawodowej wynikającej z problemów zdrowotnych prowadzone są zarówno na poziomie centralnym (PO WER), jak i regionalnym (RPO). W ramach PO WER programy zdrowotne i programy polityki zdrowotnej są realizowane w formie projektów pilotażowych i testujących w zakresie programów profilaktycznych. W RPO działania w obszarze zdrowia są realizowane w formule regionalnych programów zdrowotnych (RPZ), dotyczących m.in. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu czy rehabilitacji medycznej ułatwiającej powrót do pracy.

W ramach tych działań programami zdrowotnymi objętych zostanie ponad 644 tys. osób, a 261 tys. osób po opuszczeniu programu podejmie pracę lub będzie kontynuować zatrudnienie. Ponadto w ramach RPO zostaną wdrożone 82 programy zdrowotne, istotne z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców. W ramach PO WER natomiast zostanie wdrożonych 15 programów profilaktycznych w zakresie chorób negatywnie wpływających na zasoby pracy, a z usług medycznych w programach profilaktycznych dofinansowanych z EFS skorzysta 65 tys. osób. Do końca 2015 r. nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie projektu.

Modernizacja instytucji rynku pracy

Wsparcie procesów modernizacyjnych instytucji działających w obszarze rynku pracy realizowane jest na szczeblu centralnym (w ramach PO WER). Wsparcie skierowane jest do jednostek samorządu

terytorialnego (JST) (w tym do ich jednostek podległych), instytucji rynku pracy, publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia, partnerów społecznych oraz Ochotniczych Hufców Pracy (OHP). Działania realizowane w tym obszarze obejmują: opracowywanie modelowych procedur działań instytucji, wsparcie instytucjonalne i organizacyjne sieci EURES, szkolenia kluczowych i merytorycznych pracowników, uzupełnianie i upowszechnianie informacji o zawodach, rozbudowa narzędzia prognozowania popytu na pracę, wsparcie realizacji badań panelowych osób w wieku 50+, działania mające na celu zwiększenie możliwości docierania do osób młodych znajdujących się poza rejestrami publicznych służb zatrudnienia (PSZ) oraz utworzenie systemu monitorowania efektywności instytucji rynku pracy.

W wyniku realizacji zaplanowanych działań wsparciem zostanie objętych ponad 4,5 tys. pracowników PSZ oraz 2 tys. pracowników instytucji innych niż PSZ. Opracowane zostaną również m.in. zasoby informacyjne dla 1 tys. zawodów. Do końca 2015 r. nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie projektu.

Postęp rzeczowy w zakresie EFRR

Działania w zakresie EFRR będą się koncentrowały na wspieraniu przedsiębiorczości i zatrudnienia poprzez rozwój endogenicznych potencjałów poszczególnych regionów, a beneficjentami będą m. in. przedsiębiorstwa. Ze względu na początkowy etap wdrażania nie odnotowano postępu realizacji wskaźników rzeczowych. W związku z tym w poniższej tabeli zawarto jedynie wartości docelowe z PO.

Tabela 18 Cel Tematyczny 8 – wybrane wskaźniki produktu w zakresie EFRR na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)
Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8) [EPC]	968
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) [przedsiębiorstwa]	105

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO

Cel Tematyczny 9: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

Oczekiwane rezultaty UP

Wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu i ograniczeniu ubóstwa jest jednym z elementów wizji przedstawionej w Strategii *Europa 2020*. Oznacza on dążenie do stworzenia gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i przedsiębiorczości.

Zgodnie z krajowymi dokumentami strategicznymi, walka z wykluczeniem społecznym jest jednym z celów interwencji w obszarze poprawy spójności społecznej i terytorialnej. Realizowane działania przyniosą efekty bezpośrednie lub pośrednie w dłuższej perspektywie czasowej, ograniczając ryzyko przerywania aktywności zawodowej oraz ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ryzyko dziedziczenia ubóstwa.

Tabela 19 Cel Tematyczny 9 - wskaźnik rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa (2012)	Źródło danych	2013	2014	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym [%]	26,7	Eurostat	25,8	24,7	20,9	19,1

Źródło: GUS

W 2012 r. ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dotkniętych było 26,7% mieszkańców Polski. Była to wartość zbliżona do średniej dla UE, która w tym czasie wyniosła ok. 25% (od ok. 15% w Czechach do 48% w Bułgarii).

W latach 2013-2014 utrzymała się tendencja spadkowa złożonego wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, co wynikało przede wszystkim z obniżenia się w analizowanym okresie miernika uwzględnianego w wyliczaniu wskaźnika złożonego - wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej (z ok. 12% w 2013 r. do ok. 10% w 2014 r.). W 2014 r. nie zaobserwowano natomiast istotnych zmian w wartości pozostałych mierników składowych – wskaźnika ubóstwa relatywnego oraz wskaźnika bardzo niskiej intensywności pracy. Pozostały one na poziomach zbliżonych do 2013 r., osiągając odpowiednio: ok. 17% i ok. 7%. Obserwowane w 2014 r. zmiany dotyczyły w podobnym stopniu wszystkich analizowanych grup wieku oraz prawie wszystkich typów gospodarstw domowych ze względu na ich skład. Podobnie jak w latach poprzednich, w 2014 r. grupami, które najczęściej doświadczały ubóstwa lub wykluczenia społecznego były rodziny niepełne (samotne osoby dorosłe z dziećmi na utrzymaniu) oraz rodziny wielodzietne (dwie osoby dorosłe z 3 lub więcej dzieci na utrzymaniu). Podobne prawidłowości odnotowano w przypadku wskaźników cząstkowych, składających się na złożony wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, tj. wskaźnika ubóstwa relatywnego, wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej oraz wskaźnika bardzo niskiej intensywności pracy w gospodarstwie domowym.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 9 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

9i. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie;

9iv. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym;

9v. Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia;

9vi. Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność;

9a. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych;

9b. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich;

9c. Udzielanie wsparcia na rzecz przedsiębiorstw społecznych;

9d. Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Cele i priorytety interwencji

Cel szczegółowy UP – **wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym** – jest realizowany poprzez następujące priorytety:

- Aktywna integracja społeczna, w tym indywidualizacja oraz kompleksowość wsparcia (w ramach PI 9a, 9i);
- Integracja usług różnych służb publicznych na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa (w ramach PI 9i, 9iv, 9v);

- Wsparcie ekonomii społecznej i miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych (w ramach PI 9c, 9iv, 9v).

Cel szczegółowy UP – **ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych** – realizowany jest poprzez następujące priorytety:

- Wsparcie jakości i dostępu do niedrogich usług publicznych (w ramach PI 9iv);
- Wsparcie infrastruktury zdrowotnej i społecznej w celu poprawy jakości i dostępu do usług zdrowotnych i społecznych (w ramach PI 9a);
- Wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z wykorzystaniem usług niestacjonarnych (deinstytucjonalizacja usług publicznych) (w ramach PI 9i, 9iv, 9v).

Cel szczegółowy UP – **włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane** – realizowany jest przez:

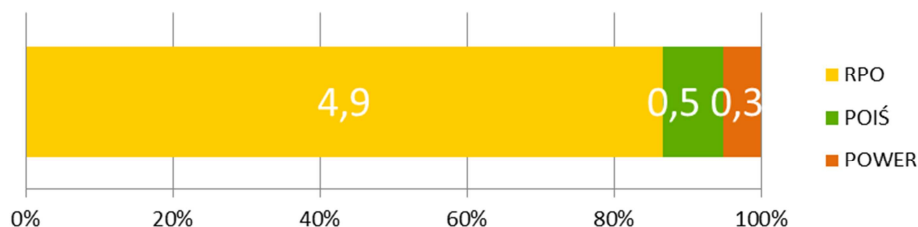
- kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów (w ramach PI 9b, 9i, 9iv, 9v).

Ponadto, w ramach PI 9vi oraz 9d realizowane będą działania dotyczące instrumentu RLKS, ukierunkowane na wsparcie oddolnych inicjatyw rozwojowych poprzez realizację Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).

Postęp finansowy

Na promowanie włączenia społecznego oraz walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją przeznaczone zostały środki EFRR w wysokości 3 mld euro (4% alokacji UP na politykę spójności) oraz środki EFS w wysokości 2,7 mld euro (3% alokacji UP na politykę spójności), z czego 4,9 mld euro to środki w ramach RPO, 0,5 mld euro – w ramach PO IŚ oraz 0,3 mld euro – w ramach PO WER. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację CT9 przewidziano ok. 1,1 mld euro z EFRROW w ramach PROW.

Wykres 21 Cel Tematyczny 9 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

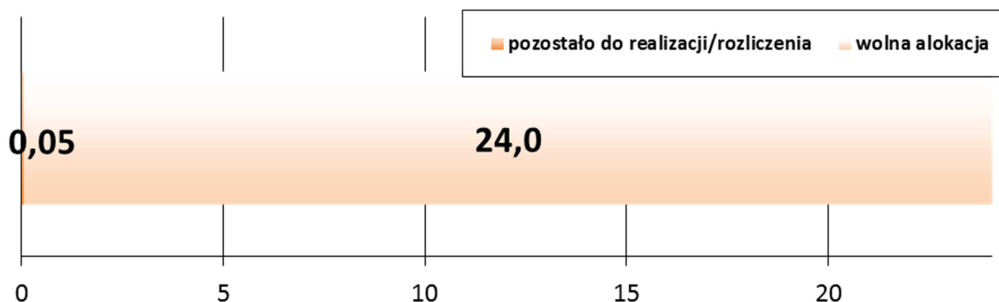

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 59 konkursów (24 dla PI 9i, 10 dla 9iv, 20 dla 9v, 1 dla 9vi i 4 dla 9a) w ramach PO WER, PO IŚ oraz RPO, których budżet wyniósł łącznie 1,5 mld zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenionych zostało 56 wniosków o dofinansowanie na kwotę wynoszącą 373,8 mln zł (wkład UE). Jednocześnie trwał proces kontraktowania środków - podpisanych zostało 9 umów o dofinansowanie na łączną wartość 51,6 mln zł w części dofinansowania UE. Złożono również wnioski o płatność na kwotę 25,2 tys. zł.

Wykres 22 Cel Tematyczny 9 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Postęp rzeczowy w zakresie EFS

Aktywna integracja

Problem ubóstwa lub wykluczenia społecznego dotyczy w Polsce ok. 9,5 mln osób. Brak pracy jest główną przyczyną ubóstwa. Z tego względu istnieje potrzeba realizacji działań poprawiających zdolność do pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług włączających, co w rezultacie przyczyni się do zwiększenia ich szans na zatrudnienie.

Działania na rzecz aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym realizowane będą centralnie – w PO WER oraz regionalnie – w RPO. Centralnie realizowane będą działania horyzontalne, dotyczące ewaluacji i monitorowania polityki włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa, wsparcia potencjału instytucji pomocy i integracji społecznej, poprawy zdolności do podjęcia zatrudnienia członków społeczności romskiej i osób odbywających karę pozbawienia wolności, wsparcia wdrażania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169) oraz podniesienia jakości działań publicznych i niepublicznych podmiotów dotyczących aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych. W RPO wsparcie w postaci usług aktywnej integracji adresowane będzie bezpośrednio do osób i rodzin, a także środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Proces wsparcia osób będzie się odbywał w oparciu o indywidualnie dobraną ścieżkę reintegracji. W RPO możliwe jest tworzenie nowych miejsc reintegracji społeczno-zawodowej w istniejących centrach integracji społecznej i klubach integracji społecznej, a także tworzenie nowych centrów i klubów. W zakładach aktywności zawodowej i warsztatach terapii zajęciowej tworzone będą miejsca dla nowych uczestników, a dotychczasowi zostaną objęci nowymi usługami aktywnej integracji.

Szacuje się, że w rezultacie podjętych działań wsparciem objętych zostanie 6,1 tys. kluczowych pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej oraz 7,3 tys. osób, stanowiących kadre publicznych i niepublicznych podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Blisko 3,1 tys. Romów i 23,2 tys. więźniów otrzyma pomoc w zakresie poprawy zdolności do podjęcia zatrudnienia oraz funkcjonowania w społeczeństwie. W RPO planuje się objęcie usługami aktywnej integracji łącznie ponad 330 tys. osób, w tym 47,1 tys. osób niepełnosprawnych. Do końca 2015 r. nie podpisano żadnej umowy dotyczącej realizacji projektów w zakresie aktywnego włączenia.

Wsparcie dostępu do usług publicznych

EFS ma za zadanie ułatwić wszystkim potrzebującym dostęp do wysokiej jakości, ale też przystępnych cenowo usług publicznych, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Celem interwencji jest wyjście naprzeciw potrzebom w zakresie ww. usług na rzecz grup wykluczonych, w tym usług profilaktycznych zapobiegających ubóstwu. Interwencja skierowana będzie również na rozwój usług na rzecz rodziny, młodzieży, osób starszych i niesamodzielnych oraz dotyczących zapobiegania niepewności mieszkaniowej. EFS wspierać będzie proces

deinstytucjonalizacji usług społecznych i zdrowotnych poprzez realizację działań tworzących opiekę środowiskową.

Wsparcie dotyczące usług społecznych i zdrowotnych będzie realizowane w PO WER oraz w RPO. W PO WER interwencja będzie miała na celu podniesienie kompetencji przedstawicieli samorządów i kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, standaryzację jakości usług asystenckich i opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz rozwój mieszkalnictwa wspomaganego. W zakresie usług zdrowotnych PO WER będzie wspierał wdrażanie działań pro jakościowych na wszystkich szczeblach realizacji usług zdrowotnych, ze szczególnym uwzględnieniem podstawowej opieki zdrowotnej oraz proces deinstytucjonalizacji opieki zdrowotnej i stały monitoring potrzeb zdrowotnych (mapowanie potrzeb zdrowotnych). W RPO wspierane będzie tworzenie i funkcjonowanie miejsc świadczenia usług opiekuńczych oraz samo ich świadczenie, podejmowane będą działania na rzecz wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek, w których przebywa mniej niż 14 dzieci. Ponadto, tworzone będą nowe miejsca pobytu w mieszkaniach wspomaganych. W ramach RPO wdrażane będą również programy zdrowotne i programy polityki zdrowotnej.

Planuje się, że działaniami poprawiającymi jakość i efektywność funkcjonowania objętych zostanie 620 podmiotów wykonujących podstawową opiekę zdrowotną, a wsparcie w celu poprawy efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia uzyska 10 tys. pracowników podmiotów leczniczych. Jednocześnie, wsparciem objętych zostanie 20 tys. pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz 4,8 tys. przedstawicieli władz samorządowych. Wypracowanych zostanie 7 standardów usług asystenckich i opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz 7 standardów kształcenia w tym zakresie. Dzięki realizacji projektów wdrażanych w RPO usługami społecznymi objętych zostanie 156,4 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a usługami zdrowotnymi – 172,2 tys. osób.

Ekonomia społeczna

Ekonomia społeczna ma istotne znaczenie dla zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. Przedsiębiorstwa społeczne pozwalają włączyć się w nurt życia społeczno-gospodarczego osobom niepełnosprawnym, długotrwale bezrobotnym, bezdomnym, czy uzależnionym. Obecnie Polska charakteryzuje się niskim poziomem rozwoju ekonomii społecznej. Istnieje zatem potrzeba zwiększania liczby przedsiębiorstw społecznych i oferowanych przez nie miejsc pracy. Ze względu na wymagającą grupę docelową oraz niekomercyjny charakter takich przedsiębiorstw, należy również wzmacniać system złożony z podmiotów wspierających powstawanie i działalność podmiotów społecznych. Z tego względu, środki EFS skierowane będą zarówno na rozwój otoczenia podmiotów ekonomii społecznej, jak i powstawanie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

Działania na rzecz ekonomii społecznej prowadzone będą zarówno na poziomie centralnym (PO WER), jak i regionalnym (RPO). W PO WER działania skoncentrowane będą na wzmocnieniu systemu wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej oraz rozszerzeniu i realizacji oferty pożyczkowej skierowanej do podmiotów ekonomii społecznej. W RPO udzielane będą dotacje na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych (operatorami wsparcia będą ośrodki wsparcia ekonomii społecznej).

Łącznie na działania dotyczące ekonomii społecznej przeznaczono 347,7 mln EUR dofinansowania UE (tj. 1,5 mld PLN). W ramach działań dotyczących ekonomii społecznej wsparciem objętych zostanie 43,5 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 10,7 tys. podmiotów ekonomii społecznej. Planuje się utworzenie 10,2 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. W zakresie rozwoju podmiotów wspierających przedsiębiorstwa społeczne przewiduje się uzyskanie akredytacji dotyczącej świadczenia usług na rzecz podmiotów ekonomii społecznej przez 44 ośrodki wsparcia ekonomii społecznej (OWES) oraz podniesienie kompetencji blisko 1 tys. pracowników OWES.

Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność

W związku z niewystarczającym wykorzystaniem potencjału rozwoju lokalnego, istnieje konieczność aktywizacji społeczności lokalnych. Instrument, jakim jest RLKS, skierowany jest na wsparcie oddolnych inicjatyw rozwojowych przez realizację lokalnych strategii rozwoju. W zakresie EFS w ramach RLKS mogą być realizowane działania dotyczące dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i biernych zawodowo, aktywnego włączenia dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, ułatwienia dostępu do wysokiej jakości usług publicznych (zdrowotnych i socjalnych) oraz wspierające ekonomię społeczną. Instrument RLKS współfinansowany z EFS będzie realizowany w ramach dwóch RPO - woj. kujawsko-pomorskiego i woj. podlaskiego.

Postęp rzeczowy w zakresie EFRR

Działania w zakresie EFRR w CT9 będą dotyczyły wsparcia infrastruktury społecznej i zdrowotnej oraz rewitalizacji. Ze względu na początkowy etap wdrażania nie odnotowano postępu realizacji wskaźników rzeczowych. W związku z tym w poniższej tabeli zawarto jedynie wartości docelowe z PO.

Tabela 20 Cel Tematyczny 9 – wybrane wskaźniki produktu w zakresie EFRR na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)
Liczba wspartych podmiotów leczniczych [szt.]	544
Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36) [osoby]	14 301 037
Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej [szt.]	297
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]	1 290

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO

Cel Tematyczny 10: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

Oczekiwane rezultaty UP

Jakość kapitału ludzkiego i społecznego, w tym lepsze kompetencje, stanowią podstawę inteligentnego, zrównoważonego i opartego na spójności społecznej wzrostu jako priorytetu strategii *Europa 2020*. Podnoszenie poziomu umiejętności i kwalifikacji, poprawa dostępności form uczenia się przez całe życie oraz lepsze dopasowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy pozostają najważniejszymi wyzwaniami dla Polski.

Interwencje realizowane w okresie 2014–2020 mają zwiększyć zdolność systemu edukacji do kształtowania odpowiednich kompetencji, z uwzględnieniem umiejętności interpersonalnych i społecznych oraz kluczowych kompetencji, których nierównomierny rozkład w populacji uczniów, studentów i dorosłych przesądza obecnie o niskim uczestnictwie dorosłych Polaków w uczeniu się. Działania będą koncentrować się na poprawie jakości, dostępności, efektywności i innowacyjności dobrego kształcenia na wszystkich etapach edukacji.

Tabela 21 Cel Tematyczny 10 - wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa	2013	2014	2015	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
Osoby dorosłe w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu i szkoleniu [%]	4,30 (dla 2013 r.)	4,3	4,0	3,5	6,46	7,68
Odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych edukacją przedszkolną [%]	59,29 (dla 2012 r.)	64,2	71,6	.	76,76	81,20

Źródło: GUS

W okresie sprawozdawczym odnotowano spadek odsetka osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu o 0,8 p. proc. w stosunku do wartości roku bazowego (2013). Jest to niepokojący utrzymujący się trend spadkowy, mimo inwestycji w tym zakresie (wartość wskaźnika w roku 2012 wynosiła 4,5%).

Wskaźnik upowszechniania edukacji przedszkolnej wśród dzieci 3-4-letnich w Polsce wyniósł 71,6%. Zwiększył się zatem o 12,3 p. proc. w stosunku do roku bazowego (2012). Wzrost odsetka trzyletnich i czterolatków w placówkach wychowania przedszkolnego wynika ze stopniowego wzrostu liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego oraz ich dostępności. Dodatkowo, od 1 września 2015 roku, zgodnie ze zmianą ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156) wszystkie dzieci 4-letnie mają mieć zagwarantowane miejsce w placówce wychowania przedszkolnego.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 10 realizowany jest w Polsce poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

10i. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia;

10ii. Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji;

10iii. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji;

10iv. Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami;

10a. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej;

Cele i priorytety interwencji

Celem szczegółowym UP są lepsze kompetencje kadr gospodarki. Interwencje służące osiągnięciu tego celu będą koncentrowały się na następujących priorytetach:

- Zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy poprzez rozwój współpracy szkół, placówek oświatowych i szkół wyższych z ich otoczeniem, zwłaszcza z pracodawcami, doskonalenie modelu kształcenia zawodowego oraz promocję kształcenia zawodowego, wzrost liczby studentów w dziedzinach i obszarach istotnych dla gospodarki zdefiniowanych na podstawie analiz i ewaluacji, wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji, wzrost uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu oraz poprawę jakości kształcenia osób dorosłych.
- Lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach poprzez wzrost udziału uczniów osiągających najwyższe wyniki edukacyjne, wzrost liczby dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych objętych wsparciem

na danym etapie edukacji, zwiększenie odsetka dzieci (3-4 lat) korzystających z edukacji przedszkolnej.

Dodatkowo jako uzupełnienie do przedstawionych powyżej priorytetów realizowane będą poniższe działania uzupełniające:

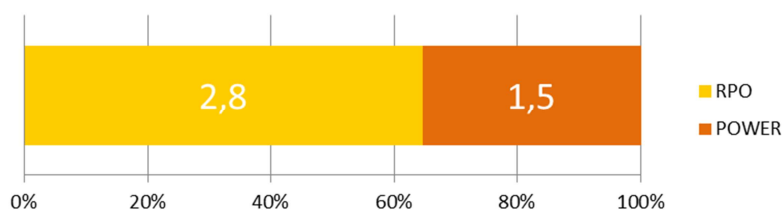
- Poprawa jakości kształcenia (w tym poprawa dostępności, efektywności i innowacyjności edukacji) poprzez doskonalenie programów kształcenia na wszystkich etapach edukacji, poprawę warunków kształcenia, w szczególności w szkołach i na uczelniach, poprawę jakości kadry pedagogicznej, akademickiej oraz kadr wspierających i organizujących proces nauczania, a także poprzez poprawę systemu zarządzania edukacją i szkolnictwem wyższym.

Powyższe priorytety i działania uzupełniające realizowane będą w ramach wszystkich priorytetów inwestycyjnych CT10.

Postęp finansowy

Na inwestycje w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie przeznaczone zostały środki EFRR w wysokości 0,7 mld euro (1% alokacji UP na politykę spójności) oraz środki EFS w wysokości 3,6 mld euro (5% alokacji UP na politykę spójności), z czego 2,8 mld euro to środki w ramach RPO oraz 1,5 mld euro – w ramach PO WER. Ponadto, zgodnie z UP, na realizację CT10 przewidziano ok. 37 mln euro z EFRROW w ramach PROW.

Wykres 23 Cel Tematyczny 10 – alokacja środków polityki spójności wg PO (mld euro)

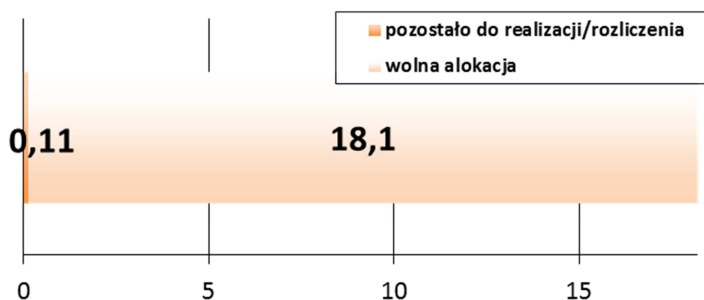

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie UP

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 68 konkursów (6 dla PI 10a, 29 dla PI 10i, 8 dla 10ii, 7 dla 10iii oraz 18 dla 10iv) w ramach PO WER oraz RPO, których budżet wyniósł łącznie 1,8 mld zł.

Sukcesywnie prowadzona jest ocena złożonych wniosków o dofinansowanie. Do końca 2015 r. jako poprawne pod względem formalnym ocenione zostały 422 wnioski o dofinansowanie na kwotę wynoszącą 477,8 mln zł (wkład UE). Jednocześnie trwał proces kontraktowania środków - podpisanych zostało 6 umów o dofinansowanie na łączną wartość 105,5 mln zł w części dofinansowania UE.

Wykres 24 Cel Tematyczny 10 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Edukacja ogólna i kompetencje kluczowe uczniów

Edukacja odgrywa kluczową rolę w procesie kształtowania jakości kapitału ludzkiego i społecznego, a jej wzmocnienie będzie przedmiotem wsparcia funduszy europejskich w okresie 2014-2020 zarówno z poziomu krajowego, jak i regionalnego. Przedsięwzięcia sfinansowane przy udziale środków Funduszu przyczynią się do zwiększenia powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy. Edukacja przedszkolna ma duże znaczenie ze względu na potrzebę wyrównywania szans dzieci w dostępie do edukacji przedszkolnej, na słabiej rozwiniętych obszarach, w tym obszarach wiejskich oraz wspieranie dostępności na obszarach miejskich. Rozwój kompetencji kluczowych uczniów jest niezwykle istotny ze względu na potrzebę kształcenia umiejętności potrzebnych na rynku i ściślejszego powiązania edukacji z rynkiem pracy.

Działania na rzecz wsparcia edukacji przedszkolnej i rozwoju kompetencji kluczowych uczniów będą prowadzone na poziomie centralnym (PO WER), jak i regionalnym (RPO). W POWER działania będą skoncentrowane na wzmocnieniu systemu edukacji, zwłaszcza poprzez poprawę zarządzania systemem szkolnictwa i poprawę treści nauczania oraz podwyższeniu kompetencji kadry pedagogicznej. W RPO wsparcie będzie ukierunkowane na korzystanie z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania oraz kształcenie kompetencji kluczowych oraz postaw/umiejętności niezbędnych na rynku pracy (kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości), które stanowią podstawę do poruszania się po rynku pracy. W ramach RPO zapewniona zostanie również diagnostyka psychologiczno-pedagogiczna i prowadzenie indywidualnej pracy z uczniem oraz będą podejmowane działania zmierzające do zwiększenia liczby miejsc w ośrodkach przedszkolnych, a także modernizację istniejącej infrastruktury przedszkolnej.

W ramach podejmowanych działań na rzecz poprawy funkcjonowania systemu edukacji wsparcie otrzyma 11,8 tys. przedstawicieli kadry kierowniczej oraz 4,6 tys. pracowników systemu wspomagania pracy szkoły. Zmodernizowanych zostanie 7 obszarów programowych dla kształcenia ogólnego i powstanie 13,5 tys. e-podręczników i e-materiałów dydaktycznych. Szacuje się, że w zakresie edukacji przedszkolnej powstanie 69 tys. nowych miejsc w przedszkolach oraz 166 tys. dzieci weźmie udział w dodatkowych zajęciach wyrównujących ich szanse edukacyjne.

Szkolnictwo wyższe

W zakresie szkolnictwa wyższego podejmowane są działania zmierzające do wzmocnienia konkurencyjności polskich uczelni w oparciu o jakość kształcenia. Wspierane są także działania dążące do umiędzynarodowienia polskich uczelni, rozszerzenia działalności na odbiorców spoza społeczności akademickiej czy partycypacji w kształceniu przez całe życie. Bardzo istotne jest intensyfikowanie działań w zakresie powiązania kształcenia na poziomie wyższym z potrzebami gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. Dedykowane środki przeznaczono również na interwencję w zakresie kształcenia wyższego w zawodach medycznych. Działania na rzecz szkolnictwa wyższego prowadzone są wyłącznie na poziomie centralnym (PO WER).

Dzięki realizacji tych działań 34 tys. studentów zostanie objętych usługami instytucji (w tym akademickich biur karier) wspomagających ich w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy, a w stażach wspieranych ze środków EFS będzie uczestniczyć 35 tys. studentów. Szacuje się, że kompetencje w ramach działań uczelni wspartych z EFS podniesie 75 tys. osób. Ponadto, międzynarodowe programy kształcenia uruchomione dzięki wsparciu EFS ukończy 3,6 tys. osób, a swoje kompetencje dydaktyczne podniesie blisko 6,5 tys. pracowników uczelni. Docelowo blisko 9,5 tys. pracowników uczelni podniesie swoje kompetencje zarządcze. Uprawnienia do wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej dzięki wsparciu programu uzyska 10,6 tys. osób.

Kształcenie osób dorosłych (uczenie się przez całe życie)

Zapewnienie łatwego dostępu do uczenia się przez całe życie stanowi jeden z podstawowych warunków sprzyjających wykorzystaniu przez Polskę swojego potencjału. Zwiększenie aktywności edukacyjnej dorosłych przyczyni się do podniesienia kompetencji kluczowych i zawodowych Polaków. Biorąc pod uwagę trwały proces starzenia się ludności, niezbędne jest proponowanie rozwiązań zwiększających możliwości utrzymania i wydłużenia aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych. Istotnym elementem wprowadzanych zmian, który obejmuje cały proces uczenia się i inwestowania w kapitał ludzki jest modernizacja krajowego systemu kwalifikacji. Nowe podejście koncentruje uwagę na skuteczności przedsięwzięć edukacyjnych w postaci konkretnych efektów uczenia się, czyli na tym, co dana osoba umie (wie i potrafi), a nie na tym czego i jak długo się uczyła.

Działania na rzecz zwiększenia aktywności edukacyjnej osób dorosłych prowadzone będą zarówno na poziomie centralnym (PO WER), jak i regionalnym (RPO). W PO WER działania skoncentrowane będą na wdrożeniu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, stworzeniu Rad Programowych ds. kompetencji oraz zwiększenia oferty pozaszkolnych form kształcenia i uczenia się osób dorosłych. W RPO interwencja ma na celu podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych oraz zwiększenie ich udziału w kształceniu ustawicznym.

W ramach podejmowanych działań do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji zostanie włączonych 200 kwalifikacji spoza systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, opracowanych zostanie 588 multimedialnych kursów do kształcenia ustawicznego dorosłych oraz 525 przedsiębiorców zostanie włączonych w identyfikację potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy. Na poziomie regionalnym blisko 127 tys. osób powyżej 25 roku życia nabędzie nowe kompetencje lub uzyska kwalifikacje.

Kształcenie zawodowe

Szkolnictwo zawodowe jest priorytetowym kierunkiem wsparcia obszaru edukacji w okresie 2014-2020. Niezwykle istotne jest dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy poprzez większe zaangażowanie przedstawicieli pracodawców oraz zwiększenie wykorzystania zmodernizowanych treści wspierających proces kształcenia zawodowego.

Na poziomie krajowym w ramach PO WER planowane jest stworzenie systemu kształcenia zawodowego uwzględniającego konieczność wyposażenia uczniów w kwalifikacje uzyskiwane w naturalnych warunkach pracy, jak i zapewniającego warunki współpracy przedsiębiorców ze szkołami i placówkami edukacyjnymi różnego typu i szczebla w procesie kształcenia i egzaminowania. Na poziomie regionalnym, w ramach RPO planowane jest wsparcie bezpośredniej współpracy szkół z ich otoczeniem. Zakres interwencji w powyższych przedsięwzięciach powinien obejmować działania ukierunkowane na inicjowanie współpracy szkół z pracodawcami, w tym m. in. w zakresie organizacji zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dla uczniów. W ramach programów regionalnych możliwa będzie realizacja działań obejmujących wspólny przegląd z pracodawcami oferty edukacyjnej i szkoleniowej szkół i placówek, co pozwoli na efektywne zarządzanie tą ofertą poprzez uruchamianie kształcenia i szkolenia w zawodach, na które występuje potwierdzone zapotrzebowanie rynku.

W ramach projektów realizowanych w PO WER zostaną zmodernizowane podstawy programowe dla 190 zawodów, a dla 33 zawodów wypracowane zostaną rozwiązania w zakresie współpracy szkół zawodowych ze szkołami wyższymi. W projektach realizowanych w RPO 1,9 tys. szkół i placówek kształcenia zawodowego zostanie wyposażonych w nowoczesny sprzęt, a 222,2 tys. uczniów weźmie udział w stażach i praktykach u pracodawcy.

Postęp rzeczowy w zakresie EFRR

Działania w zakresie EFRR w CT10 będą dotyczyły wsparcia infrastruktury edukacyjnej. Ze względu na początkowy etap wdrażania nie odnotowano postępu realizacji wskaźników rzeczowych. W związku z tym w poniższej tabeli zawarto jedynie wartości docelowe z PO.

Tabela 22 Cel Tematyczny 10 – wybrane wskaźniki produktu w zakresie EFRR na poziomie PO

Wskaźniki	Wartość docelowa (2023)
Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35) [osoby]	180 006
Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty [szt.]	816

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO

Cel Tematyczny 11: Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej

Oczekiwane rezultaty UP

Sprawnie działające, odpowiedzialne, otwarte i przyjazne dla obywateli państwo jest kluczowe dla pobudzania szans rozwojowych kraju, dlatego podejmowane będą działania na rzecz wzmacniania państwa w tworzeniu i realizowaniu prawa oraz świadczeniu usług administracyjnych, przy czym priorytetowo traktowana będzie interwencja koncentrująca się w szczególności na tych narzędziach i politykach, które w największym stopniu wpływają na efektywność gospodarowania, konkurencyjność i rozwój przedsiębiorstw.

Poszczególne oczekiwane rezultaty, takie jak: poprawa jakości regulacji, poprawa jakości obsługi w administracji publicznej, poprawa jakości działania wymiaru sprawiedliwości powinny przyczynić się do poprawienia warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Tabela 23 Cel Tematyczny 11 - wskaźniki rezultatu strategicznego na poziomie UP

Wskaźniki	Wartość bazowa	Źródło danych	2013	2014	2015	Wartość pośrednia (2020)	Wartość docelowa (2023)
<i>Ease of doing business</i> (rank) na podstawie raportu <i>Doing Business</i> [miara syntetyczna]	45 (dla 2013 r.)	Bank Światowy	45	32	25	42	39
Wskaźniki jakości rządzenia:							
efektywność rządzenia	71,8 (dla 2012 r.)	Bank Światowy	71,3	74,5	.	75,0	77,4
jakość regulacji	78,5 (dla 2012 r.)	Bank Światowy	80,9	81,7	.	83,7	84,1
rządy prawa	72,0 (dla 2012 r.)	Bank Światowy	73,5	77,4	.	81,4	83,3

Źródło: GUS

Opublikowany w 2015 (z danymi za rok 2014) kolejny raport Banku Światowego *Doing Business 2015* informuje o awansie Polski z 45 na 32 miejsce rankingu odzwierciedlającego łatwość prowadzenia działalności gospodarczej. Według danych za 2015 rok, Polska awansowała o kolejne pozycje i zajęła 25 miejsce na 189 krajów świata wyprzedzając takie kraje jak Szwajcaria, Francja czy Hiszpania. Jesteśmy jednak wciąż w tyle m.in. za Estonią, Islandią czy Litwą. Szybki awans Polski w rankingu światowym oznacza, że cel pośredni i docelowy dla UP został już osiągnięty.

W rankingu *Doing Business* ocenia się m.in.: otwartość rynku, łatwość dochodzenia zobowiązań, jakość rynku pracy, ochronę własności, sprawność administracji oraz politykę podatkową. Wysokie 25 miejsce w najnowszym rankingu to dobra wiadomość dla potencjalnych inwestorów.

Wartym odnotowania jest fakt, iż Bank Światowy prowadzi w Polsce od 2014 roku badania na poziomie lokalnym koncentrując się na przepisach dotyczących działalności gospodarczej oraz ich praktycznym zastosowaniu z punktu widzenia małego lub średniego przedsiębiorstwa.

Wskaźniki jakości rządu: efektywność rządu, jakość regulacji oraz rządy prawa również uległy poprawie w stosunku do roku bazowego (2012). Najnowszy raport Banku Światowego prezentujący zagregowane wskaźniki jakości rządu wskazuje na stałą poprawę sytuacji w Polsce. Wzrost wartości wskaźników w okresie sprawozdawczym (2013-2014) odnotowano w każdej z wybranych trzech kategorii, odpowiednio o: 2,7 p. proc., 3,2 p. proc., oraz 5,4 p. proc.

Priorytety inwestycyjne

Cel Tematyczny 11 realizowany jest w Polsce poprzez priorytet inwestycyjny:

11i. Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządu.

Cele i priorytety interwencji

Celem szczegółowym realizacji CT11 UP jest poprawa warunków administracyjno-prawnych dla rozwoju gospodarki, w tym przede wszystkim rozwoju przedsiębiorczości. Przedsięwzięcia w tym obszarze będą realizowane wg następujących priorytetów (PI 11i):

- Poprawa istniejącego prawa poprzez zmniejszanie obciążeń biurokratycznych, deregulacje etc.;
- Usprawnienie procesu legislacyjnego poprzez lepsze wykorzystanie instrumentów oceny wpływu regulacji (np. ocena skutków regulacji, ocena *ex ante* i *ex post*), większe zaangażowanie interesariuszy (partnerów społeczno-gospodarczych) w proces stanowienia prawa, lepsze informowanie o istniejącym, zmienianym i tworzonej prawie;
- Poprawa dostępu i podniesienie efektywności wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych i gospodarczych poprzez usprawnienie procesów zarządzania i komunikacji w sądownictwie i prokuraturze, poprawę jakości wydawanych orzeczeń oraz zwiększanie skuteczności ich egzekwowania;
- Poprawa jakości usług świadczonych przez administrację publiczną poprzez wzrost jakości świadczenia usług administracyjnych istotnych z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej, w tym: skrócenie czasu wydawania decyzji i poprawa ich jakości, obniżenie kosztów związanych z uzyskaniem decyzji przez przedsiębiorców;
- Poprawa jakości planowania przestrzennego oraz usprawnienie procesu inwestycyjno-budowlanego.

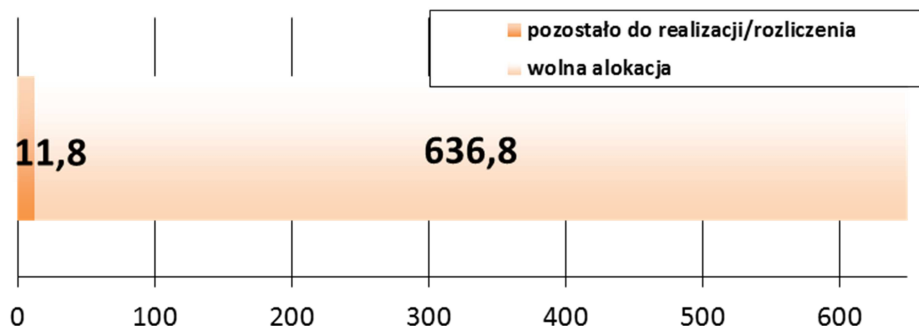
Postęp finansowy i rzeczowy

Na wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej przeznaczone zostały środki EFS w wysokości 153,0 mln euro (0,2% alokacji UP na politykę spójności) – całość stanowią środki w ramach PO WER.

Do końca 2015 r. w przedmiotowym obszarze uruchomiono 13 konkursów o alokacji 76,1 mln PLN, w których ocenę formalną przeszły 24 wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę 71,3 mln PLN dofinansowania UE. Podpisano 6 umów o wartości 11,8 mln PLN dofinansowania UE dotyczących poprawy jakości planowania przestrzennego oraz procesu inwestycyjno-budowlanego.

Wykres 25 Cel Tematyczny 11 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

Interwencja EFS dotycząca *good governance*, tj. dobrego rządzenia, dotyczy inwestycji w zdolności instytucjonalne i skuteczność administracji publicznej oraz usług publicznych w celu tworzenia sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Występujące bariery administracyjne wymagają podjęcia działań ukierunkowanych na poprawę warunków administracyjno-prawnych dla rozwoju gospodarki. Działania w tym zakresie będą prowadzone na poziomie centralnym, czyli w PO WER. Docelowo należy oczekiwać usprawnienia procesu legislacyjnego, poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną, wzrostu dostępu i podniesienia efektywności wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych i gospodarczych oraz poprawy jakości planowania przestrzennego.

Szacuje się, że w zakresie oceny wpływu regulacji wysokospecjalistyczny cykl szkoleniowy przejdzie blisko 300 pracowników administracji publicznej. By zaktywizować partnerów spoza administracji do włączania się w proces legislacji, ponad 2 tys. przedstawicieli partnerów społecznych i 11,1 tys. przedstawicieli organizacji pozarządowych zostanie objętych szkoleniami w tym zakresie. Dzięki interwencji EFS dofinansowanych zostanie 16 centrów arbitrażu i mediacji. Ze szkoleń dotyczących prawa cywilnego i gospodarczego skorzysta ok. 13,8 tys. pracowników wymiaru sprawiedliwości. Ponad 1,4 tys. JST zostanie włączonych w projekty wspierające obsługę podatkową przedsiębiorców, modernizację zarządzania nieruchomościami lub obsługę inwestora. Przeszkolonych zostanie 12,3 tys. pracowników administracji publicznej wykonujących zadania z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego lub zagadnień architektoniczno-budowlanych. Ponadto planuje się przeprowadzenie 500 konsultacji dokumentów dotyczących planowania przestrzennego we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cele tematyczne 8-11: Innowacje społeczne oraz mobilność i współpraca ponadnarodowa

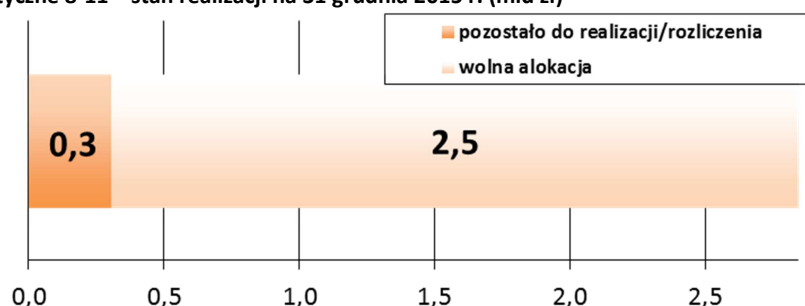
W ramach krajowego programu EFS (PO WER) realizowane są projekty dotyczące innowacji społecznych i współpracy ponadnarodowej. Przy realizacji tego obszaru przyjęto podejście polegające na wielotematyczności tj. możliwości łączenia priorytetów inwestycyjnych z różnych celów tematycznych (8-11). Innowacje społeczne służą przetestowaniu i wypracowaniu nowych i skuteczniejszych rozwiązań problemów w obszarze m.in. zatrudnienia, integracji społecznej, kształcenia przez całe życie, zdrowia oraz modernizacji funkcjonowania administracji publicznej, w przypadku których dotychczasowe działania nie są wystarczające lub wymagają nowego podejścia.

Mobilność ponadnarodowa realizowana jest poprzez programy mobilności ponadnarodowej na zasadach określonych dla programu Erasmus+ lub programy mobilności ponadnarodowej ukierunkowane na aktywizację zawodową osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym (z możliwym wykorzystaniem konkursu skoordynowanego na poziomie UE). Obszar współpracy ponadnarodowej wdrażany jest natomiast m.in. poprzez projekty realizowane w ramach *Common Framework*, tj. konkursu skoordynowanego na poziomie europejskim, w którym określone zostaną główne zasady i obszary działania, projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza *Common Framework* lub rozszerzenie standardowych projektów (realizowanych również w ramach RPO) o komponent ponadnarodowy.

Na działania te przewidziano łącznie 670,8 mln euro dofinansowania UE. Docelowo zakłada się objęcie wsparciem w ramach programów mobilności ponadnarodowej 71,4 tys. osób oraz przyjęcie do dofinansowania 3,5 tys. innowacji w skali mikro i 45 innowacji w skali makro.

Do końca 2015 r. ogłoszono 11 naborów o alokacji 540 mln PLN, na które złożono 214 poprawnych formalnie wniosków o dofinansowanie o łącznej wartości 664,9 mln zł dofinansowania UE. Podpisanych zostało 5 umów o dofinansowanie o wartości 303,8 mln zł dofinansowania UE.

Wykres 26 Cele Tematyczne 8-11 – stan realizacji na 31 grudnia 2015 r. (mld zł)

Źródło: opracowanie własne IK UP na podstawie danych SL2014

1.3 Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych

Założenia dotyczące wdrażania Inicjatywy

Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (dalej: *Inicjatywa*) stanowi finansowe uzupełnienie *Gwarancji dla młodzieży* i wzmacnia wsparcie udzielane już za pośrednictwem funduszy strukturalnych UE.

W Polsce realizowana jest w PO WER, w ramach osi priorytetowej I pn. *Osoby młode na rynku pracy*, która uwzględnia wsparcie w zakresie aktywizacji osób młodych na rynku pracy, realizowane zarówno w ramach *Inicjatywy*, jak i poza nią. Jej celem jest zapewnienie wsparcia finansowego regionom najbardziej dotkniętym bezrobociem wśród młodzieży. *Inicjatywa* jest skierowana do osób młodych mieszkających w regionach Polski, w których na koniec 2012 r. poziom bezrobocia wśród osób w wieku 15-24 lata przekroczył 25%, tj. w dziesięciu województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. Jednocześnie w celu udzielenia efektywnego wsparcia osobom młodym zamieszkałym nie tylko w 10 kwalifikujących się do *Inicjatywy* województwach, ale we wszystkich regionach Polski, analogiczne wsparcie jak w ramach *Inicjatywy* jest udzielane w 6 pozostałych regionach ze środków EFS.

Zgodnie z art. 16 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013, *Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* jest skierowana do osób poniżej 25. roku życia. Jednocześnie KE, na zasadzie dobrowolności, zezwala państwom członkowskim na ewentualne rozszerzenie grupy docelowej na osoby w wieku poniżej 30 roku życia. Mając na uwadze powyższe oraz fakt, że osoby

młode wymagające wsparcia to często absolwenci studiów w wieku powyżej 24. roku życia, w Polsce zdecydowano o rozszerzeniu grupy wspieranej w ramach *Inicjatywy* o osoby w wieku 25-29 lat.

Zgodnie z założeniami PO WER, wsparcie w ramach *Inicjatywy* realizowane jest poprzez:

- projekty pozakonkursowe powiatowych urzędów pracy;
- projekty konkursowe instytucji rynku pracy;
- projekty pozakonkursowe Komendy Głównej OHP.

Na realizację *Inicjatywy* w Polsce przeznaczono 549,4 mln EUR, w tym: 252,4 mln EUR ze specjalnej linii budżetowej przeznaczonej na realizację *Inicjatywy*, 252,4 mln EUR ze środków EFS oraz 44,5 mln EUR współfinansowania krajowego.

W ramach projektów realizowanych ze środków *Inicjatywy*, wsparcie otrzyma ponad 177 tys. osób bezrobotnych (w tym 67,9 tys. długotrwale) oraz 21,7 tys. osób biernych zawodowo nieuczestniczących w kształceniu ani szkoleniu.

Wsparcie osób młodych realizowane jest zgodnie ze standardami określonymi w *Planie realizacji Gwarancji dla młodzieży* w Polsce. Oznacza to m. in., że w ciągu 4 miesięcy osobom młodym jest zapewniona wysokiej jakości oferta zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu oraz stażu. Ponadto, udzielane wsparcie opiera się na instrumentach i usługach rynku pracy, które są indywidualnie identyfikowane jako konieczne dla poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy. Instrumenty i usługi rynku pracy są spójne z tymi, które zostały określone w *Planie realizacji Gwarancji dla młodzieży*.

Efekty realizacji projektów

Do końca grudnia 2015 r. w ramach działań prowadzonych ze środków *Inicjatywy* wsparto 69,6 tys. osób bezrobotnych (blisko 39,3% celu), z czego 31 tys. to osoby długotrwale bezrobotne (45,7% celu), a także 2,5 tys. osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (11,6%).

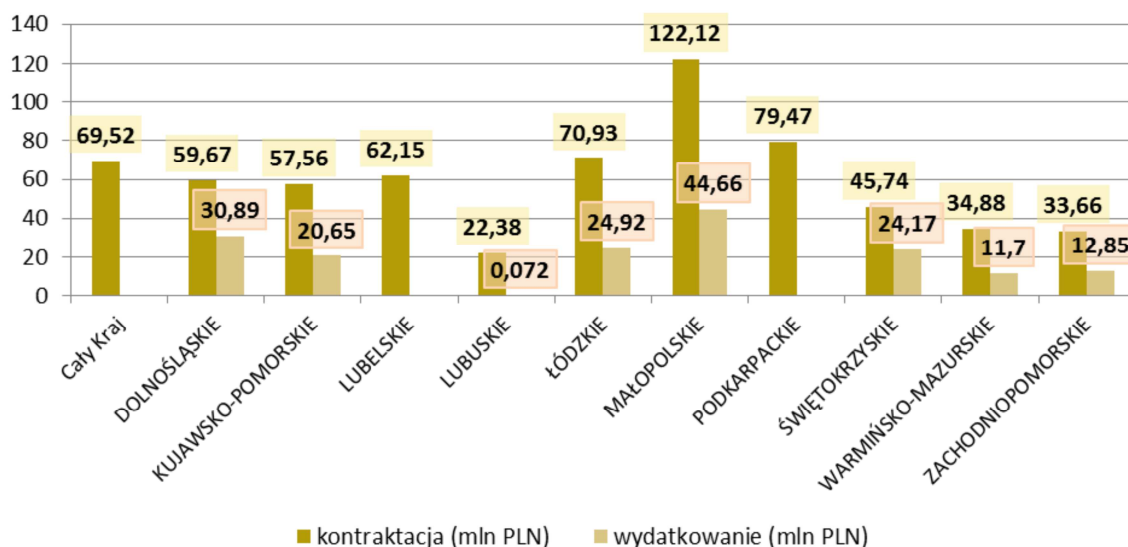
Udział w projektach zakończyło natomiast 40,9 tys. bezrobotnych (25,1% celu), z czego 18,1 tys. miało status długotrwale bezrobotnych (28,4% celu) oraz 686 osób biernych zawodowo (3,3% celu).

W wyniku zrealizowanych projektów 25 tys. bezrobotnych (tj. 18,9% celu, w tym 11,4 tys. osób długotrwale bezrobotnych, czyli 21,7% tej grupy docelowej) oraz 910 biernych zawodowo (7,2% celu) otrzymało ofertę pracy, kształcenia ustawicznego, przygotowania zawodowego lub stażu. Natomiast 33,6 tys. osób bezrobotnych (27,5% celu), w tym 14,2 tys. długotrwale (35,5% celu) oraz 903 biernych zawodowo (5,3% celu) po zakończeniu udziału w projektach realizowanych w ramach *Inicjatywy* uczestniczyło w kształceniu lub szkoleniu, uzyskało kwalifikacje lub podjęło pracę (w tym na własny rachunek). W rezultacie zrealizowanych projektów blisko 4,4 tys. osób młodych uzyskało kwalifikacje.

Spośród ogółu uczestników projektów (w wieku 15-29 lat) finansowanych ze środków *Inicjatywy* wsparto blisko 45 tys. osób poniżej 25. roku życia (co stanowi około 62% osób dotychczas objętych wsparciem) i blisko 38,7 tys. osób pochodzących z obszarów wiejskich (około 53% objętych wsparciem). Dominowały osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub policealnym (blisko 44,4 tys. osoby, tj. 62% objętych wsparciem). 20 tys. uczestników posiadało wykształcenie wyższe (28% objętych wsparciem). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym – blisko 7,7 tys. osób, co stanowi około 10% objętych wsparciem.

Powyższe efekty są wynikiem realizacji 213 projektów o wartości ponad 658 mln zł (31% alokacji *Inicjatywy*), z czego 211 to projekty konkursowe i pozakonkursowe koordynowane przez Wojewódzkie Urzędy Pracy, natomiast 2 projekty o wartości ponad 69,5 mln zł były realizowane przez OHP. Do końca 2015 r. przekazano do certyfikacji wnioski o płatność o łącznej wartości ponad 169,9 mln zł.

Wykres 27 Kontraktacja i wydatkowanie w podziale na województwa w ramach *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* (w mln PLN), stan na koniec 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne IK UP na podstawie SL2014

Wsparcie realizowane na rzecz osób młodych w ramach PO WER, zostało poddane ocenie w ramach badania ewaluacyjnego pn. *Badanie efektów wsparcia zrealizowanego na rzecz osób młodych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój*. Analizy prowadzone w ramach badania pozwoliły ocenić, iż:

- wsparcie było trafne, tzn. docierano z nim do osób młodych w wieku 15-29 lat, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (bezrobotnych i biernych zawodowo);
- uczestnicy wsparcia wysoko oceniali jego jakość: 97% uczestników było zadowolonych z udziału w projektach;
- wsparcie było adekwatne do sytuacji osób aktywizowanych: 84% respondentów stwierdziło, że wsparcie było zgodne z ich doświadczeniem zawodowym i kwalifikacjami;
- wsparcie było użyteczne: 83% respondentów przyznało, że projekt pomógł im poszerzyć wiedzę i nabyć umiejętności;
- wsparcie tylko częściowo można uznać za kompleksowe w przypadku Powiatowych Urzędów Pracy – przeciętnie na uczestnika przypadły 2-3 formy wsparcia, podczas gdy w OHP było ich średnio 8-9.

1.4 Duże projekty

Zgodnie z regulacjami unijnymi na lata 2014-2020 status dużego projektu ma projekt, którego koszt kwalifikowalny wynosi ponad 50 mln euro, a w przypadku celu tematycznego 7 – ponad 75 mln euro. Dodatkową różnicą względem perspektywy 2007-2013 jest brak możliwości odliczania wartości projektów dużych od poziomu wydatków wymaganych do certyfikacji w kontekście zasady n+3.

W latach 2007-2013 Polska miała zdecydowanie największy udział pod względem liczby (i wartości) dużych projektów w skali wszystkich Państw Członkowskich – jest to 276 na ponad 800 projektów. Zgodnie z szacunkami na koniec 2015 r. w perspektywie 2014-2020 strona polska planuje realizację 95 projektów spełniających przesłanki projektu dużego, wyłonionych w trybie pozakonkursowym (możliwe też jest wystąpienie ewentualnych projektów dużych w trybie konkursowym) – 85 projektów w PO IiŚ, 9 w RPO i 1 w PO PW. Przekazanie do KE wniosków dla ok. 30 projektów zaplanowane zostało na 2016 r.

Zgodnie z *Planem działań na rzecz zwiększenia efektywności...* począwszy od II kw. 2016 r. przekazywanie do KE i realizacja projektów dużych będą przedmiotem analizy w ramach wdrożonego systemu monitorowania projektów dużych.

1.5 Instrumenty finansowe

Zgodnie z szacunkami na koniec 2015 w ramach RPO i KPO na działania związane ze wsparciem zwrotnym przewidziano kwotę w wysokości blisko 14 mld zł (w części odpowiadającej dofinansowaniu UE). Ostateczna kwota wsparcia dedykowana na zwrotne formy wsparcia zostanie określona po przeprowadzeniu wszystkich ocen *ex ante*. W większości PO stosowne prace zostały zakończone.

W ramach programów Polityki Spójności na etapie programowania nie zaplanowano wykorzystania instrumentów finansowych w PO PC, PO PW i PO PT.

W PROW nie są wdrażane instrumenty finansowe. Niemniej, MRiRW rozpoczęło pracę nad przygotowaniem oceny *ex ante*, która ma wskazać celowość i ewentualny zakres stosowania instrumentów finansowych w ramach Programu. Na przełomie czerwca i lipca 2016 r. planowane jest jej zakończenie i uzyskanie rekomendacji w zakresie wdrażania instrumentów finansowych. IZ PO RiM przewiduje możliwość wykorzystania instrumentów finansowych (badanie zlecone przez IZ wykazało zainteresowanie przedsiębiorstw sektora przetwórstwa takimi formami wsparcia). Przed rozpoczęciem wdrażania, IZ przeprowadzi szczegółową ocenę *ex ante* tych mechanizmów.

Do końca 2015 r. nie uruchomiono działań przewidujących instrumenty finansowe, m. in. z uwagi na trwające ustalenia odnośnie do sposobu wyboru pośredników finansowych (co uzależnione było także od ostatecznego kształtu wytycznych KE w tej sprawie). Z tego względu pilne rozpoczęcie realizacji programów w tym obszarze zostało wskazane jako jedno z wyzwań w *Planie działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów Umowy Partnerstwa 2014-2020*.

2. Warunkowość i koncentracja interwencji

2.1 Warunkowość *ex ante*

Zgodnie z przepisami art. 19 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, pełne wykorzystanie funduszy europejskich będzie możliwe po spełnieniu przez państwa członkowskiego warunków wstępnych (warunków *ex ante*), tworzących katalog wymogów, które muszą zostać spełnione przez państwo członkowskie przed rozpoczęciem realizacji PO lub w pierwszych jej latach. Ich wypełnienie ma na celu przygotowanie odpowiedniego gruntu pod unijne inwestycje, a przez to podniesienie ich efektywności i skuteczności. **Niespełnienie warunków *ex ante* może być powodem zawieszenia przez KE płatności na rzecz danego państwa członkowskiego.**

Zgodnie z załącznikiem XI do ww. rozporządzenia, warunki *ex ante* dzielą się na **warunki tematyczne** (29 warunków powiązanych z konkretnymi priorytetami inwestycyjnymi i wymagających np. właściwej transpozycji tych wybranych elementów dyrektyw unijnych, które są bezpośrednio związane z interwencjami przewidzianymi do realizacji w okresie programowania 2014-2020) oraz **warunki ogólne** (7 warunków, które powinny być spełnione przez wszystkie PO bez względu na zakres ich interwencji). W przypadku Polski obowiązujące są wszystkie warunki *ex ante*, ponieważ każdy priorytet inwestycyjny jest realizowany przez co najmniej jeden PO.

Na etapie przyjmowania UP w 2014 r., 11 warunków tematycznych oraz 2 warunki ogólne zostały uznane za spełnione, natomiast do końca 2015 r. wypełniono 24 warunki tematyczne oraz 6 warunków ogólnych. Kolejny warunek tematyczny (1.1 *Badania naukowe i innowacje*) uznany został w grudniu 2015 roku przez stronę polską za spełniony i oczekuje na akceptację przez Komisję Europejską. Warunek ogólny 7, dotyczący systemów statystycznych spełniany jest na poziomie poszczególnych PO.

Polska zobowiązana jest do spełnienia pozostałych warunków najpóźniej do końca 2016 r. W zakresie tych warunków niezbędne jest podjęcie lub dokończenie szeregu działań, w tym o charakterze legislacyjnym oraz wdrożeniowym przez właściwe resorty. W prace na rzecz spełnienia warunkowości *ex ante* zaangażowane są przede wszystkim resorty i inne instytucje szczebla centralnego. Samorządy wojewódzkie odpowiadają za spełnienie 3 warunków tematycznych na poziomie regionalnym: 1.1 *Badania naukowe i innowacje*, 6.2 *Gospodarka odpadami* oraz 7.1-7.2 *Transport*.

Minister Rozwoju monitoruje i koordynuje wypełnianie warunków *ex ante* przez właściwe instytucje. W tym celu prowadzi bieżącą współpracę z właściwymi resortami i KE, w ramach której dokonywany jest kwartalny przegląd stanu realizacji Planów działań dla poszczególnych warunków. Postępy we wdrażaniu warunkowości *ex ante* są omawiane na posiedzeniach KM PO oraz Zespołu Międzyresortowego ds. Funduszy UE, prowadzonego przez MR.

Ogólne warunki wstępne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. Polska spełniła 6 warunków ogólnych: 1. *Zapobieganie dyskryminacji*, 2. *Równouprawnienie płci*, 3. *Niepełnosprawność*, 4. *Zamówienia publiczne*, 5. *Pomoc państwa* i 6. *Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)*. Do spełnienia pozostał Warunek ogólny 7. *Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu*.

- **Warunek ogólny 7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu**

Warunek 7 został częściowo spełniony w 2014 r. W zakresie działań podejmowanych na poziomie krajowym zostały przygotowane rozwiązania obejmujące terminowe gromadzenie i agregowanie

danych statystycznych ze statystyki publicznej, uwzględniające identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej oraz uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych. Do całkowitego spełnienia warunku konieczna jest weryfikacja na poziomie PO wskaźników spoza systemu statystyki publicznej w celu potwierdzenia funkcjonowania w ramach każdego programu skutecznego systemu wskaźników rezultatu.

Do końca 2015 r. warunek 7 został uznany za spełniony w odniesieniu do właściwych krajowych PO. W przypadku RPO, w celu spełnienia warunku IZ RPO musiały oszacować wartość docelową wskaźnika *Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (EAC)* – o ile wybrały go do realizacji interwencji w ramach CT 2. Spośród 15 RPO, których ten warunek dotyczył (wyjątkiem jest RPO woj. warmińsko-mazurskiego, które nie realizuje tego wskaźnika), do dnia 31 grudnia 2015 r. warunek 7 uznano za spełniony w stosunku do 3 programów (woj. dolnośląskiego, pomorskiego, świętokrzyskiego).

W przypadku większości pozostałych RPO kryterium spełnienia warunku 7 jest bliskie spełnienia, tj. metodologia szacowania wskaźnika została opracowana i przekazana do KE w celu potwierdzenia spełnienia warunku.

Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku to: GUS, minister właściwy ds. gospodarki i rozwoju regionalnego, IZ RPO i IZ KPO.

Tematyczne warunki wstępne

- **Warunek 1.1 *Badania naukowe i innowacje***

W ramach warunku państwo członkowskie musi zapewnić istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych oraz zapewnić infrastrukturę badań i innowacji oraz wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji.

Szerokie ramy strategiczne dla przyjęcia strategii inteligentnych specjalizacji zapewnia przyjęta w 2013 r. *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (SIEG)*. Programem wykonawczym do SIEG jest *Program Rozwoju Przedsiębiorstw (PRP, przyjęty przez Radę Ministrów 8 kwietnia 2014 r.)*, którego integralnym elementem jest *Krajowa Inteligentna Specjalizacja (KIS)*.

Na koniec 2015 r. warunek został uznany przez Ministerstwo Rozwoju za spełniony.¹²

Na poziomie regionalnym w ramach warunkowości *ex ante* konieczne jest przygotowanie dokumentu stanowiącego regionalną inteligentną specjalizację – najczęściej w formie *regionalnej strategii innowacji (RIS)*. Plany działań na rzecz spełnienia warunku zostały wynegocjowane z Komisją Europejską indywidualnie dla każdego programu; w przypadku niektórych województw, raporty podsumowujące ich realizację zostały już przekazane do Komisji Europejskiej, natomiast w dwóch przypadkach – woj. pomorskiego i woj. wielkopolskiego – Komisja Europejska potwierdziła, że warunek został spełniony.¹³

Kryterium dotyczące infrastruktury badań i innowacji oraz wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji jest spełnione przez dokument *Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej*, który został przyjęty w 2011 r. i zaktualizowany w 2014 r.

Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku to: minister właściwy ds. gospodarki i rozwoju regionalnego, minister właściwy ds. nauki i szkolnictwa wyższego oraz IZ KPO i RPO.

---

¹² Trwa kompletowanie dokumentacji. Do końca I kwartału 2016 r. raport w zakresie realizacji warunku dla PO IR został przesłany do KE w celu potwierdzenia spełnienia warunku.

¹³ Według Planów działań przedstawionych przez IZ pozostałymi RPO wypełnienie przez nie warunku powinno nastąpić na przełomie II i III kwartału 2016 r.

- **Warunek 3.1 Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act”**

W ramach warunkowości *ex ante* analizowane jest podjęcie przez państwo członkowskie konkretnych działań wspierających promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu *Small Business Act*.

Na etapie negocjacji za spełnione uznane zostały kryteria dotyczące wprowadzenia mechanizmu monitorowania procesu wdrażania programu *Small Business Act* i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP. Spełniono także warunki związane ze skróceniem czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszeniem kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu *Small Business Act*. Zostały także opracowane wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu w rządowym procesie legislacyjnym.

Wypełnienie warunku wiąże się z wdrożeniem elektronicznej platformy konsultacyjnej dla innych resortów oraz określeniu mechanizmów umożliwiających ocenę wpływu prawodawstwa na MŚP oraz zakończeniu pilotażu w zakresie testu MŚP – pogłębiona analiza wpływu na MŚP.

Zgodnie z Programem *Lepsze Regulacje 2015*, zainicjowano pilotażowe wdrożenie pogłębionej analizy wpływu na ten sektor gospodarki. Do końca 2015 r. pilotażem zostało objętych 10 projektów. Platforma konsultacji online jest dostępna na stronie *konsultacje.gov.pl*. Została ona uruchomiona w marcu 2013 r., natomiast od kwietnia 2014 r. została objęta pilotażem rządowym. Na podstawie wyników pilotażu zostaną określone dalsze działania w zakresie efektywnego wdrażania tego instrumentu w procesie tworzenia prawa. Za pośrednictwem platformy ułatwia się interesariuszom (w tym MMŚP) udział w procesie legislacyjnym.¹⁴

Odpowiedzialny za wypełnienie warunku jest minister właściwy ds. gospodarki i rozwoju regionalnego.

- **Warunek 6.1 Gospodarka wodna**

- 1) Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne

Jednym z elementów warunkowości w obszarze gospodarki wodnej jest doprowadzenie przez Polskę do całkowitego wprowadzenia do przepisów prawa krajowego zapisów zawartych w Ramowej Dyrektywie Wodnej 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U.UE L z 22.12.2000 r.) (RDW). Dotyczą one m.in. reformy administracyjnej w systemie zarządzania wodami w Polsce oraz zniesienia zwolnień z opłat za pobór i korzystanie z wód (w sektorach rolnictwa, energetyki i żeglugi śródlądowej).

Projekt ustawy – Prawo wodne został w dniu 24 czerwca 2015 r. przekazany przez Ministerstwo Środowiska do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, jednak ostatecznie pracom nie został nadany bieg. W związku z dyskontynuacją prac parlamentarnych nad przekazanym projektem Ministerstwo Środowiska rozpoczęło prace nad przygotowaniem nowego projektu ustawy – Prawo wodne. Przejście ścieżki legislacyjnej na poziomie rządu w odniesieniu do przedmiotowej ustawy zaplanowano najpóźniej na czerwiec 2016 r.

- 2) Aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami (PGW) na obszarach dorzeczy w Polsce

Warunek *ex ante* dotyczący aktualizacji PGW na obszarach dorzeczy w Polsce dotyczy możliwości współfinansowania (ze środków PO IiŚ i RPO) inwestycji mogących wywierać wpływ na stan wód (m.in.: inwestycje przeciwpowodziowe, hydroenergetyka, transport śródlądowy).

---

¹⁴ Ww. platforma od marca 2016 r. publikuje akty prawne przygotowywane przez Ministerstwa: Finansów, Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Sportu i Turystyki. Tym samym, po stronie polskiej warunek ten w uznano za wypełniony na początku 2016 r.

Opóźnienia w tym zakresie mogą wiązać się brakiem możliwości certyfikowania wydatków dotyczących ww. obszarów.

Zgodnie z przepisami RDW podstawowymi dokumentami planistycznymi w obszarze zarządzania gospodarką wodną są PGW na obszarach dorzeczy, a ich aktualizacja dokonywana jest co 6 lat. Obowiązek opracowania tych dokumentów wynika również z zapisów ustawy - Prawo wodne. Pierwsze PGW zostały opracowane w Polsce w 2009 r., natomiast w roku 2010 zostały one przekazane do KE celem oceny ich zgodności z zapisami RDW.

Strona polska przystąpiła do prac mających na celu m.in. uwzględnienie w aktualizacji PGW zaleceń KE przedstawionych podczas oceny PGW w I cyklu planistycznym. Zgodnie z zapisami RDW aktualizacja PGW powinna być nastąpić do 22 grudnia 2015 r.¹⁵

Odpowiedzialny za wypełnienie warunku jest minister właściwy ds. środowiska.

- **Warunek 6.2 Gospodarka odpadami**

W celu wypełnienia Warunku 6.2 konieczne jest zaktualizowanie *Krajowego planu gospodarki odpadami* (KPGO) oraz *Wojewódzkich planów gospodarki odpadami* (WPGO) wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, a także dokończenie niezbędnych prac legislacyjnych (wydanie szczegółowych rozporządzeń w zakresie gospodarowania odpadami).

- 1) Aktualizacja KPGO

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.), implementująca do polskiego porządku prawnego m. in. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy, (Dz. U. L 312 z 22.11.2008, str. 3) nakłada obowiązek opracowywania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim. KPGO zawiera między innymi analizę aktualnego stanu gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, prognozowane zmiany w tym zakresie oraz przyjęte cele i kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, KPGO podlega aktualizacji nie rzadziej niż co sześć lat. Obecnie trwają uzgodnienia międzyresortowe i konsultacje społeczne projektu aktualizacji KPGO.¹⁶

- 2) Aktualizacja WPGO wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach nałożyła na samorząd wojewódzki obowiązek przygotowywania i aktualizacji (nie rzadziej niż co sześć lat) WPGO wraz z planami inwestycyjnymi. WPGO określa szczegółowe działania na szczeblu wojewódzkim, zmierzające do realizacji celów w zakresie gospodarki odpadami. W planach inwestycyjnych, stanowiących załącznik do WPGO, wskazane mają być planowane inwestycje wraz z oszacowaniem ich kosztów oraz wskazaniem źródeł finansowania.

WPGO opracowywane są, na podstawie zaktualizowanego KPGO przez zarządy województw i uchwalane przez sejmiki województw. Zarząd województwa jest zobowiązany przekazać projekt WPGO do zaopiniowania, a projekt planu inwestycyjnego do uzgodnienia, ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

Zgodnie z ustawą z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 122), aktualizacja WPGO powinna nastąpić do końca czerwca 2016 r. Umożliwi ona

---

¹⁵ Planuje się, że spełnienie warunku 6.1 nastąpi w II kwartale 2016 r.

¹⁶ Z uwagi na ww. prace konieczne, terminu aktualizacji przewidywany był na I kwartał 2016 r.

samorządom województw weryfikację stanu gospodarki odpadami na terenie województwa, właściwe zaplanowanie niezbędnych inwestycji, a także ubieganie się o środki unijne i krajowe na działania związane z gospodarką odpadami.¹⁷

Odpowiedzialni za wypełnienie warunku są: minister właściwy ds. środowiska i zarządy województw.

- **Warunek 9.3 Zdrowie**

W ramach prac nad spełnieniem warunku przeprowadzono szereg działań, m.in. opracowano i przyjęto dokument *Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Strategiczne Ramy*, który został zaakceptowany przez Komisję Europejską 29 sierpnia 2015 r. Tym samym część Warunku 9.3, odnosząca się do kwestii przygotowania tego dokumentu została spełniona. KE potwierdziła też 25 września 2015 r. spełnienie warunku 9.3 w części dotyczącej map potrzeb dla systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

Aby warunek 9.3 został spełniony konieczne jest zakończenie prac nad opracowaniem *Map potrzeb zdrowotnych*, które będą wykorzystane przy wyborze projektów realizowanych w lecznictwie szpitalnym w podstawowej opiece zdrowotnej i ambulatoryjnej opiece specjalistycznej. W dniu 31 grudnia 2015 r. Ministerstwo Zdrowia opublikowało mapy potrzeb zdrowotnych w zakresie onkologii i kardiologii, spełniając tym samym część Warunku 9.3.¹⁸ W odniesieniu do pozostałych map Ministerstwo Zdrowia planuje zakończyć przygotowywanie kolejnego pakietu map do końca kwietnia 2016 r.

W obszarze lecznictwa szpitalnego uzgodniono możliwość rozpoczęcia prac przygotowawczych do realizacji wsparcia, w szczególności zatwierdzenia kryteriów oceny projektów przez KM właściwe PO (z uwzględnieniem roli Komitetu Sterującego ds. zdrowia – gremium powołanego w ramach Komitetu Umowy Partnerstwa (KUP) w obszarze realizacji warunkowości *ex ante*), przed udostępnieniem map potrzeb zdrowotnych. Ustalono także możliwość rozpoczęcia realizacji inwestycji w tym zakresie na własne ryzyko beneficjenta. Uzgodniono możliwość natychmiastowego rozpoczęcia realizacji inwestycji (w szczególności dotyczących lecznictwa szpitalnego) wraz z chwilą udostępnienia map potrzeb zdrowotnych w danym obszarze epidemiologicznym.¹⁹

Odpowiedzialny za wypełnienie warunku jest minister właściwy ds. zdrowia.

- **Warunek 7.1- 7.2 Transport**

Samorządy województw odpowiadają za przyjęcie wojewódzkich planów transportowych, stanowiących spełnienie warunków 7.1-7.2 *Transport*. Prace nad przedmiotowymi dokumentami przebiegają w większości zgodnie z planem, choć w kilku przypadkach regiony sygnalizują opóźnienia w przebiegu prac. Do końca 2015 r. potwierdzenie spełnienia warunku przez KE otrzymały województwa pomorskie oraz warmińsko-mazurskie (częściowe spełnienie warunku).²⁰

Instytucjami odpowiedzialnymi za wypełnienie warunku są zarządy województw.

PROW i PO RiM

Warunki wstępne na poziomie PROW zostały już spełnione, natomiast w ramach PO RiM na lata 2014-2020 wszystkie warunki były spełnione w chwili przekazania PO do zatwierdzenia przez KE.

¹⁷ Aktualizacja WPGO nastąpi do końca 2016 r., po przyjęciu zaktualizowanego KPGO.

¹⁸ Potwierdzenie tego faktu przez KE nastąpiło w kwietniu 2016 r.

¹⁹ Spełnienie warunku 9.3 planowane jest do końca 2016 r.

²⁰ Według planów działań dla spełnienia warunków w pozostałych regionach prace nad planami transportowymi zostaną zakończone w II i III kwartale 2016 r. i następnie przekazane do KE w celu oficjalnego potwierdzenia ich spełnienia.

2.2 Ramy wykonania

Rezerwa i ramy wykonania oraz powiązany z nimi przegląd wyników w 2019 r. stanowią nowy mechanizm mobilizujący instytucje odpowiedzialne za wdrażanie funduszy UE do osiągnięcia w sposób skuteczny celów określonych w programach.

W każdym PO, na podstawie art. 20 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, ustanowiona została rezerwa wykonania, wynosząca łącznie 2,4 mld euro z EFRR, 1,4 mld euro z FS, 776 mln euro z EFS oraz 515,9 mln euro z EFRROW. Odblokowanie rezerwy lub jej realokacja odbędzie się w 2019 r. w ramach przeglądu wyników i w tych osiach priorytetowych, które osiągnęły uzgodnione cele pośrednie, mierzone za pomocą określonych wskaźników. Podczas przeglądu wyników w 2019 r. z osi priorytetowych (dla PROW priorytetów), które odnotowały niepowodzenie w osiąganiu celów pośrednich, stworzona zostanie pula środków na poziomie krajowym, której podział zostanie przeprowadzony w oparciu o określone kryteria.

W przypadku PROW, jeśli zakładane wartości wskaźników nie zostaną osiągnięte (będą miały wartości niższe niż 85% pierwotnie założonych), państwo członkowskie jest zobowiązane zaproponować KE priorytety, na które zostaną przesunięte środki z rezerwy wykonania z priorytetu, dla którego nie osiągnięto założonych wskaźników.

Poważne konsekwencje związane z brakiem realizacji wskaźników *ram wykonania*, związane z odebraniem rezerwy wykonania, pomniejszeniem alokacji PO oraz zawieszeniem płatności, a na koniec realizacji programu nawet korektą netto, wymagają nadania kwestii *ram wykonania* najwyższego priorytetu.

Instrument *ram wykonania*, oprócz zorientowania programu na rezultaty, nadaje określoną priorytetyzację dla działań IZ. Projekty realizujące wskaźniki z *ram wykonania* powinny mieć zatem najwyższy priorytet w procesie wyboru projektów, co powinno zostać odzwierciedlone zarówno w kryteriach wyboru projektów, jak i kolejności przeprowadzanych naborów wynikających z harmonogramu.

W ramach systemu sprawozdawczości programów prowadzony jest stały monitoring osiągania zamierzonych celów. Dodatkowo, zgodnie z zapisami *Planu działań na rzecz zwiększenia efektywności...* pod koniec 2015 r. podjęto w MR prace nad pogłębionym systemem zarządzania i monitorowania celów finansowo-rzeczowych w ramach programów na lata 2014-2020. Jego celem jest zapewnienie efektywnego narzędzia dla wyznaczania przebiegu finansowej i rzeczowej realizacji programów w kolejnych latach, zapewniającej osiągnięcie w 2018 r. zaplanowanych wartości dla wskaźników przewidzianych dla ram wykonania w poszczególnych PO. Zaprojektowany system pozwoli na wczesne identyfikowanie potencjalnych opóźnień i zagrożeń w realizacji założonych celów rzeczowo-finansowych oraz – jeśli zaistnieje taka potrzeba – na dokonanie szczegółowej analizy przyczyn wystąpienia opóźnień i podjęcia odpowiednich działań naprawczych przez poszczególne IZ²¹.

2.3 Koncentracja tematyczna

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Zasady koncentracji tematycznej (tzw. *ringfencing*) dla EFRR zostały opisane w art. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 oraz w art. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013. Artykuł 4 rozporządzenia nr 1301/2013 wskazuje zasady dotyczące koncentracji tematycznej w ramach celów tematycznych wymienionych w art. 9 rozporządzenia ogólnego oraz odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych wspieranych z EFRR (art. 5 rozporządzenia nr 1301/2013).

---

²¹ Ww. system zostanie uruchomiony na podstawie danych monitoringowych za I kw. 2016 r.

Zgodnie z powyższymi przepisami, koncentracja tematyczna EFRR w ramach celu *Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia* (a więc z wyłączeniem programów EWT), dotyczy następujących celów tematycznych:

- CT1: *Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji*;
- CT2: *Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK*;
- CT3: *Wzmacnianie konkurencyjności MŚP*;
- CT4: *Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach*.

Jej poziom jest uzależniony od kategorii regionów. Co do zasady, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 4 ust. 1 akapit drugi i trzeci rozporządzenia 1301/2013, w regionach lepiej rozwiniętych co najmniej 80% całkowitej kwoty EFRR na poziomie krajowym przeznaczają się na minimum dwa cele tematyczne spośród wyżej wymienionych oraz co najmniej 20% całkowitej kwoty środków EFRR na poziomie krajowym na cel tematyczny 4. Analogicznie dla regionów przejściowych jest to 60% oraz 15% na cel tematyczny 4, zaś słabiej rozwiniętych 50% oraz 12% na cel tematyczny 4. Mazowsze jest wprawdzie regionem bardziej rozwiniętym, ale ponieważ PKB na mieszkańca dla Mazowsza wykorzystane przy określaniu kwalifikowalności na okres 2007-2013 było niższe niż 75% średniej unijnej, na mocy przepisów ust. 1 akapit drugi rozporządzenia 1301/2013 stosuje się do Mazowsza progi takie, jak w przypadku regionów przejściowych, tj. odpowiednio 60% i 15% na cel tematyczny 4. Ponieważ wszystkie pozostałe województwa należą do kategorii regionów słabiej rozwiniętych, zastosowanie mają dla nich progi odpowiednio 50% i 12% na cel tematyczny 4.

Powyższe minimalne progi ustalone zostały wspólnie dla całej kategorii regionów w danym państwie członkowskim, dla wszystkich programów, a nie dla poszczególnych województw czy RPO. Dodatkowo art. 4 ust. 2 rozporządzenia nr 1301/2013 dopuszcza możliwość zmniejszenia minimalnej koncentracji w jednej kategorii regionów, o ile zostanie to zrekompensowane jej zwiększeniem w innej, co pozwala na podobną kompensację ewentualnego niższego niż wymagany na Mazowszu poziomu koncentracji w mazowieckim RPO przez wyższy niż wymagane minimum poziom w programach krajowych lub innych RPO. W ostatecznym rozrachunku koncentracja tematyczna na poziomie krajowym nie może być niższa niż suma wynikająca z zastosowania minimalnych udziałów środków EFRR określonych w art. 4 ust. 1 rozporządzenia 1301/2013. W celu zapewnienia wymaganego poziomu koncentracji na cel tematyczny 4 możliwe jest, zgodnie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 1301/2013, wliczenie środków z FS. W przypadku regionów słabiej rozwiniętych oznacza to konieczność zwiększenia alokacji na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach z 12% do 15%. Z możliwości wynikającej z powyższych przepisów skorzystała m.in. Polska. Oznacza to, że poziom koncentracji tematycznej we wszystkich kategoriach regionów (czyli regiony słabiej rozwinięte oraz Mazowsze) wynosi 15%, tj. na cel tematyczny 4 przeznaczono środki z FS i EFRR których suma odpowiada min. 15% alokacji EFRR.

Progi określone w art. 4 rozporządzenia nr 1301/2013 dotyczą tylko celu *Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia*, a więc nie mają zastosowania do programów EWT. W przypadku programów EWT, zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 1299/2013, co najmniej 80% alokacji EFRR na współpracę transgraniczną i transnarodową musi zostać skoncentrowane na maksymalnie czterech spośród 11 celów tematycznych wskazanych w art. 9 rozporządzenia 1303/2013.

Obok wymogu koncentracji tematycznej rozporządzenie nr 1301/2013 nakłada także konieczność koncentracji terytorialnej (art. 7 ust. 4). W konsekwencji państwa członkowskie są zobligowane do przeznaczania minimum 5% krajowej alokacji EFRR na realizację zintegrowanych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju miejskiego – poprzez instrument ZIT (jak w przypadku Polski), osobny PO

lub odrębną oś priorytetową – w odniesieniu do których na władze miejskie delegowane będą określone zadania związane przynajmniej z wyborem operacji.²²

EFS

Aby zapewnić wystarczający poziom inwestycji w zatrudnienie ludzi młodych, włączenie społeczne i zwalczanie ubóstwa, art. 92 ust. 4 rozporządzenia 1303/2013 wskazuje minimalny udział EFS w alokacjach państw członkowskich. Udział ten wylicza się przy założeniu zachowania w każdym państwie członkowskim udziału EFS na poziomie nie mniejszym niż w latach 2007-2013 oraz powiększając ten udział o dodatkowy udział procentowy wyliczony zgodnie z metodologią wskazaną w załączniku IX do rozporządzenia 1303/2013. Ustalony zgodnie z powyższym minimalny udział EFS w alokacji dla Polski wynosi 24%. W wyniku negocjacji UP z KE ostatecznie przyjęto udział EFS na poziomie 24,7%. Dla zapewnienia właściwej masy krytycznej interwencji podejmowanych ze środków EFS art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 1304/2013 obliguje państwa członkowskie do skoncentrowania we właściwych PO odpowiednio – 80% alokacji EFS w regionach bardziej rozwiniętych, 70% w regionach przejściowych oraz 60% w regionach słabiej rozwiniętych – na maksymalnie pięciu priorytetach inwestycyjnych określonych w art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1304/2013.

EFS powinien w szczególności zapewniać wsparcie dla zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa tak, aby przyczynić się do osiągnięcia jednego z celów ilościowych strategii *Europa 2020*, jakim jest zmniejszenie zasięgu tych zjawisk o 20 mln osób w skali całej UE, z czego w Polsce o 1,5 mln osób. Służyć ma temu wynikający z art. 4 ust. 2 rozporządzenia nr 1304/2013 obowiązek przeznaczenia 20% alokacji EFS na poziomie każdego państwa członkowskiego na cel tematyczny 9 *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją*.

Poziom wydatków niezbędnych w kontekście wypełnienia zobowiązań wynikających z zasad koncentracji tematycznej dla Polski będzie szczegółowo monitorowany w kolejnych latach.

2.4 Wymiar terytorialny prowadzonej interwencji

Opis jakościowy

Terytorialny wymiar interwencji w realizacji działań dofinansowanych z EFSI w UP polegał na zaprogramowaniu działań wspierających cele dla Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI):

- Polska Wschodnia;
- Miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne;
- Miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji;
- Obszary wiejskie, w szczególności o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- Obszary przygraniczne.

W efekcie każdemu z OSI przypisane zostały działania w ramach RPO i KPO, podporządkowane tematycznej koncentracji wynikającej z celów tematycznych.

Wymiar terytorialny interwencji szczególnie jest odzwierciedlony w RPO, które posiadają działania/poddziałania dedykowane OSI oraz innym obszarom interwencji w układzie terytorialnym, wynikającym ze *Strategii Rozwoju Województw*. Poszczególne szczegółowe opisy osi priorytetowych dla KPO i RPO zawierają sekcję IV pn. *Wymiar terytorialny prowadzonej interwencji*. Sekcja zawiera krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentów terytorialnych oraz indykatywną alokację UE planowaną na wsparcie:

---

²² Więcej informacji nt. ZIT zamieszczono w Rozdziale 4 *System koordynacji*.

- Rewitalizacji. Jest ono realizowane w ramach dedykowanego Priorytetu Inwestycyjnego 9b oraz szeregu innych PI finansowanych z EFRR i EFS, jako wsparcia uzupełniającego, co do zasady preferowanego dla projektów wynikających z lokalnych/gminnych programów rewitalizacji (wsparcie obligatoryjne w ramach RPO, w których przeznaczona zostanie największa alokacja na ten instrument). Ostatecznie kwota przeznaczona na projekty rewitalizacyjne będzie zależała od aktywności samorządów w przygotowywaniu/aktualizowaniu programów rewitalizacji zgodnych z wymaganiami sformułowanymi w wytycznych MR i ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777, z późn. zm.). Uzupełniające w stosunku do Priorytetu Inwestycyjnego 9b wsparcie jest również dostępne w ramach KPO, które identyfikują indykatywną alokację na ten cel na podstawie wytycznych do rewitalizacji;
- Przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych miast w ramach ZIT. Wsparcie to jest zróżnicowane w zależności od RPO, dedykowanych Priorytetów Inwestycyjnych i alokacji przeznaczonej przez IZ RPO ponad podstawową alokację przekazaną do RPO z rezerwy programowej przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w ramach prac nad UP. Przedsięwzięcia będą wybierane zgodnie z celami określonymi w Strategiach ZIT przez Związki/Porozumienia ZIT (obligatoryjnie będzie realizowanych 17 ZIT na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz 7 ZIT subregionalnych na terenie innych miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie – w wyniku decyzji 4 IZ RPO) (szczegółowe zasady realizacji ZIT zostały omówione w podrozdziale poniżej);
- Obszarów wiejskich – poprzez dedykowane działania lub preferencje punktowe z informacją o łącznej wysokości procentowej min. (10%) i kwotowej środków każdego z KPO i RPO przeznaczonej na obszary wiejskie (projekty, których ostatecznymi beneficjentami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich lub realizowana infrastruktura obejmuje obszary wiejskie);
- Wsparcia przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich innych niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich, poza formułą ZIT. Są one wspierane przede wszystkim poprzez instrumenty terytorialne właściwe dla danego RPO np. *Zintegrowane Porozumienia Terytorialne* (RPO Woj. Pomorskiego), *Strategiczne Inwestycje Terytorialne* (RPO Woj. Lubelskiego), *Regionalne Inwestycje Terytorialne* (RPO Woj. Mazowieckiego) i inne. Instrumenty te pozwalają w przybliżeniu określić wysokość środków dedykowanych na ten cel w ramach RPO i charakter ukierunkowanego wsparcia. W niewielkim stopniu działania na rzecz rozwoju obszarów miejskich, innych niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich, będą realizowane w ramach PO IiŚ i PO PW;
- RLKS. RLKS, jako instrument wsparcia rozwoju lokalnego, fakultatywny dla RPO, realizowany będzie tylko w RPO województw: kujawsko-pomorskiego i podlaskiego. Instrument ten stanowi uzupełnienie obligatoryjnego wsparcia, realizowanego w ramach PROW oraz fakultatywnego – w ramach PO RiM. W RPO realizujących RLKS przeznaczona jest z góry określona alokacja na wsparcie LSR, wybranych w konkursie zorganizowanym do końca 2017 r. Za przygotowanie LSR odpowiedzialne są powołane do tego Lokalne Grupy Działania (LGD – w ramach PO RiM są to Lokalne Grupy Rybackie) złożone z przedstawicieli JST, partnerów niepublicznych, przedsiębiorców.

LSR przygotowane na potrzeby realizacji PROW, które nie mają możliwości uzyskania wsparcia w RPO w formule RLKS (zdecydowały się na to tylko dwa ww. województwa) będą mogły uzyskać uzupełniające wsparcie w ramach pozostałych RPO na innych zasadach. Wśród możliwości oferowanych przez RPO znajduje się wsparcie LGD jako potencjalnych beneficjentów lub poprzez preferencje dla projektów wynikających z LSR.

Instrument ZIT jest wprost opisany w rozporządzeniach unijnych. Krajowe podstawy prawne zostały ugruntowane poprzez przepisy ustawy z dnia 11 lipca 2016 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020* (art. 30) oraz UP (rozdział 3.1.2.). Dodatkowo zarówno KE oraz MR stworzyły wytyczne dotyczące instrumentu ZIT (*Zasady realizacji ZIT w Polsce oraz Wytyczne Komisji Europejskiej dla Państw Członkowskich dotyczące Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Miejskich* z dnia 18 maja 2015 r.).

W Polsce ZIT realizowane są:

- na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (tzw. ZIT „wojewódzkie”) stanowiące najważniejsze ośrodki miejskie w kraju. Zostały one wybrane decyzją państwa członkowskiego reprezentowanego przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, który postanowił przeznaczyć na wsparcie tych ośrodków 5% krajowej alokacji EFRR i przekazał samorządom województw jako uzupełnienie podstawowej alokacji RPO.
- na terenie miast o charakterze regionalnym i subregionalnym i na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Realizacja ZIT w tych obszarach miejskich jest wynikiem decyzji samorządów województw, które postanowiły wspierać te ośrodki za pośrednictwem ZIT i wynegocjowanych przez te samorzady z KE RPO. W powyższym przypadku obszar, na którym realizowany jest instrument ZIT, uzgadniany jest wspólnie przez samorząd województwa oraz gminy zainteresowane realizacją ZIT.

Podstawą wyznaczenia obszarów realizacji ZIT ośrodków wojewódzkich stał się dokument zlecony pt. *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich* z lipca 2013 r. Dokument ten wskazywał, iż w skład terytoriów obszaru funkcjonalnego muszą wchodzić: miasto wojewódzkie, wszystkie miasta z rdzenia obszaru funkcjonalnego oraz inne gminy obszaru funkcjonalnego. Wskazując pozostałe gminy do obszaru funkcjonalnego brano pod uwagę takie wskaźniki jak: liczba osób dojeżdżających do pracy i szkół, liczbę zameldowań z rdzenia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego, udział osób pracujących w zawodach pozarolniczych, liczbę podmiotów gospodarczych, gęstość zaludnienia czy dynamikę przyrostu budownictwa mieszkaniowego.

W ramach procesu delimitacji ostatecznie do obszaru realizacji ZIT musiała wejść przynajmniej połowa gmin wskazana w opracowaniu. Oznaczało to dużą elastyczność dla samorządów województw, samorządów miast i ich partnerów samorządowych z sąsiadujących gmin, które musiały zakończyć się konsensusem i być uwzględnione w uchwale Zarządu Województwa. Przykładowo Związek ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego podjął decyzję o włączeniu do obszaru funkcjonalnego ZIT niewymienionych w ww. dokumencie Stargardu Szczecińskiego, Stepnicy oraz Świnoujścia.

Dokładny zasięg obszarów miejskich realizujących ZIT określają stosowne uchwały Zarządów poszczególnych województw (zgodnie z warunkami określonymi w UP).

W celu realizacji instrumentu ZIT niezbędne jest spełnienie następujących warunków:

- zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa (powołanie Związku ZIT/Partnerstwa ZIT). Związki ZIT pełnią funkcję wspólnej reprezentacji władz miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie wobec władz krajowych i regionalnych. Możliwe są różne formy partnerstw, m.in.: związek międzygminny lub powiatowy, stowarzyszenie JST lub porozumienie międzygminne; łącznie w partnerstwach ZIT zaangażowało się 350 JST;
- przygotowanie Strategii ZIT – podstawowego dokumentu w zakresie udzielenia wsparcia z działań/priorytetów realizowanych w formule ZIT w ramach RPO. Strategia ZIT wymaga

uzyskania pozytywnej opinii właściwej IZ RPO oraz ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego pod kątem zgodności z UP oraz możliwości finansowania projektów z krajowych środków;

- posiadanie odpowiedniej zdolności instytucjonalnej – w systemie instytucjonalnym RPO powołane partnerstwa pełnią rolę Instytucji Pośredniczących (IP ZIT). Zadania poszczególnych IP ZIT mogą się różnić w zależności od zapisów porozumień zawieranych z Instytucją Zarządzającą RPO. Jak każda jednostka w systemie, IP ZIT przechodzą audyt i desygnację;
- podpisanie porozumienia do realizacji ZIT w województwie pomiędzy Związkiem ZIT/ Porozumieniem ZIT a IZ RPO;
- zawarcie stosownych zapisów w RPO, spełniających wymogi KE oraz zgodnych z zapisami UP. Realizacja ZIT w ramach RPO odbywa się poprzez wyodrębnienie dedykowanych działań/poddziałań w ramach co najmniej dwóch osi priorytetowych RPO finansowanych z co najmniej dwóch Celów Tematycznych i funduszy polityki spójności.

Głównym źródłem finansowania Strategii ZIT w Polsce jest 16 PO, w ramach których na realizację ZIT zostanie przeznaczonych prawie 3,8 mld euro. Dodatkowo poszczególne obszary funkcjonalne na realizację Strategii ZIT przeznaczą środki własne w wysokości co najmniej 175 mln euro. Uzupełniającym źródłem finansowania Strategii ZIT na wsparcie projektów komplementarnych z obszaru transportu miejskiego i efektywności energetycznej są środki PO IiŚ i PO PW oraz PO PT – wspierającego funkcjonowanie Związków/ Porozumień ZIT. Łączna alokacja tych KPO wyniesie na ten cel ok. 2,2 mld euro.

W Polsce Związki ZIT/Partnerstwa ZIT pełnią funkcje IP jedynie w RPO, w ramach dodatkowego wsparcia z programów krajowych (PO IiŚ oraz PO PW) rola Związków ZIT/Partnerstw ZIT ogranicza się do uzgodnienia projektów, które będą mogły zostać finansowane w ramach tych programów. Minimalny zakres zadań powierzonych władzom miejskim przez IZ RPO dotyczy oceny zgodności i stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT. IP ZIT wspólnie z IZ RPO dokonują wyboru projektów do dofinansowania – co jest równoznaczne z tym, że zarówno IP ZIT jak i IZ RPO zatwierdzają listę projektów. Związki ZIT/Partnerstwa ZIT w Strategii ZIT proponują kryteria wyboru projektów pod kątem ich zgodności ze Strategią ZIT. Następnie kryteria te zatwierdza KM RPO. W sytuacji gdy miasto pełni rolę IP ZIT i jest jednocześnie beneficjentem musi zapewnić rozdzielenie tych funkcji w ramach jednej instytucji.

W latach 2014-2015 r. MR wspomagało prace nad przygotowaniem systemu realizacji ZIT w Polsce. Dotyczy to zarówno wsparcia przygotowania Strategii ZIT (doradcze i finansowe z PO PT), przygotowania koncepcji projektów komplementarnych do finansowania z PO IiŚ i PO PW, jak również przyjmowania rozwiązań wdrożeniowych (kryteria, wybór projektów, porozumień IZ-IP ZIT, porozumień konstytuujących Związki/ Porozumienia ZIT) oraz projektów zgłaszanych do dofinansowania przez beneficjentów.

Warunkiem skorzystania ze środków krajowych w obszarze transportu miejskiego i efektywności energetycznej jest także posiadanie przez gminy Planów Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). MR zapewniło środki na ich przygotowanie przez gminy. Przygotowanie PGN jest wspierane środkami PO IiŚ i PO PT, a Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska (organizator konkursu ze środków PO IiŚ) dba o zachowanie jednolitego standardu i wysokiej jakości opracowań (m.in. udziela instrukcji, wyjaśnień i organizuje spotkania).

Obecnie trwają intensywne prace zmierzające do rozpoczęcia naborów projektów, w niektórych RPO konkursy na projekty w formule ZIT już ruszyły. MR monitoruje ten proces i wielkość przeznaczonych na konkursy środków. Trwa proces ustawowego opiniowania projektów strategii ZIT przez Ministra Rozwoju oraz IZ poszczególnymi RPO. MR zaopiniowało pozytywnie 13 z 24 Strategii ZIT, dla obszarów funkcjonalnych: Krakowa, Opola, Warszawy, Jeleniej Góry, Wałbrzycha, Poznań,

Wrocławia, Gorzowa Wlkp., Zielonej Góry oraz dla woj. śląskiego - Subregionu Centralnego, Subregionu Zachodniego, Subregionu Północnego i Subregionu Południowego.

RLKS

W ramach zadań wyznaczonych przez UP w odniesieniu do RLKS przygotowano i wdrożono system koordynacji dedykowany temu instrumentowi rozwoju terytorialnego.

Kluczowym dokumentem ustanawiającym podstawy ww. systemu jest ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. *o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz.U. poz. 378), przygotowana w MRiRW. Przedmiotowa ustawa wskazuje szczegółowo zadania oraz właściwość organów w odniesieniu do RLKS finansowanego ze środków europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI), a także określa zasady organizacji i działania LGD, dokonywania ich wyboru oraz udzielania wsparcia z udziałem ww. funduszy.

Szczególnie precyzyjnie w ww. ustawie uregulowano kwestie koordynacji w zakresie przygotowania dokumentów związanych z wyborem strategii RLKS, tj. LSR. Zgodnie z art. 15 tej ustawy minister właściwy ds. rozwoju wsi i minister właściwy ds. rybołówstwa opracowują regulamin konkursu na wybór LSR wraz z formularzami wniosku o wybór LSR i umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR w uzgodnieniu z zarządami województw będącymi instytucjami zarządzającymi programami i po zasięgnięciu opinii Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz pozostałych zarządów województw. Dodatkowo kryteria wyboru LSR minister właściwy ds. rozwoju wsi i minister właściwy ds. rybołówstwa przygotowują po zasięgnięciu opinii KM ustanowionych dla PO.

W rezultacie, opracowując powyższe dokumenty, MRiRW skoordynowało wielomiesięczny proces uzgodnień i opiniowania, który zaowocował przekazaniem 22 września 2015 r. pełnej dokumentacji konkursowej do wszystkich samorządów województw. Proces ten obejmował uzgodnienia w formie pisemnej, a także w formie licznych spotkań z zainteresowanymi stronami.

Na obecnym etapie wdrażania instrumentu RLKS, koordynacja ma na celu przede wszystkim zapewnienie, aby wybór LSR w całym kraju został przeprowadzony sprawnie i w jednolity sposób.²³

Ponadto, przy KM PROW, funkcjonuje grupa tematyczna ds. RLKS. W jej skład wchodzi przedstawiciele ministra właściwego ds. rozwoju wsi i ministra właściwego ds. rybołówstwa oraz reprezentanci samorządów województw, w tym z woj. kujawsko-pomorskiego, woj. podlaskiego i LGD. Do zadań grupy należy z kolei m.in. przedkładanie IZ propozycji usprawnień w zakresie koordynacji wdrażania RLKS z udziałem środków EFSI. Odbyły się 3 posiedzenia ww. grupy.

EWT

Celem programów EWT z udziałem Polski jest z jednej strony przyczynianie się do rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów objętych ich wsparciem, a z drugiej strony promowanie integracji i współpracy ponad granicami. Są one realizowane w ramach trzech komponentów:

- współpracy transgranicznej regionów państw sąsiadujących ze sobą (*Polska-Słowacja, Czechy-Polska, Polska-Saksonia, Brandenburgia-Polska, Meklemburgia-Pomorze Przednie-Brandenburgia-Polska, Południowy Bałtyk, Litwa-Polska*);
- współpracy transnarodowej kilku/kilkunastu państw (*Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa*);
- współpracy międzyregionalnej obejmującej cały obszar UE (*Interreg Europa*).

Wybór celów tematycznych, wspieranych w programach EWT z udziałem Polski, został dokonany we współpracy z partnerami zagranicznymi, tak aby realizowane działania przynosiły korzyści

---

²³ Służyć temu miało m.in. zorganizowane przez MRiRW spotkanie z przedstawicielami komisji wybierających LSR, które odbyło się dn. 12 lutego 2016 r.

wszystkim stronom zaangażowanym we współpracę. Podstawowym założeniem było wybranie takich celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych, które najlepiej odpowiedzą na zdefiniowane specyficzne wyzwania i problemy danego terytorium. Za najistotniejsze obszary tematyczne współpracy terytorialnej strona polska uznała:

- poprawę dostępności komunikacyjnej (w ujęciu transgranicznym) (CT7),
- promowanie rozwoju społeczno-gospodarczego przyjaznego dla środowiska naturalnego, w tym: przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym (m.in. wyludnienia), budowa kapitału społecznego, w tym nauka języka sąsiada, poprawa dostępu do usług publicznych oraz poprawa dostępu i wspólne wykorzystanie infrastruktury sieciowej oraz wspieranie zmian w kierunku gospodarki niskoemisyjnej (CT4, CT6, CT7, CT9, CT10),
- ochronę środowiska, efektywne gospodarowanie zasobami (w tym zasobami kulturowymi), przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych, wspieranie wspólnego zarządzania zasobami naturalnymi, przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym, poprawę bezpieczeństwa przez współpracę służb publicznych (CT5, CT6),
- współpracę urzędów administracji publicznej, wspieranie małych projektów dotyczących współpracy społeczności lokalnych (przede wszystkim w komponencie transgranicznym) (CT9, CT11),
- wspieranie przedsiębiorczości i innowacji (przede wszystkim w ramach komponentów transnarodowego i międzyregionalnego EWT) (CT1, CT3),
- wspieranie rozwoju i zmian adaptacyjnych w miastach i na obszarach wiejskich, w tym dostosowanie do zmian demograficznych (przede wszystkim w ramach komponentów transnarodowego i międzyregionalnego) (CT8, CT9, CT10).

Dla trzech programów EWT (*Polska-Saksonia*, *Polska-Słowacja* oraz *Południowy Bałtyk*) strona polska pełni funkcję IZ. W przypadku pozostałych programów ustanowiony został Koordynator EWT, realizujący zadania państwa członkowskiego określone w rozporządzeniu 1299/2013. Funkcja IZ/Koordynatora EWT dla wszystkich programów umiejscowiona została w ministerstwie obsługującym ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Środki finansowe przewidziane na cel EWT w ramach UP to ponad 700 mln euro z EFRR. Do końca 2015 roku w ramach programów EWT ogłoszono 10 naborów projektów (po trzy w ramach programów *Czechy-Polska* i *Polska-Saksonia* oraz po jednym w programach *Region Morza Bałtyckiego*, *Europa Środkowa*, *Interreg Europa* oraz *Południowy Bałtyk*).

2.5 Podsumowanie wsparcia wykorzystanego na cele dot. zmiany klimatu

Elementem składowym zasady zrównoważonego rozwoju²⁴ jest kwestia dostosowań do zmian klimatu i łagodzenia ich skutków. Motyw 14 preambuły rozporządzenia 1303/2013 zakłada przeznaczenie 20% budżetu UE na cele dotyczące zmiany klimatu.²⁵ Jednak to zobowiązanie nie jest przeniesione do żadnego przepisu w treści artykułów rozporządzenia, nie ma więc żadnej mocy prawnej. Natomiast praktyka wynikająca z procesu negocjacji wskazuje, że KE wymaga uwzględnienia co najmniej 20% udziału od każdego państwa członkowskiego.

Zgodnie z rozporządzeniem 1303/2013 państwo członkowskie wskazuje szacunkową łączną kwotę wsparcia przewidzianego na realizację celu klimatycznego, stosownie do podjętej przez siebie decyzji, w UP (art. 15 ust. 1 lit. a) ppkt (iv)) oraz w poszczególnych programach (oprócz PO PT) (art. 27 ust. 6).

²⁴ Patrz: Rozdział 6 *Realizacja zasad wsparcia EFSI*.

²⁵ Nie tylko PO w ramach polityki spójności wnoszą wkład do realizacji celów klimatycznych. W konkluzjach Rady Europejskiej z lutego 2013 r. (EUCO 37/13) wskazano także na LIFE, Wspólną Politykę Rolną, Wspólną Politykę Rybołówstwa oraz CEF.

W ramach UP, łącznie na poziomie poszczególnych programów określono wydatki, które pokrywać będą tzw. cele klimatyczne. Ich szacowana wartość wynosi łącznie dla UP ok. 22,9 mld euro (w tym w ramach programów polityki spójności – 11,8 mld euro).

Zgodnie z art. 8 rozporządzenia 1303/2013, wkład funduszy wchodzących w skład EFSI w realizację celów klimatycznych raportowany jest z wykorzystaniem metodyki opartej na kategoriach interwencji, obszarach docelowych lub środkach, stosownie do każdego funduszu. W przypadku funduszy polityki spójności metodyka oparta jest wyłącznie o kategorie interwencji, odniesienie do obszarów docelowych i środków dotyczy EFMR i EFRROW. Art. 8 zawiera ogólny opis ww. metodyki, zaś rozwiązania szczegółowe zostały wskazane w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiającym zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 69 z 8.03.2014 r., str. 65–84).

Metodyka, o której mowa powyżej, obejmuje przypisanie konkretnej wagi wsparciu udzielanemu w ramach EFSI na poziomie odzwierciedlającym stopień, w jakim przyczynia się ono do osiągnięcia celów dostosowania do zmian klimatu i łagodzenia ich skutków. Zgodnie z powszechnie używanymi w tym kontekście tzw. znacznikami z Rio (*Rio markers*) stosowany jest system oparty na trzech wartościach: 0%, 40% lub 100%, z wagą 100% przypisaną do przedsięwzięć, których głównym celem jest realizacja celów ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, a waga 40% przypisana jest przedsięwzięciom, dla których nie jest to cel główny, ale nadal jest to cel istotny. Zastosowanie standardowych wag ma na celu zapewnienie zharmonizowanego podejścia do śledzenia wydatków związanych ze zmianami klimatu w różnych obszarach polityki UE. Zgodnie z rozporządzeniem 1303/2013, w przypadku EFRR, EFS i FS przypisywane wagi powinny być związane z kategoriami interwencji określonymi zgodnie z klasyfikacją przyjętą przez KE.

Zgodnie z art. 50 ust. 4 rozporządzenia 1303/2013 instytucje zarządzające muszą przedstawić dane w na temat wsparcia wykorzystanego do realizacji celów dotyczących zmian klimatu w sprawozdaniach z wdrażania programu przedłożonych w 2017 r. i 2019 r. Na podstawie tych informacji, państwo członkowskie w sprawozdaniu z postępów zamieszcza ocenę postępów dokonanych w odniesieniu do wsparcia wykorzystanego na cele zmiany klimatu (art. 52 ust. 2 lit. b).

Warto także zaznaczyć, że wszystkie inwestycje infrastrukturalne, w tym duże projekty (art. 101 lit. f rozporządzenia ogólnego) muszą być analizowane nie tylko pod kątem wpływu na środowisko, ale także odporności na skutki zmian klimatu i powiązane z tym zagrożenia klęskami żywiołowymi (zwiększone ryzyko powodziowe, susze, upały, ekstremalne zjawiska powodziowe).

3. Kontekst strategiczny UP

Dokumenty strategiczne oraz programowe szczebla europejskiego i krajowego stanowią podstawę dla działań realizowanych w skali ogólnopolskiej, a także regionalnej i lokalnej.

Strategicznym dokumentem referencyjnym na poziomie unijnym jest Strategia *Europa2020* (patrz: Podrozdział 3.1 *Europa2020* i Zalecenia Rady) oraz *Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego* (SUE RMB) (patrz: Podrozdział 3.2 *Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego*).

Na system krajowych dokumentów strategicznych składają natomiast się długo- i średniookresowa strategia rozwoju kraju (SRK), koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju oraz tzw. strategie zintegrowane, odnoszące się do priorytetowych obszarów rozwojowych (patrz: Podrozdział 3.3).

Elementem krajowego systemu dokumentów strategicznych są także strategie ponadregionalne, w tym obowiązująca od 2008 r. (i zaktualizowana w 2013 r.) *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, *Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020*, *Strategia Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020* oraz *Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030* (patrz: Podrozdział 3.4 *Strategia ponadregionalne*). Uzupełnieniem zaś na poziomie regionalnym są strategie rozwoju opracowywane przez zarządy województw.

3.1 Strategia Europa 2020 i Zalecenia Rady

Ważnym determinantem celów założonych przez polski Rząd w SRK 2020 były zadania wynikające z przyjętej w 2010 r. strategii *Europa 2020* oraz udziału strony polskiej w koordynacji polityk gospodarczych krajów członkowskich UE. Podstawowym instrumentem realizacji celów strategii *Europa 2020* na poziomie państw członkowskich są aktualizowane w kwietniu każdego roku Krajowe Programy Reform (KPR).

Uwzględniając specyficzne krajowe uwarunkowania i kierunki działań wytyczone w polskich dokumentach strategicznych, w KPR Rząd RP uznał, że należy skupić się na odrabianiu zaległości rozwojowych oraz budowie nowych przewag konkurencyjnych w trzech obszarach priorytetowych:

- Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego;
- Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego;
- Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Zalecenia dla poszczególnych krajów (ang. *country specific recommendations* - CSR) są podstawowym instrumentem mechanizmu wzmocnionej koordynacji polityk gospodarczych państw członkowskich UE w ramach Semestru Europejskiego oraz przyczyniają się do realizacji strategii *Europa 2020*. Projekt zaleceń jest przygotowywany przez KE po przeprowadzeniu oceny przedłożonych aktualizacji KPR oraz Programów Stabilności lub Konwergencji, co umożliwia powiązanie procesów programowania reform strukturalnych z planowaniem budżetowym. Następnie, po dyskusji na posiedzeniu Rady Europejskiej, zalecenia są formalnie przyjmowane przez Radę UE w lipcu każdego roku.

W pierwszym KPR określono cele krajowe strategii *Europa 2020*. Polska zadeklarowała osiągnięcie w 2020 r. następujących wartości w zakresie pięciu wiodących celów strategii:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat na poziomie 71%;
- poziom nakładów na badania i rozwój (B+R) w wysokości 1,7% PKB;
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok. 96 Mtoe;
- zmniejszenie do 4,5% odsetka osób wcześniej porzucających naukę oraz zwiększenie do 45% odsetka osób z wykształceniem wyższym w wieku 30-34 lat;
- obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Cele krajowe KPR są wciąż aktualne. Polska pozostaje na ścieżce ich realizacji, aczkolwiek stopień tej realizacji jest różny. W lipcu 2015 r. Rada UE sformułowała cztery zalecenia dla Polski.

- **Zalecenie nr 1 – po dokonaniu korekty nadmiernego deficytu – uzyskanie korekty budżetowej na poziomie 0,5 % PKB zarówno w 2015 r., jak i w 2016 r., przybliżającej osiągnięcie średniookresowego celu budżetowego. Ustanowienie niezależnej rady budżetowej. Poszerzenie bazy podatkowej, w szczególności poprzez ograniczenie stosowania rozbudowanego systemu obniżonych stawek podatku VAT**

Rada UE zamknęła w czerwcu 2015 r. procedurę nadmiernego deficytu wobec Polski, potwierdzając tym samym, że nasz kraj zredukował deficyt poniżej 3 % PKB. Zdjęcie procedury oznaczało dla Polski koniec ze specjalnym nadzorem nad polskimi finansami publicznymi. Polska była na właściwej drodze konsolidacji finansów publicznych i ograniczania nadmiernego zadłużania się.

- **Zalecenie nr 2. Dostosowywania systemów emerytalnych dla górników i rolników do systemów emerytalnych przeznaczonych dla innych grup**

Obecnie nie są prowadzone prace na rzecz ujednoczenia warunków przyznawania emerytur górniczych z ogólnymi zasadami obowiązującymi w powszechnym systemie emerytalnym. Zatrudnienie w sektorze górniczym systematycznie spada – w 2010 r. wyniosło 181 tys. osób, a w 2014 r. – 160 tys. osób. Zatrudnieni w górnictwie stanowią ok. 1% wszystkich pracujących. Jeśli chodzi o rolników Polska koncentrowała się na poprawie mobilności międzysektorowej zasobów pracy a także stworzeniu systemu szacowania i rejestracji dochodów rolników.

System ubezpieczenia społecznego rolników jest system dopełniającym powszechny system ubezpieczeń społecznych. W ustawodawstwie polskim system powszechny ma pierwszeństwo przed systemem rolnym. Funkcjonowanie odrębnego systemu ubezpieczeń rolniczych w Polsce nie jest wyjątkiem wśród rozwiązań przyjętych w krajach UE. Od 2012 r. rolnictwo w Polsce wnosi istotny wkład w rozwój zarówno gospodarczy, społeczny jak i środowiskowy kraju. O jego konkurencyjności na rynku międzynarodowym decydują głównie niskie koszty pracy oraz jakość wytwarzanych produktów. Dlatego Polska nie podziela opinii służb KE, że system zabezpieczenia społecznego rolników w Polsce jest przeszkodą dla mobilności zawodowej. Zasady obciążenia fiskalnego i system ubezpieczenia społecznego w rolnictwie de facto odciążają częściowo budżet państwa w wydatkach socjalnych z racji swoich funkcji społecznych w tym zmniejszając poziom wykluczenia i ubóstwa na obszarach wiejskich. Dla osiągnięcia właściwego poziomu mobilności międzysektorowej na obszarach wiejskich należy przede wszystkim wspierać działania służące zwiększaniu zatrudnienia mieszkańców obszarów wiejskich i małych miast (w tym m.in. poprzez tworzenie pozarolniczych miejsc pracy), podnoszeniu jakości zasobów pracy i wzrostowi przedsiębiorczości na tych obszarach. Wskaźnik wolnych miejsc pracy w Polsce jest najniższy dla całej Unii Europejskiej z wyjątkiem Cypru. Na 1000 miejsc pracy w Polsce - wolnych jest pięć miejsc, gdy dla całej UE jest to ok.17 miejsc. Zasadniczym problemem mobilności zawodowej w Polsce jest więc brak wolnych miejsc pracy. Ponadto osoby wychodzące z sektora rolnictwa zazwyczaj mają raczej niskie umiejętności zawodowe, a większość istniejących wolnych miejsc pracy znajduje się w uprzemysłowionych regionach kraju: woj. śląskie

i dolnośląskie (niedopasowanie przestrzenne i zawodowe). Równoległe powinny być wspierane działania służące poprawie konkurencyjności rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego.

W szczególności konieczne są działania stabilizujące i wspierające dochody z działalności rolniczej. Dlatego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 uruchomiono m.in. instrumenty wsparcia pn. *Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej, Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa, LEADER: Wsparcie na realizację operacji w ramach LSR.*

- **Zalecenie nr 3. Podjęcie działań w celu ograniczenia nadmiernego wykorzystywania umów czasowych i umów cywilnoprawnych na rynku pracy**

Zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1831, z późn. zm.), która weszła w życie 1 stycznia 2016 r., składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe będą pobierane od więcej niż jednej umowy zlecenia zawartej przez tego samego zleceniobiorcę, w sytuacji, gdy pierwsza umowa została zawarta na kwotę niższą niż wynagrodzenie minimalne. Dotychczas przy zawarciu dwóch umów – jednej na niską kwotę, od której odprowadzana była niska składka i drugiej, z wyższą kwotą, która nie była oskładkowana, możliwe było opłacenie składek w obniżonej wysokości.²⁶

- **Zalecenie nr 4. Usunięcie przeszkód utrudniających inwestycje w projekty kolejowe**

25 lutego 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 200). Ustawą wprowadzono następujące zmiany, ułatwiające inwestycje w kolejnictwie:

- możliwość ustanowienia czasowych ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości przez ich właścicieli lub użytkowników wieczystych;
- możliwość nieodpłatnego zajęcia terenu wód płynących lub pasa drogowego, na czas realizacji inwestycji kolejowych oraz obowiązków wypłaty odszkodowań za spowodowanie ewentualnych szkód podczas procesu inwestycyjnego;
- uproszczenie procedury zawiadamiania o wszczęciu postępowania o ustaleniu lokalizacji inwestycji – w przypadku nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym;
- skrócenie terminu na wydanie pozwolenia na budowę w zakresie realizacji inwestycji kolejowych – do 45 dni od złożenia wniosku o wydanie decyzji.

15 września 2015 r. Rada Ministrów przyjęła *Krajowy Program Kolejowy do 2023* (KPK). Dokument ten określa zadania w zakresie rozwoju infrastruktury kolejowej zarządzanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe. Podjęto też prace nad opracowaniem Szczegółowego Programu Realizacji KPK. Jest to dokument wypełniający dyspozycje zawarte w KPK, a także stanowi jego uzupełnienie. Zawiera rzeczowy i finansowy zakres planowanych inwestycji, a w szczególności określa planowane wydatki wraz z podziałem źródeł finansowania na określone inwestycje w poszczególnych latach realizacji.

Obecnie aktualizowany jest dokument operacyjny pn. *Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce do 2030*. Dokument wymaga uzupełnienia o oficjalne dane statystyczne obejmujące rok 2015, ze względu na konieczność zapewnienia spójności z pozostałymi dokumentami operacyjnymi w zakresie transportu kolejowego, nad którymi prowadzone są równoczesne prace w ramach resortu infrastruktury i budownictwa.

²⁶ Dodatkowo, od 22 lutego 2016 r. obowiązują przepisy znowelizowanej ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.). łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony, zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy, nie będzie mógł przekraczać 33 miesięcy, a łączna liczba tych umów nie będzie mogła przekraczać 3. Skutkiem przekroczenia 33 miesięcy lub limitu 3 umów na czas określony będzie traktowanie pracownika – od następnego dnia po upływie 33-miesięcznego okresu zatrudnienia lub od dnia zawarcia 4-tej umowy o pracę na czas określony – jak zatrudnionego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

3.2 SUE RMB

Polska będąc państwem regionu Morza Bałtyckiego została objęta SUE RMB na obszarze całego terytorium. Działania wdrażające strategię będą zatem realizowane zarówno przez odpowiednie programy EWT, jak i krajowe oraz RPO. Programami krajowymi, które w najszerszym zakresie uwzględnią cele i obszary priorytetowe SUE RMB są: PO IiŚ, PO PW, PO IR oraz PO WER. W zakresie EWT kontynuowany jest Program Współpracy Transnarodowej *Region Morza Bałtyckiego* oraz Program Współpracy Transgranicznej *Południowy Bałtyk*.

Istnieje możliwość dofinansowania działań w ramach wszystkich trzech filarów strategii: *ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie* oraz *wzrost dobrobytu*, przy czym w największym zakresie będzie to dotyczyć projektów w zakresie poprawy konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego, adaptacji do zmian klimatu, połączeń transportowych i energetycznych, poprawy bioróżnorodności i czystości wód oraz innych działań przyczyniających się do osiągnięcia celów Strategii *Europa 2020*.

W załączniku nr 2 do przedmiotowego *Sprawozdania* przedstawiono szczegółowe informacje w zakresie realizacji SUE RMB w odniesieniu do poszczególnych PO.

3.3 SRK i strategię zintegrowane

Realizacja celów rozwojowych określanych przez najważniejsze dokumenty na poziomie krajowym, oceniana przez pryzmat stopnia wypełnienia wyznaczonych wskaźników, pozwala wnioskować na temat kierunków i trendów rozwoju gospodarczego i społecznego, a także wskazywać obszary priorytetowe, wymagające szczególnej uwagi w bliskiej przyszłości.

Na etapie przygotowania i negocjacji programów głównym referencyjnym dokumentem krajowym była *Strategia Rozwoju Kraju 2020* (SRK 2020), uwzględniająca kluczowe wyzwania zawarte w strategii długookresowej i wskazująca strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych). SRK 2020 koncentrowała się na następujących obszarach: (1) Sprawne i efektywne państwo; (2) Konkurencyjna gospodarka; (3) Spójność społeczna i terytorialna.

W *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego* (KSRR)²⁷ wyznaczono natomiast cel główny (*Wzrost, zatrudnienie, spójność*), dookreślany celami polityki regionalnej: (1) *Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”)*; (2) *Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”)* oraz (3) *Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)*.²⁸

W *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju* wymienione zostały natomiast cele strategiczne: (1) *Podwyższenie konkurencyjności przestrzeni*; (2) *Poprawa spójności wewnętrznej*; (3) *Zwiększenie dostępności transportowej*; (4) *Utrzymanie wysokiej jakości środowiska*; (5) *Zapewnienie bezpieczeństwa*; (6) *Zapewnienie ładu przestrzennego*.

Przytoczenie celów najważniejszych dokumentów wskazuje główne obszary i zadania rozwoju społeczno-gospodarczego, które określane były w tych dokumentach. Kluczowe kwestie dla polityki

---

²⁷ Pozostałe obowiązujące strategię zintegrowane, to: *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020"*, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego*, *Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)*, *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko Perspektywa 2020 r.*, *Strategia Sprawne Państwo 2020*, *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020*, *Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022*.

²⁸ Podobny model zastosowano w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia (NSRO), w których cel określono jako: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

rozwoju kraju można sformułować bazując na celach, które formułowały ww. dokumenty: (1) *konkurencyjność*, (2) *spójność* oraz (3) *sprawność* (również w rozumieniu efektywności).

3.4 Strategie ponadregionalne

Zgodnie z zapisami UP, ponadregionalne strategie rządowe są elementem wzmacniającym wymiar terytorialny polityki rozwoju i plasują się pomiędzy krajowym szczeblem interwencji, a szczeblem interwencji realizowanym z poziomu regionalnego. Strategie ponadregionalne opracowywane są w oparciu o zapisy *ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*. Jedną z podstaw ich tworzenia jest założenie, że współpraca ponad granicami województw i korzyści, które z niej wynikają, przekładają się na rozwój społeczno-gospodarczy całego makroregionu. Jako wynik aktywnej współpracy strony rządowej i samorządowej, stanowią one podstawę dla programowania działań rozwojowych na obszarach wyznaczonych strategiami (na wszystkich poziomach zarządzania rozwojem).

W kraju funkcjonują obecnie 4 strategie ponadregionalne – dla Polski Wschodniej, Południowej, Zachodniej i Centralnej. Zostały one przyjęte stosunkowo niedawno – odpowiednio w lipcu 2013 r., styczniu i kwietniu 2014 r. oraz w lipcu 2015 r., co oznacza, że postawione w nich cele są realizowane od niedawna. W 2015 r. dokonano pierwszej kompleksowej oceny dotyczącej strategii ponadregionalnych w postaci *Informacji o stanie realizacji* za rok 2014. W dokumentach tych zaprezentowano przedsięwzięcia kluczowe dla realizacji celów określonych w ww. strategiach.

Strategia dla Polski Wschodniej wyznacza kierunki i cele rozwojowe dla tego obszaru, uwzględnione w PO dedykowanych makroregionowi wschodniemu *PO Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013* oraz *PO PW 2014-2020*. Programy te są jednocześnie narzędziem wdrażania Strategii.

Zgodnie z UP w KPO istnieje możliwość uwzględniania preferencji dla projektów o charakterze ponadregionalnym w kryteriach wyboru projektów. W 2015 r. trwały prace nad możliwością włączenia dodatkowej punktacji w kryteriach wyboru dla projektów ponadregionalnych zarówno na szczeblu centralnym, jak również regionalnym.²⁹

Proces monitorowania i sprawozdawczości strategii ponadregionalnych jest powiązany z krajowymi mechanizmami odnoszącymi się do monitorowania polityki rozwoju, w tym również PO finansowanych z funduszy europejskich. Źródłem danych służącym do opracowania informacji na potrzeby monitorowania strategii ponadregionalnych są sprawozdania roczne oraz informacje kwartalne z RPO i KPO. W ramach sprawozdań za IV kwartał dla PO perspektywy finansowej 2014–2020 przewidziano zbieranie informacji dotyczących projektów ponadregionalnych realizujących cele strategii ponadregionalnych. Pozyskane informacje będą wykorzystywane m.in. do dalszych analiz, wypracowywania optymalnych mechanizmów współpracy w wymiarze ponadregionalnym oraz do prezentacji dobrych praktyk.³⁰

---

²⁹ W ich wyniku preferencje dla ww. typu projektu zostały wprowadzone w PO IR w poddziałaniu 4.1.1 *Strategiczne programy badawcze dla gospodarki*, w poddziałaniu 4.1.4 *Projekty aplikacyjne* oraz w działaniu 4.2 *Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki*. W PO liś kryterium ponadregionalności zostało przyjęte w horyzontalnych kryteriach merytorycznych wyboru projektów. W PO PC preferencje przyjęto w działaniu 3.1 *Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych*, natomiast w 2016 roku planowane jest przyjęcie preferencji dla działania 3.2 *Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej*. Preferencje punktowe dla projektów ponadregionalnych znalazły także odzwierciedlenie w niektórych RPO (np. małopolskie, śląskie).

³⁰ Dane są przygotowywane zgodnie ze wzorem tabeli 18 „Projekty ponadregionalne realizujące cele strategii ponadregionalnych”, która jest przygotowywana na podstawie danych z systemu SL2014 oraz informacji pozyskiwanych przez IZ lub IP w procesie bieżącej współpracy z beneficjentem, monitoringu lub ewaluacji.

4. System koordynacji

System koordynacji UP został określony w tym dokumencie. Jego głównymi elementami są KUP, Zespół Międzyresortowy, kontrakty terytorialne, a także system wytycznych horyzontalnych.

4.1 KUP

KUP

W okresie sprawozdawczym zorganizowano pierwsze posiedzenie KUP, które się odbyło w dniu 22 kwietnia 2015 r. Zgodnie ze specyfiką spotkania inauguracyjnego, pierwszą podjętą przez KUP uchwałą było zatwierdzenie regulaminu wewnętrznego, dającego podstawę do rozpoczęcia merytorycznych prac, związanych z koordynacją wdrażania środków europejskich w perspektywie finansowej 2014-2020.

Podczas inauguracyjnego posiedzenia KUP zaprezentowano również jego członkom:

- koncepcję funkcjonowania w ramach KUP Podkomitetu do spraw zdrowia, którego celem jest koordynacja wszystkich interwencji w sektorze zdrowia, finansowanych z funduszy europejskich;
- *Agendę działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020* – dokument stanowi kompleksową odpowiedź na wymagania Komisji Europejskiej w ramach warunkowości ogólnej *ex ante*, dotyczącej równości szans i niedyskryminacji oraz równości szans kobiet i mężczyzn³¹;
- *Strategię komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020*, wyznaczającą cele i kierunki komunikacji w sprawach dotyczących funduszy europejskich.

Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia

---

Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia działa na podstawie decyzji Nr 19 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie powołania podkomitetu ds. zdrowia na lata 2014-2020. W okresie sprawozdawczym zorganizowano trzy posiedzenia Komitetu Sterującego:

- Na pierwszym posiedzeniu (20 lipca 2015 r.) przyjęto rekomendacje dla kryteriów wyboru projektów z zakresu ochrony zdrowia, które są podstawą dla właściwych dokumentów wdrożeniowych, zarówno w KPO oraz RPO, a także zaprezentowano plan działań w sektorze zdrowia na 2015 r. dla interwencji przewidzianych do wsparcia ze środków PO WER;
- Podczas kolejnych obrad Komitetu Sterującego (28 września 2015 r.) przyjęto nowe plany działań w sektorze zdrowia dla osi IX PO liś 2014-2020, jak również dla 4 RPO. Ponadto, uzgodniono fiszki projektów pozakonkursowych, przewidywanych do realizacji głównie w ramach ww. KPO;
- Trzecie posiedzenie Komitetu Sterującego odbyło się 20 listopada 2015 r. Komitet przyjął wówczas 12 Planów działań w sektorze zdrowia na 2015 r. w zakresie RPO, Plan działań PO WER na 2016 r. oraz uzupełnienie Planu PO liś na 2015 r., zatwierdzonego podczas drugiego posiedzenia.

---

³¹ Informacje nt. zasady równości szans i niedyskryminacji oraz równości szans kobiet i mężczyzn przedstawiono w Rozdziale 6 *Realizacja zasad wsparcia EFSI*.

4.2 Kontrakt terytorialny

Podstawę prawną do zawarcia Kontraktów Terytorialnych (KT) stanowi rozdział 2b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zadaniem KT jest zwiększenie skuteczności polityki rozwoju. W kontraktach rząd i władze poszczególnych województw uzgadniają cele rozwojowe i inwestycje, które są dla obu stron kluczowe. Kontrakty wskazują jakie działania podejmie rząd, a jakie będą wspierane z poziomu samorządowego (przez województwo, powiat, gminę). Inwestycje zapisane w Kontraktach są finansowane ze środków unijnych i krajowych.

KT pełni dwojaką funkcję – strategiczną, tj. uzgadnia cele rozwojowe oraz najważniejsze przedsięwzięcia do realizacji przez stronę rządową i samorządową oraz wdrożeniową, tj. określa warunki dofinansowania RPO na lata 2014-2020 (w tym zakresie KT przejął funkcję Kontraktu Wojewódzkiego stosowanego w okresie na lata 2007-2013). KT dla każdego z województw w części strategicznej zostały wynegocjowane, a następnie podpisane przez stronę rządową i samorządową pod koniec 2014 r. W pierwszej połowie 2015 r. w następstwie zakończenia negocjacji PO z KE, KT zostały uzupełnione o tzw. część wdrożeniową (Aneks nr 1) – wysokość i warunki dofinansowania RPO.

W pierwszej połowie roku 2015, w następstwie zakończenia negocjacji PO z KE, KT zostały uzupełnione o kwestie związane z zakresem oraz warunkami dofinansowania RPO na lata 2014-2020³². Wprowadzony do KT Aneks 1 określił pułapy środków budżetu państwa, jakie mogą zostać wykorzystane na uzupełnienie wkładu krajowego dla projektów realizowanych w ramach RPO na lata 2014-2020 w podziale na projekty finansowane z EFS, rewitalizację finansowaną z EFRR i inne projekty.

Pod koniec czerwca 2015 r. zostało zatwierdzonych przez Radę Ministrów pierwszych 5 Aneksów do KT (dla województw: lubelskiego, małopolskiego, opolskiego, podkarpackiego i śląskiego), następnie w lipcu br. (14 lipca 2015 r., 15 lipca 2015 r. i 28 lipca 2015 r.) aneksy dla pozostałych 11 województw.

Podobnie jak w przypadku KT, wynegocjowane Aneksy po przyjęciu przez RM, były zatwierdzane przez Zarządy Województw. Podpisanie aneksów do Kontraktów przez obie strony miało miejsce w okresie lipiec-sierpień 2015 r. Równoległe z podpisywaniem Aneksów do KT trwały prace nad przygotowaniem informacji o przedsięwzięciach wskazanych w Kontraktach Terytorialnych. Zgodnie z Aneksem do KT, terminem przekazania tych informacji do MR był dzień 31 sierpnia 2015 r. W KT (w art. 6) zostało wskazanych łącznie 949 przedsięwzięć priorytetowych, umieszczonych na listach jako podstawowe lub warunkowe, tzn. takie których realizacja jest uzależniona m.in. od dostępności środków finansowych.

Od września 2015 r. trwał proces uzgadniania przygotowanych przez właściwe strony szczegółowych informacji o tych przedsięwzięciach. W wyniku tych uzgodnień nastąpi weryfikacja wykazu przedsięwzięć wskazanych w KT³³.

4.3 Desygnacja instytucji

Desygnacja IZ i instytucji certyfikującej (IC) jest procedurą, która polega na sprawdzeniu przez instytucję audytową, czy instytucje mające wykonywać zadania związane

---

³² Proces ten poprzedzony był przygotowaniem oraz uzgodnieniem z regionami wzoru Aneksu nr 1 do KT, przygotowaniem stanowiska negocjacyjnego strony rządowej przedstawiającego regulacje jakimi uzupełniony zostanie KT oraz wysokość środków związanych z RPO – środki unijne, wkład własny oraz środki z budżetu państwa na współfinansowanie wkładu własnego, a następnie przeprowadzeniem negocjacji Aneksu nr 1. z regionami.

³³ Analiza informacji o przedsięwzięciach wskazanych w KT pokazuje, że części przedsięwzięć nie będzie można uzgodnić z uwagi na brak możliwości ich sfinansowania w ramach dostępnych źródeł lub też enigmatyczny zakres informacji o przedsięwzięciu.

z zarządzaniem programem i certyfikacją wydatków są w stanie je wypełniać w sposób prawidłowy, czyli zgodny z mającymi zastosowanie przepisami³⁴.

Kryteria uzyskania desygnacji dotyczą wewnętrznego środowiska kontrolnego, zarządzania ryzykiem, działań związanych z zarządzaniem i kontrolą oraz monitorowania. Desygnacja jest udzielana na podstawie sprawozdania i opinii niezależnego podmiotu audytowego. Prowadzony przez niezależnych audytorów (w Polsce przez IA) audyt desygnacyjny jest zbliżony do tzw. audytu zgodności, który był wymagany w okresie programowania 2007-2013. Inaczej natomiast, niż to miało miejsce w przypadku zatwierdzenia ww. audytu, weryfikacja spełnienia warunków desygnacji ma charakter ciągły, nie odbywa się jedynie na początku okresu programowania lub gdy w systemie pojawia się nowa instytucja. W przypadku, gdy istniejące wyniki kontroli i audytu pokazują, że dana instytucja przestała spełniać kryteria desygnacji, państwo członkowskie ustala okres próbny, podczas którego muszą zostać podjęte niezbędne działania naprawcze. O objęciu okresem próbnym danej instytucji zarządzającej lub instytucji certyfikującej Komisja jest informowana niezwłocznie. W przypadku, gdy instytucja nie zrealizuje niezbędnych działań naprawczych, desygnacja dla niej jest wycofywana, natomiast w skrajnym przypadku może nastąpić nawet wstrzymanie przez KE płatności na rzecz państwa członkowskiego w ramach danego programu.

Na gruncie krajowym kwestie związane z desygnacją instytucji zostały określone w artykułach 15-17 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Zgodnie z przepisami przedmiotowej ustawy, podmiotem udzielającym desygnacji jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, którego organem doradczym jest komitet ds. desygnacji. Desygnacji, rozumianej jako weryfikacja spełnienia kryteriów określonych w załączniku XIII do rozporządzenia 1303/2013, podlegać będą instytucje zarządzające (pełniące w Polsce także rolę IC) oraz, co nie jest wymagane w prawie unijnym, instytucje pośredniczące i wdrażające, a także krajowy kontroler lub wspólny sekretariat ustanowiony dla programów EWT.

4.4 Wytyczne horyzontalne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020*, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego, może wydać wytyczne horyzontalne.

Wytyczne horyzontalne, o których mowa w art. 5 ustawy mają charakter fakultatywny, zaś właściwe instytucje mogą realizować PO bezpośrednio w oparciu o przepisy UE oraz krajowe. Wytyczne horyzontalne są wyłącznie instrumentem pomocniczym, mającym na celu zapewnienie zgodności sposobu realizacji PO z prawem UE w zakresie wdrażania funduszy strukturalnych i FS oraz spełnienie wymagań określonych przez Komisję Europejską w tym zakresie, a także zapewnienie jednolitości sposobu realizacji PO w określonych obszarach i prawidłowości wykonywania zadań i obowiązków określonych przepisami prawa.

W roku 2015 weszło w życie 28 wytycznych horyzontalnych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Najwięcej dokumentów opracowano w pierwszym kwartale 2015 r. – 10. W drugim kwartale weszło w życie 9 wytycznych, w trzecim 4, zaś w czwartym 5. Pierwszym dokumentem tego typu, który został opracowany były *Wytyczne w zakresie komitetów monitorujących na lata 2014-2020*, które weszły w życie w dniu 21 stycznia 2015 r.

---

³⁴ Analogiczne rozwiązanie funkcjonowało w okresie 2007-2013, zgodnie z art. 71 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, (Dz.U. L 210 z 31.07.2006 r., str. 25–78), ale obejmowało wówczas nie tylko IZ i IC, ale także IA i wszystkie IP, a ostateczną decyzję podejmowała KE, a nie państwo członkowskie.

4.5 Krajowe i regionalne obserwatoria terytorialne

W ramach kompleksowego monitorowania procesów rozwojowych w kraju i regionach funkcjonuje Krajowe Obserwatorium Terytorialne (KOT) i – w układzie regionalnym – Regionalne Obserwatoria Terytorialne (ROT). KOT wspólnie z tworzonymi przez samorządy województw ROT stanowią – zgodnie z KSRR przyjętą przez Rząd w 2010 r. – podstawę zintegrowanego systemu analityczno-monitoringowego dedykowanego kształtowaniu i ocenie polityk rozwojowych mających wymiar terytorialny.

Obserwatorium pełni funkcję opiniodawczo-doradczą dla ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Do zadań Obserwatorium należy w szczególności:

- analiza i ocena sytuacji społeczno-gospodarczej regionów na tle sytuacji kraju, wraz z prognozami rozwojowymi;
- analiza i ocena realizacji zamierzeń zapisanych w kluczowych dokumentach strategicznych, w tym zwłaszcza w KSRR, SRK 2020, UP, KPZK oraz w strategiach rozwoju województw;
- wypracowywanie standardów monitorowania polityki rozwoju, zwłaszcza w ujęciu regionalnym i przestrzennym oraz przedstawianie wniosków w sprawach rozwoju badań statystycznych statystyki publicznej;
- analizowanie procesów rozwojowych oraz skutków podejmowanych interwencji, w szczególności z udziałem środków unijnych, z uwzględnieniem ujęcia terytorialnego;
- współpraca z ROT działającymi w ramach struktur urzędów marszałkowskich;
- przedkładanie ministrowi właściwemu ds. rozwoju regionalnego oraz Komitetowi Koordynacyjnemu do spraw Polityki Rozwoju wniosków, opinii i rekomendacji służących programowaniu oraz poprawie efektywności i skuteczności realizacji polityki rozwoju, w szczególności w odniesieniu do regionów;
- zasilanie Krajowego Forum Terytorialnego rezultatami prac osiągniętymi przez KOT i ROT;
- prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych związanych z zakresem działania KOT.

KOT i ROT funkcjonują realizując własne działania analityczne oraz prowadząc wymianę informacji między podmiotami zaangażowanymi w realizację polityki rozwoju, jak również współpracując z instytucjami prowadzącymi działalność badawczą, naukową, edukacyjną i informacyjną w obszarze zarządzania rozwojem.

Ścisła współpraca w układzie horyzontalnym i wertykalnym zapewnia wymianę informacji i najlepszych praktyk pomiędzy podmiotami realizującymi politykę rozwoju. KOT angażuje do współpracy właściwe departamenty, urzędy centralne, GUS, a także przedstawicieli świata nauki, zainteresowanych działaniami KOT.

4.6 System wskaźników postępu rzeczowego

Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych (WLWK)

WLWK została przygotowana na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020*. WLWK stanowi integralną część *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* oraz została zaimplementowana w centralnym systemie teleinformatycznym SL2014, wspierającym proces monitorowania wdrażania poszczególnych PO/RPO na lata 2014-2020.

WLWK jest obowiązkowa dla wszystkich KPO i RPO na lata 2014-2020, współfinansowanych z EFRR/FS/EFS. Lista zawiera wskaźniki wspólne na poziomie europejskim określone przez KE

w rozporządzeniach funduszowych (tzw. *Common Indicators*) oraz wskaźniki kluczowe na poziomie krajowym określone przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Lista służy monitorowaniu efektów polityki spójności na poziomie UP – umożliwia agregację danych z poziomu projektów i porównanie wyników poszczególnych PO w ramach podejmowanych interwencji.

Prace nad WLWK zostały zapoczątkowane pod koniec 2012 r. i były prowadzone przy udziale IZ KPO i RPO, IP/ instytucji wdrażających (IW), IK RPO, Instytucji ds. koordynacji strategicznej i wdrożeniowej UP, ekspertów dziedzinowych oraz GUS. Aktualna wersja WLWK jest wynikiem uzgodnień z IZ podjętych głównie w ramach Grupy ds. sprawozdawczości i Zespołu ds. monitorowania wskaźników realizacji programów oraz konsultacji ww. Wytycznych. Istotną przesłanką do stworzenia WLWK były uwarunkowania dotyczące perspektywy 2014-2020 i rozwiązania wynikające z przepisów rozporządzeń pakietu Parlamentu Europejskiego i Rady dla Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych, w tym zwłaszcza dotyczących zastosowania *Common Indicators* oraz utworzenia mechanizmu ram i rezerwy wykonania, które nakładają większą dyscyplinę w zakresie programowania wskaźników na wszystkich poziomach wdrażania. W pracach nad WLWK uwzględnione zostały ponadto doświadczenia z okresu programowania 2007-2013. Odmienne podejście do systemu wskaźników w PO skutkowało wówczas wielością nazw i definicji wskaźników służących do pomiaru tego samego zjawiska, i w następstwie ograniczeniami metodologicznymi w agregowaniu danych nt. efektów polityki spójności na poziomie krajowym.

Współpraca z GUS

Opisana w powyższym podrozdziale WLWK umożliwia agregację danych z poziomu projektów, natomiast w systemie wskaźników wykorzystywanych do monitorowania postępów realizacji UP znajdują się również wskaźniki rezultatu, które mierzą postęp realizacji celów na poziomie programu oraz UP, tj. obrazują pożądaną zmianę sytuacji (w przypadku EFRR i FS sytuacji społeczno-gospodarczej) zachodzącą w obszarze interwencji.

Dotychczasowe doświadczenia i pozycja Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w systemie informacyjnym Państwa sprawiły, że został wskazany jako kluczowy partner w tworzeniu spójnego i skutecznego systemu monitorowania polityki spójności³⁵. GUS jest instytucją posiadającą niezbędną wiedzę ekspercką, wyznacza standardy informacyjne, dysponuje niezbędnymi danymi statystycznymi lub może je pozyskać i zapewnić w ten sposób stabilne zasilanie systemu monitorowania.

Od 1 lutego 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. GUS realizował projekty współfinansowane ze środków PO *Pomoc Techniczna* pn. *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz programowania i monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie 2014-2020*. Jednym z głównych zadań tych przedsięwzięć była realizacja prac metodologicznych, analiz, ekspertyz oraz prac badawczych będących odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby informacyjne w tym zakresie. Przeprowadzonych zostało łącznie 31 prac badawczych³⁶, m.in. w zakresie dezagregacji wskaźników do poziomu regionalnego czy monitorowania obszarów funkcjonalnych, a także przeprowadzono działania dotyczące rozbudowy i doskonalenia systemu STRATEG. Dzięki realizacji ww. projektów GUS uczestniczył również w opracowaniu katalogu definicji wskaźników z WLWK.

---

³⁵ Ramowe zasady współpracy między Ministerstwem Rozwoju Regionalnego i Prezesem GUS określone zostały w 2012 r. w *Liście intencyjnym*, który jest podstawą inicjatyw badawczych, ukierunkowanych na rozwój oferty informacyjnej statystyki i dostosowanie jej do potrzeb polityki spójności.

³⁶ Wyniki prac badawczych są dostępne na stronie GUS: www.stat.gov.pl/statystyka-regionalna/statystyka-dla-polityki-spojnosci.

4.7 Zespół międzyresortowy

Międzyresortowy Zespół ds. Wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej³⁷ jest organem pomocniczym Rady Ministrów, a jego pracom przewodniczy minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Zespół realizował zadania określone w zarządzeniu Prezesa Rady Ministrów w zakresie programowania i wdrażania perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

W 2014 r. odbyło się sześć spotkań Zespołu – cztery posiedzenia na szczeblu strategicznym, tj. z udziałem członków kierownictwa resortów i urzędów (27 lutego, 20 marca, 7 października, 3 grudnia) oraz dwa posiedzenia na poziomie operacyjnym z udziałem dyrektorów departamentów odpowiedzialnych za wdrażanie programów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej (24 kwietnia i 16 lipca). Głównymi zagadnieniami poruszonymi podczas spotkań był stan prac nad krajowymi i regionalnymi PO na lata 2014-2020.

W 2015 roku odbyły się cztery spotkania Zespołu – trzy posiedzenia na szczeblu strategicznym z udziałem członków Kierownictwa resortów i urzędów (21 stycznia, 15 kwietnia, 15 lipca) oraz jedno posiedzenie na poziomie operacyjnym z udziałem dyrektorów departamentów odpowiedzialnych za wdrażanie programów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej (21 października). Tematyka spotkań dotyczyła stanu uruchomienia krajowych i regionalnych PO na lata 2014-2020.³⁸

4.8 Baza konkurencyjności

W roku 2015 trwały prace nad uruchomieniem tzw. Bazy konkurencyjności. Baza (ostatecznie uruchomiona w grudniu 2015 r.), jest portalem internetowym służącym publikacji zapytań ofertowych w ramach tzw. zasady konkurencyjności, czyli procedury udzielania zamówień przez beneficjentów. Zasada ta została opisana w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

Publikacja ogłoszeń w Bazie konkurencyjności jest, co do zasady, obowiązkowa w przypadku zamówień, których wartość przekracza 50 tys. zł netto, przy czym Beneficjenci zobowiązani do stosowania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2164) są zobowiązani do stosowania zasady konkurencyjności jedynie dla tych zamówień, których wartość jest niższa od kwoty określonej w art. 4 pkt 8 tej ustawy (aktualnie wartość ta wynosi 30 tys. euro).

Celem nadrzędnym zasady konkurencyjności, a w konsekwencji również publikacji zapytań ofertowych w Bazie konkurencyjności, jest zapewnienie, że postępowania o udzielenie zamówień, które nie są objęte ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, oraz ponoszenie wydatków w ramach projektów odbywało się będzie w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców.

³⁷ Zespół został powołany Zarządzeniem nr 48 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 2008 r. w sprawie powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej zmienionym zarządzeniem nr 19 Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 marca 2012 r. oraz zarządzeniem nr 7 Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 2015 r. W związku ze zmianą formuły prac Zespołu, w kierunku zwiększenia jego roli koordynacyjnej, Zespół został w 2016 r. zastąpiony Zespołem do spraw Funduszy UE.

³⁸ Pominęto zagadnienia dotyczące perspektywy finansowej na lata 2007-2013, które zostały opisane w *Sprawozdaniu z realizacji w 2015 r. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013*.

5. Ewaluacja

W celu zapewnienia efektywnego systemu koordynacji i realizacji procesu ewaluacji polityki spójności 2014-2020 wprowadzono stosowne zapisy w wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020. System opisany w ww. dokumencie jest zdecentralizowany. Zgodnie z zasadą subsydiarności, kompetencje w zamawianiu, realizacji i wykorzystaniu wyników badań ewaluacyjnych zostały przyznane instytucjom najbardziej zainteresowanym wnioskami i rekomendacjami na odpowiednich poziomach wdrażania. Taka organizacja procesu ewaluacji pozwala na to, by ewaluacja była możliwie blisko pojawiających się problemów, a jednocześnie poprzez zaangażowanie szerokiego grona interesariuszy zapewniała właściwe identyfikowanie tematów badawczych, co w konsekwencji prowadzi do pełniejszego wykorzystania jej wyników.

Budowa potencjału ewaluacyjnego

W latach 2014-2015 trwały prace mające na celu przygotowanie i uruchomienie systemu ewaluacji polityki spójności w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Głównym dokumentem opracowanym w ramach ww. prac były *Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020* zatwierdzone w dniu 22 września 2015 r. przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju. Dokument ten w sposób kompleksowy opisuje cały system ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020, zarówno podmioty w nim uczestniczące jak i podstawowe cele, funkcje i procedury³⁹. Równoległe z procedowaniem ww. wytycznych prowadzono prace implementujące postanowienia rozporządzenia 1303/2013, dotyczące w szczególności opracowania i przyjęcia planów ewaluacji poszczególnych PO na okres 2014-2020. Krajowa Jednostka Ewaluacji (KJE) uruchomiła pilotażowy projekt mający na celu wsparcie jednostek w przygotowaniu planów ewaluacji. Po szerokich konsultacjach do końca 2015 r. większość planów ewaluacji uzyskała pozytywną opinię KJE oraz KE i została przyjęta przez właściwe KM.

W przypadku PROW, ewaluacja jest prowadzona na podstawie planu ewaluacji, który stanowi integralną część Programu. W 2015 roku powołano Grupę Zarządzającą Ewaluacją PROW 2014-2020, która będzie wspierać IZ w procesie ewaluacji programu.

W okresie lat 2014-2015 w obszarze budowy potencjału ewaluacyjnego w 2015 r. w ramach administracji centralnej i regionalnej organizowano także cykliczne spotkania (seminaria tematyczne, konferencje regionalne i spotkania Zespołu sterującego procesem ewaluacji), na których m.in. prezentowane były wyniki zrealizowanych badań ewaluacyjnych. Spotkania stanowiły platformę wymiany doświadczeń oraz koordynacji działań ewaluacyjnych. Ponadto zarówno w 2014, jak i w 2015 r. zorganizowane zostały przez KJE międzynarodowe konferencje ewaluacyjne (organizowane we współpracy z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Polskim Towarzystwem Ewaluacyjnym) skupiające kilkuset uczestników, w tym dużą grupę gości zagranicznych.

W latach 2014-2015 kontynuowany był również projekt Akademii Ewaluacji, będącej kompleksowym cyklem szkoleń dla kadr administracji publicznej.

Zrealizowane badania

W latach 2014-2015 zrealizowano 26 badań⁴⁰ dotyczących perspektywy 2014-2020. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują, prowadzone na podstawie zaleceń KJE ewaluacje *ex ante*, które były przydatnym instrumentem wspierającym proces tworzenia dokumentów systemowych

---

³⁹ Więcej patrz: <http://www.ewaluacja.gov.pl/strony/system-ewaluacji/dokumenty-systemowe/wytyczne-w-zakresie-ewaluacji-polityki-spojnosci-na-lata-2014-2020/>.

⁴⁰ Informacja na podstawie bazy badań ewaluacyjnych, stan na 7 października 2015 r.

i strategicznych dotyczących nowej perspektywy. W okresie sprawozdawczym została również zrealizowana ocena *ex ante* PROW 2014-2020.

Rozwój statystyki publicznej dla potrzeb ewaluacji i monitorowania polityki spójności

W 2014 i 2015 r. kontynuowane były prace związane z realizacją podpisanego w dniu 18 grudnia 2012 r. *Listu Intencyjnego w sprawie współpracy pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego i Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego*. W ramach Listu prowadzone były:

- prace badawcze i analityczne mające na celu m.in. wypracowanie systemów i wskaźników monitorowania procesów rozwojowych oraz celów strategicznych polityki rozwoju (w tym polityki spójności);
- prace rozwijające systemy informatyczne służące monitorowaniu polityki spójności (STRATEG);
- prace bieżące – dotyczące opiniowania dokumentów strategicznych, upowszechniania wyników badań i analiz, w tym organizowanie spotkań o tematyce związanej z rozwojem kraju i regionów.

6. Realizacja zasad wsparcia EFSI

6.1 Zasada partnerstwa i zaangażowania partnerów we wdrażanie UP

Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020

W ramach prac nad UP, partnerzy, w tym w szczególności partnerzy społeczni oraz środowisko organizacji pozarządowych, wyrażali potrzebę całościowego spojrzenia na realizację zasady partnerstwa oraz podniesienia jakości współpracy między administracją publiczną a partnerami w perspektywie finansowej 2014-2020.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom partnerów, minister właściwy ds. rozwoju wydał w dniu 31 marca 2015 r. *Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020*. Obecnie obowiązuje druga wersja *Wytycznych* z dnia 28 października 2015 r. dostosowana do zmian polskiego prawa, które nastąpiły od czasu przyjęcia pierwszej wersji dokumentu (funkcjonującą od 2001 r. Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych zastąpiono Radą Dialogu Społecznego).

Celem *Wytycznych* jest przede wszystkim usystematyzowanie udziału strony społecznej w procesie programowania i wdrażania wsparcia dostępnego w ramach polityki spójności UE, a także wskazanie konkretnych możliwości zaangażowania partnerów na różnych etapach związanych z wykorzystaniem środków unijnych tj. programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji, na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Wytyczne stanowią jedno z najważniejszych narzędzi realizacji zasady partnerstwa w procesie programowania i wdrażania wsparcia ze środków funduszy polityki spójności w okresie programowania 2014-2020. W dokumencie poruszono m.in. kwestię budowania potencjału partnerów oraz monitoringu i oceny realizacji zasady partnerstwa.

Dokument uwzględnia zasady współpracy w zakresie programowania i realizacji wszystkich PO na lata 2014-2020 z partnerami, o których mowa w art. 5 rozporządzenia 1303/2013, tj.:

- właściwymi instytucjami regionalnymi i lokalnymi, władzami miejskimi i innymi instytucjami publicznymi;
- partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz
- właściwymi podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerami działającymi na rzecz ochrony środowiska, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie włączenia społecznego, równouprawnienia płci i niedyskryminacji.

Wytyczne zwracają również uwagę na fakt, że zaangażowanie partnerów na wszystkich etapach procesu zarządzania środkami funduszy polityki spójności UE służy osiągnięciu wartości dodanej wynikającej z wkładu partnerów, ich zdolności do podnoszenia efektywności podejmowanych działań, a także ze znajomości problemów wnioskodawców oraz uczestników i uczestniczek projektów.

Znajomość specyfiki obszarów tematycznych poszczególnych PO i sytuacji odbiorców wsparcia pozwala partnerom na bardziej precyzyjne definiowanie celów, które mają zostać osiągnięte przez realizację PO, na szybszą identyfikację barier we wdrażaniu polityk publicznych oraz daje partnerom możliwość przeprowadzania trafnej diagnozy problemów, w tym problemów beneficjentów wsparcia udzielanego ze środków funduszy polityki spójności UE. Spojrzenie z innej perspektywy umożliwia też rewizję istniejących lub zdefiniowanie nowych celów pod kątem aspektów, które nie zostały uprzednio wzięte pod uwagę przez instytucje publiczne.

Partnerstwo pozwala również wzmocnić koordynację realizowanych polityk publicznych poprzez angażowanie partnerów w proces podejmowania decyzji na wielu poziomach. Realizacja zasady partnerstwa, dzięki uwzględnianiu punktu widzenia partnerów i angażowaniu ich w realizację określonych zadań, skutkuje również wzmocnieniem procesu legitymizacji podejmowanych decyzji.

Zasada partnerstwa znalazła także swoje szerokie odzwierciedlenie w horyzontalnych *Wytycznych w zakresie komitetów monitorujących na lata 2014-2020*, których zapisy uwzględniają wiele postulatów zgłaszanych przez partnerów spoza administracji i które z założenia stwarzają ramy dla efektywnego funkcjonowania KM, skupiających przedstawicieli różnych środowisk zaangażowanych w realizację PO. Na pierwszym posiedzeniu KUP jednym z postulatów strony partnerów spoza administracji było powołanie Podkomitetu do spraw monitorowania i realizacji zasady partnerstwa.

Konkurs dotacji dla partnerów

Departament EFS w MR, pełniący funkcję IK UP w zakresie wdrażania EFS, zorganizował konkurs dotacji dla sieci współpracy realizujących działania służące wsparciu zasady partnerstwa oraz procesu koordynacji wdrażania EFS w Polsce w latach 2014-2020. Nacisk położony został na wymianę wiedzy i doświadczeń, wypracowywanie rekomendacji w określonych obszarach oraz pogłębianie współpracy i wzmocnianie realizacji zasady partnerstwa.

O dotację mogą ubiegać się podmioty wskazane w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020*, mające przedstawicieli w KM RPO oraz PO WER. Do udziału w budowaniu sieci współpracy zachęceni są w szczególności partnerzy spoza administracji. Obszar działalności lub zainteresowań podmiotów ubiegających się o przyznanie dotacji lub uczestniczących w realizacji projektu powinien być zgodny z obszarem interwencji EFS.

W ramach konkursu przewidziany został dwustopniowy system wyboru podmiotów, które otrzymają dotacje. W pierwszym etapie ocenie podlegają fiszki projektowe. Kolejnym etapem jest ocena wniosków o przyznanie dotacji. Nabór fiszek przeprowadzony został w styczniu 2016 r., a nabór wniosków planowany jest na marzec 2016 r. Działania w ramach sieci współpracy mogą być realizowane do końca czerwca 2017 r. Maksymalna wartość dotacji wynosi 185 tys. zł. Konkurs zrealizowany był ramach pomocy technicznej PO WER.

Grupy robocze

Partnerzy angażowani są w prace grup roboczych powoływanych w celu koordynacji wdrażania poszczególnych obszarów wsparcia EFS oraz zasad horyzontalnych.

Przykładem takiej grupy jest grupa robocza ds. równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami dla funduszy unijnych 2014-2020. Grupa ma na celu koordynację zasady horyzontalnej i wymiany informacji oraz doświadczeń pomiędzy poszczególnymi PO. Do jej głównych zadań należy m.in. inicjowanie działań promujących zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w ramach EFSI, wskazywanie obszarów w ramach polityki równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, które należy zbadać w ramach realizowanych ewaluacji, wypracowywanie spójnego podejścia i rozwiązań w zastosowaniu zasady w poszczególnych funduszach i rodzajach interwencji w aspekcie różnych rodzajów niepełnosprawności. Dzięki udziałowi w obradach tej grupy partnerzy mają realny wpływ na sposób realizacji zasady horyzontalnej będącej przedmiotem jej prac.

Nabory wniosków o dofinansowanie

Instytucje uczestniczące w realizacji PO na lata 2014-2020 mogą angażować partnerów w przygotowanie i przeprowadzanie naborów wniosków o dofinansowanie, z uwzględnieniem odpowiednich regulacji zawartych w *Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata*

2014-2020 oraz o ile nie będzie to naruszało zasady poufności i zasady bezstronności, a także nie będzie powodowało nierównego traktowania partnerów oraz potencjalnych wnioskodawców.

Przykładowo, konsultacjom społecznym m.in. z partnerami poddany został projekt regulaminu konkursu *Wsparcie zarządzania strategicznego mikro, małych i średnich przedsiębiorców* Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości pełniącej rolę IP dla Działania 2.2 PO WER *Wsparcie na rzecz zarządzania strategicznego przedsiębiorstw oraz budowy przewagi konkurencyjnej na rynku*.

Trzeba również zaznaczyć, że osoby oceniające projekty EFS w ramach Komisji Oceny Projektów (KOP) są wybierane do oceny poszczególnych projektów w losowaniu przeprowadzonym przez przewodniczącego KOP, w obecności co najmniej 3 członków KOP oraz – w celu zwiększenia stopnia przejrzystości procesu losowania – obserwatorów zgłoszonych np. przez właściwy KM, w tym partnerów (jeżeli obserwatorzy zostali powołani i wyrażą taką wolę).

Dodatkowo należy podkreślić, że partnerzy zaangażowani we wdrażanie RPO i PO WER mogą uczestniczyć w pracach KOP w charakterze obserwatorów.

Badania ewaluacyjne

Institucje uczestniczące w realizacji PO na lata 2014-2020 – jeżeli jest to uzasadnione tematyką badań ewaluacyjnych – mogą konsultować z partnerami założenia tych badań, w tym kontekst badawczy, brzmienie pytań ewaluacyjnych oraz założenia metodologiczne lub zasięgać opinii partnerów w sprawie ww. założeń.

W przypadku PO WER z partnerami omówione zostały np. wnioski z przeprowadzonej przez IZ PO WER analizy wewnętrznej pierwszych doświadczeń we wdrażaniu, pn. *Ocena systemu wyboru projektów w ramach PO WER 2014-2020*. W grudniu 2015 r. dla partnerów zostało zorganizowane spotkanie, na którym przeprowadzona została dyskusja nt. możliwych kierunków zmian w systemie wdrażania Programu. Uwagi partnerów zostały uwzględnione w ostatecznej wersji analizy.

6.2 Zasada promowania równości między kobietami i mężczyznami oraz zasada promowania równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób niepełnosprawnościami

W ramach EFS, w stosunku do zasady równości szans kobiet i mężczyzn oraz zasady równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, stosowane jest podwójne podejście tzn. z jednej strony na poziomie programów są zaplanowane priorytety inwestycyjne, które zawierają specjalne działania adresowane do osób narażonych na dyskryminację, z drugiej zaś równość szans jest uwzględniana horyzontalnie, na każdym etapie wdrażania programów i projektów (programowania, monitorowania, kontroli, ewaluacji, informacji i promocji itd.).

Biorąc pod uwagę zasadę równości szans kobiet i mężczyzn, zgodnie z zapisami UP w ramach PO WER i RPO realizowany jest specjalnie dedykowany tej zasadzie priorytet inwestycyjny 8iv *równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego*. Na poziomie PO WER wsparcie w ramach priorytetu obejmuje takie kwestie jak: wzmocnienie stosowania zasady w dostępie do zatrudnienia w średnich i małych przedsiębiorstwach, wzmocnienie współpracy międzysektorowej czy też podniesienie kompetencji przedstawicieli podmiotów tworzących i prowadzących instytucje opieki nad dziećmi do lat 3. W przypadku poziomu regionalnego w głównej mierze wsparcie opiera się na aktywizacji osób powracających z urlopów wychowawczych, wprowadzaniu alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia czy wspieraniu rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3.

Jeśli chodzi o działania na rzecz drugiej z ww. zasad, w okresie programowania 2014-2020, wsparcie osób niepełnosprawnych jest dla MR jednym z priorytetowych obszarów interwencji EFS, a równość osób z niepełnosprawnościami jest jedną z podstawowych zasad, którą MR uwzględniło w procesie

programowania wsparcia, mając na uwadze m.in. zapisy *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*.

Zgodnie z przyjętą logiką podziału interwencji EFS w latach 2014-2020, wsparcie jest realizowane w ramach komponentu krajowego i regionalnego. W PO WER działania na rzecz osób niepełnosprawnych są realizowane w Priorytecie Inwestycyjnym 9i *Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie*. Celem działań jest poprawa zdolności podmiotów publicznych do wdrażania postanowień ww. Konwencji ONZ. Jednocześnie realizowane są działania na rzecz tworzenia ram dla efektywnych polityk publicznych, w tym na rzecz aktywizacji zawodowej i włączenia społecznego osób niepełnosprawnych, poprzez wypracowanie i wdrożenie instrumentów wspierających zatrudnienie. Ponadto w Priorytecie Inwestycyjnym 9iv *Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym*, środki EFS są wykorzystane w celu wypracowania nowych rozwiązań systemowych i standardów usług środowiskowych. W PO WER zaplanowano m.in. działania na rzecz wypracowania standardów i przeprowadzenia pilotaży różnych form mieszkalnictwa wspomaganego dla osób o różnych, specyficznych potrzebach, które nie są w stanie prowadzić w pełni samodzielnego życia we własnym mieszkaniu.

W odpowiedzi na potrzebę przestrzegania obu ww. zasad na każdym poziomie wdrażania PO, w 2015 r. MR opracowało i przyjęło *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*. Przedmiotowy dokument precyzuje i ujednolica sposób wdrażania zasad w różnych funduszach unijnych (EFRR, FS i EFS). Wytyczne zawierają zapisy dotyczące sposobu przestrzegania ww. zasad w takich obszarach jak ocena projektów, monitorowanie, kontrola, ewaluacja czy informowanie i promowanie o PO.

W odpowiedzi również na potrzebę spełnienia warunkowości ogólnej *ex ante* w zakresie dyskryminacji, płci i niepełnosprawności MR opracowało i przyjęło 22 kwietnia 2015 roku *Agendę działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020*. Głównym celem *Agendy* jest określenie ramowego planu, wskazującego kierunki i zakres działań, jakie będą podejmowane na rzecz podnoszenia świadomości i wiedzy z zakresu równości szans (w tym w szczególności niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami i równości szans kobiet i mężczyzn) wśród podmiotów zaangażowanych w realizację funduszy unijnych. W 2015 roku podjęto następujące działania wynikające z zapisów *Agendy*:

- Powołano dwie grupy robocze: ds. zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz ds. równości szans kobiet i mężczyzn. Grupy te mają za zadanie koordynować i inicjować działania w zakresie realizacji polityk horyzontalnych w ramach funduszy unijnych a w ich skład wchodzi przedstawiciele instytucji zarządzających wszystkich PO (urzędy marszałkowskie, wybrane ministerstwa), jak również partnerzy społeczno-gospodarczy;
- Rozpoczęto prace nad opracowaniem dwóch poradników, dotyczących obu ww. zasad, skierowanych do pracowników instytucji wdrażających fundusze unijne i wnioskodawców. Dokumenty te mają stanowić praktyczne kompendium wiedzy w jaki sposób przygotować i ocenić wnioski o dofinansowanie pod kątem zasady równości szans kobiet i mężczyzn a także zasady równości szans i niedyskryminacji;
- Ogłoszono przetargi na realizację cyklu szkoleń z zakresu obydwu zasad. Szkolenia te realizowane będą w pierwszym i drugim kwartale 2016 roku i zostaną skierowane do pracowników instytucji wdrażających fundusze unijne;
- 9 grudnia 2015 roku MR zorganizowało także forum pn. *Fundusze Europejskie bez barier – (p)dostęp dla wszystkich*, które otworzyło cykl działań Ministerstwa na rzecz promowania

i wdrażania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w projektach perspektywy finansowej 2014-2020. Forum stanowiło okazję do omówienia kwestii dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w gronie ekspertów i przy bezpośrednim udziale osób z niepełnosprawnościami. Wnioski z forum i wypracowane dotychczas rozwiązania powinny zostać odzwierciedlone w działaniach wszystkich IZ PO.

6.3 Zasada zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem zmian klimatu

---

Zasada zrównoważonego rozwoju przewidziana w UP dotyczy programowania interwencji w ramach poszczególnych PO, a następnie takiego wdrażania programów, które jest w zgodzie z ww. zasadą. W odniesieniu do programowania obejmuje ona finansowanie przedsięwzięć minimalizujących oddziaływanie działalności człowieka na środowisko, w tym nakierowanych na spełnienie *acquis* w obszarze środowiska.

W 2015 r. zasada zrównoważonego rozwoju była realizowana m.in. poprzez ustanawianie w ramach PO kryteriów wyboru projektów uwzględniających przedmiotową zasadę. Ww. kryteria odnosiły się do czterech głównych obszarów:

- Racjonalne gospodarowanie zasobami;
- Ograniczenie presji na środowisko;
- Uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu;
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z art. 8 akapit 3 rozporządzenia 1303/2013 państwa członkowskie i KE zapewniają, aby wymogi ochrony środowiska, efektywnego gospodarowania zasobami, dostosowanie do zmian klimatu i łagodzenie jej skutków, różnorodność biologiczna, odporność na klęski żywiołowe oraz zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem były promowane podczas przygotowania i wdrażania UP i programów. W ramach UP, na poziomie poszczególnych programów określono wydatki, które pokrywać będą tzw. cele klimatyczne. Ich szacowana wartość wynosi łącznie dla UP ok. 22,9 mld euro (w tym w ramach programów polityki spójności – 11,8 mld euro).

6.4 Zachowanie zasad polityki przestrzennej

Realizacja każdego z PO w ramach UP, w stopniu odpowiednim dla jego zakresu tematycznego, będzie zapewniać osiągnięcie celów przestrzennych wynikających z krajowych dokumentów strategicznych: *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (KPZK 2030), *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020* i *Strategii Rozwoju Kraju 2020*.

Zasady i cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju stanowią integralną część działań nakierowanych na zintegrowany rozwój terytorialny (m.in. w obszarach funkcjonalnych miast), uwzględniający aspekty zrównoważonego rozwoju. Zatem działania wpisujące się w cele tematyczne i priorytety inwestycyjne określone w każdym z PO uwzględniają następujące czynniki kształtowania przestrzeni:

- działania na rzecz przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego zgodnie z celem 6 KPZK 2030 *Przywrócenie i utrwalenie i ładu przestrzennego*;
- zrównoważone podejście, zwłaszcza w aspekcie niskoemisyjnym, oraz sprzyjające włączeniu społecznemu.

W szczególności chodzi o przestrzeganie następujących zasad:

- powstrzymanie żywiołowego rozlewania się miast, zapobieganie rozpraszaniu zabudowy i pogłębianiu chaosu przestrzennego;

- kształtowanie w maksymalnym możliwym zakresie przestrzeni publicznych przyjaznych dla mieszkańców i sprzyjających zachowaniom niskoemisyjnym;
- uwzględnienie w polityce przestrzennej kwestii adaptacji do zmian klimatu, lokalizacja silnych generatorów ruchu w obszarach obsługiwanych wysokowydajnym transportem miejskim;
- preferowanie ponownego wykorzystania terenu i wypełniania zabudowy zamiast ekspansji na tereny niezabudowane (priorytet *brown-field* ponad *green-field*);
- troska o estetykę poszczególnych przedsięwzięć i ich dopasowania do otoczenia z poszanowaniem kontekstu przyrodniczego, kulturowego i społecznego;
- zapewnienie szerokiej partycypacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i przygotowania inwestycji.

Powyższe zasady uwzględniane są w zasadach i kryteriach wyboru projektów w ramach poszczególnych PO, poprzez np. dodatkowe promowanie projektów w szczególny sposób przyczyniających się do przywrócenia ładu przestrzennego, preferencje dla wyłaniania projektów w drodze konkursów architektonicznych lub urbanistycznych czy promowanie projektów komplementarnych.

7. Kontrola realizacji PO/RPO

W perspektywie finansowej 2014-2020 proces kontroli został wpisany w rok obrachunkowy. Oznacza to, że *Roczne Plany Kontroli* są przygotowywane za okres rozpoczynający się 1 lipca danego roku kalendarzowego, a kończący się 30 czerwca roku następnego. Z tego względu prezentowane dane sprawozdawcze mają charakter wyłącznie poglądowy, pokazując intensyfikację kontroli w poszczególnych latach kalendarzowych. W celu ułatwienia instytucjom systemu wdrażania prezentacji danych o kontrolach, dopuszczono uproszczenie polegające na sprawozdawaniu o kontrolach zarejestrowanych w systemie teleinformatycznym SL2014. Dodatkowo instytucje przesyłają informacje o innych weryfikacjach, które miały miejsce w ich programie, a które nie muszą być rejestrowane w systemie. W związku z powyższym, sprawozdając za rok 2015, instytucje skupiły się, co do zasady, na audytach desygnacyjnych. Jest to kontrola prowadzona przez IA, sprawdzająca gotowość poszczególnych instytucji systemu wdrażania do podjęcia swoich zadań zgodnie z prawem i wymogami KE (kryteria desygnacji określone w załączniku XIII do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)⁴¹. Można w uproszczeniu przyjąć, że audyt desygnacyjny dotyczył każdej instytucji systemu wdrażania, ponieważ jest to proces obligatoryjny.

W 2015 r. została przeprowadzona **jedna kontrola systemowa** w RPO województwa śląskiego (kontrola IZ w IP). W przypadku dwóch innych programów (RPO województwa dolnośląskiego i warmińsko-mazurskiego) przedmiotowa kontrola została przeprowadzona, ale nie zakończono czynności formalno-prawnych.

W odniesieniu do kontroli projektów, spośród KPO zostały one przeprowadzone jedynie w ramach PO WER (w liczbie 150, w tym 94 wizyty monitoringowe), natomiast w RPO przeprowadzono łącznie 46 wizyt monitoringowych (7 w woj. kujawsko-pomorskim, 6 w dolnośląskim, 12 w lubuskim, 21 w małopolskim) i jedną kontrolę na miejscu w woj. małopolskim. Daje to w skali kraju łącznie **197 kontroli projektów** na miejscu w 2015 r.

W przypadku dwóch PO zastosowano dodatkowy mechanizm kontrolny (kontrole inne niż wymienione w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020) polegający na weryfikacji procedur udzielania zamówień publicznych (8 kontroli w PO PC i 7 w woj. małopolskim).

Ponadto, w odniesieniu do kontroli zewnętrznych realizowanych w instytucjach odpowiedzialnych za wdrażanie PO przez podmioty inne niż IZ lub IP/IW (np. Najwyższa Izba Kontroli, Regionalna Izba Obrachunkowa, Urząd Zamówień Publicznych, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Dyrekcje Generalne KE, IA itd.), oprócz wspomnianego na początku audytu desygnacyjnego IA, miał miejsce w 2015 r. audyt KE dot. wdrażania przez IZ PO WER *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*. Dodatkowo, w przypadku projektów PO IŚ zanotowano w 2015 r. 9 kontroli zamówień, przeprowadzonych przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.

Informacja o stwierdzonych nieprawidłowościach

Ze względu na wczesną fazę realizacji PO/RPO perspektywy finansowej 2014-2020, w okresie sprawozdawczym wykryta została zaledwie jedna nieprawidłowość o wartości ponad 900 tys. zł. Nieprawidłowość ta miała miejsce w ramach RPO Województwa Śląskiego. W związku ze znaczącą wartością nieprawidłowości, podlegała ona raportowaniu do KE.⁴²

W związku z tym, IZ poszczególnymi PO/RPO nie wskazały kwot odzyskanych ani pozostających do odzyskania w badanym okresie sprawozdawczym.

⁴¹ Więcej informacji nt. desygnacji instytucji zamieszczono w Rozdziale 4 *System koordynacji*.

⁴² Właściwy raport zostanie przekazany do KE w pierwszym kwartale roku 2016.

8. Pomoc techniczna

Wsparcie instytucji o charakterze horyzontalnym

W perspektywie finansowej 2014-2020 kontynuowany i wzmacniany jest proces ujednoczenia zasad finansowania wynagrodzeń pracowników zaangażowanych w realizację polityki spójności. W związku z tym rozszerzony został krąg instytucji objętych współfinansowaniem wynagrodzeń w ramach PO PT, który obejmuje instytucje na poziomie centralnym wykonujące zadania z zakresu realizacji KPO oraz realizujące zadania koordynacyjne na poziomie UP.

Do końca 2015 r. zostało złożonych 12 wniosków o dofinansowanie na kwotę wydatków kwalifikowalnych 121 958 504 zł, z tego zostało podpisanych 7 umów na dofinansowanie wynagrodzeń na kwotę wydatków kwalifikowalnych 67 945 296,00 zł.

Ponadto, w ramach PO PT realizowane są działania szkoleniowe o charakterze horyzontalnym, dotyczące zagadnień istotnych z punktu widzenia całego systemu realizacji polityki spójności.

W 2015 r. IZ PO PT podpisała umowę na prowadzenie 4-dniowych szkoleń z zakresu stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zmian wynikających z nowych dyrektyw unijnych oraz kryteriów poza cenowych. W 2015 r. w szkoleniu wzięło udział 49 osób zaangażowanych we wdrażanie funduszy strukturalnych. Szkolenia są realizowane również w 2016 r.

Wsparciem w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników mogą być objęte także instytucje kluczowe z punktu widzenia realizacji projektów z funduszy europejskich w obszarach problemowych o szczególnym znaczeniu, np. Urząd Transportu Kolejowego (sektor kolejowy) oraz Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej/Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (sektor gospodarki wodnej).

Do końca 2015 r. zostało podpisanych 6 umów na dofinansowanie szkoleń na kwotę wydatków kwalifikowalnych 4 000 875,00 zł.

Powyższe przedsięwzięcia mają m.in. zapewnić płynne przejście pomiędzy okresami programowania 2007-2013 i 2014-2020.

Interwencje w obszarach kluczowych

- wsparcie funkcjonowania ZIT w miastach wojewódzkich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie

Działanie służy wsparciu podmiotów realizujących ZIT (pełniących funkcję IP) w realizacji powierzonych zadań (minimum związanych z wyborem projektów), w szczególności finansowane są koszty przeprowadzenia naboru i oceny wniosków. Dotacje przekazane ze środków PO PT 2014-2020 zapewniają sprawne funkcjonowanie instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie ZIT oraz zapewniają skuteczne zarządzanie przez podmioty realizujące ZIT oraz przyczyniają się do wzmacniania partnerstw na terenie obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich.

W 2015 r. podpisano 17 umów dotacji na lata 2015-2018 ze związkami ZIT na kwotę 103 649 586,80 zł.

- wsparcie podejścia terytorialnego we wdrażaniu polityki spójności w latach 2014-2020

W ramach systemu wspierania rewitalizacji w Polsce ze środków PO PT 2014-2020 finansowane są dwa działania, których realizacja rozpoczęła się w 2015 r.:

- konkurs Modelowa Rewitalizacja Miast, którego celem jest wsparcie JST (gmin posiadających status miasta) w procesie opracowywania programów rewitalizacji i modelowych działań w zakresie rewitalizacji na obszarach miejskich

W ramach konkursu planowane jest wydatkowanie kwoty 74 mln zł.

- konkurs na opracowanie lub aktualizację programów rewitalizacji

W poszczególnych województwach organizowane są konkursy dotacji, których celem jest wsparcie JST (gmin) w procesie opracowywania programów rewitalizacji na obszarach miejskich i wiejskich. W ramach wybranych projektów możliwe jest sfinansowanie opracowania lub aktualizacji programu rewitalizacji, poprzedzone przygotowaniem niezbędnych analiz, ekspertyz, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji społecznej.

Dodatkowo w urzędach marszałkowskich powstają zespoły ekspertów ds. rewitalizacji, których zadaniem jest zwiększanie świadomości i wiedzy przedstawicieli samorządów na temat zasad prawidłowego przygotowywania i wdrażania programu rewitalizacji.

Dzięki dofinansowaniu ze środków PO PT 2014-2020 opracowane lub zaktualizowane w ramach ww. działań programy rewitalizacji będą traktować rewitalizację jako proces kompleksowy, uwzględniający elementy zarówno infrastrukturalne i gospodarcze, jak również społeczne. Programy rewitalizacji będą stanowić podstawowe dokumenty dla prowadzenia tych procesów i będą służyć rozwiązywaniu problemów rewitalizacyjnych na obszarach wymagających szczególnej interwencji, z uwzględnieniem specyfiki i uwarunkowań poszczególnych gmin.

W ramach konkursu planowane jest wydatkowanie kwoty 93 mln zł.

Koordinacja pomocy technicznej

- Grupa Sterująca ds. Pomocy Technicznej

W 2015 r. odbyły się dwa spotkania grupy sterującej, której członkami są przedstawiciele wszystkich IZ PO, instytucji ds. koordynacji strategicznej UP, instytucji ds. koordynacji wdrożeniowej UP oraz GUS. Podczas spotkań zostały omówione następujące zagadnienia:

- funkcjonalność systemu informatycznego SL2014-PT w zakresie obsługi komponentów pomocy technicznej oraz PO PT;
- wyniki konsultacji *Wytycznych w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020*;
- szczegółowe zasady kwalifikowalności niektórych wydatków w nowej perspektywie;
- wskaźniki produktu i rezultatu jako narzędzia monitorowania realizacji komponentu pomocy technicznej i PO PT, w tym szczegółowe omówienie metodologii pomiaru wskaźników produktu i rezultatu.

- system wskaźników

W 2015 r. zostały wydane wspólne *Wytyczne w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020*, które m.in. określają wspólną listę wskaźników produktu i rezultatu dla wszystkich komponentów pomocy technicznej w PO mających na celu monitorowanie postępu rzeczowego.

Na system wskaźników składa się 19 wskaźników produktu i 9 wskaźników rezultatu.

- wytyczne w zakresie kwalifikowalności

W 2015 r. zostały wydane wspólne *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* określające jednolite warunki i procedury dotyczące kwalifikowalności wydatków.

- baza wiedzy

Intranetowy system Baza Wiedzy o Funduszach Europejskich jest systemem zarządzania publikacją i wymianą informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie Funduszy Europejskich w perspektywie 2014-2020. Pełni również funkcję bazy dokumentów (w tym różnych plików

multimedialnych) z dostępną wyszukiwarką zasobów informacyjnych w celu wymiany zagregowanych danych pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie wdrażaniem Funduszy Europejskich.

- Portal Funduszy Europejskich

W 2015 r. został uruchomiony nowy Portal Funduszy Europejskich na potrzeby nowej perspektywy 2014-2020: www.FunduszeEuropejskie.gov.pl. Ze strony portalu można się dowiedzieć m.in.: jak krok po kroku ubiegać się o środki unijne oraz jakie są możliwości dofinansowania dla pomysłów i projektów mieszkańców Polski. Polecenia wykorzystują język zrozumiały dla użytkownika, a struktura treści ułatwia nawigację po serwisie.

O aktualizację informacji dba blisko 400 redaktorów z całej Polski, tworząc spójny, profesjonalny i nowoczesny system zarządzania treścią. Organizowane są również cykliczne spotkania z redaktorami, których celem jest wymiana doświadczeń oraz nabywanie nowych umiejętności.

Liczba odwiedzin Portalu w 2015 r. wyniosła 3 451 283.

- SL 2014

W nowej perspektywie funkcjonuje krajowy system informatyczny obsługujący procesy zarządzania, wdrażania, monitorowania, kontroli i oceny polityki spójności w latach 2014-2020: SL2014 oraz system informatyczny wspólny dla PO PT 2014-2020 i osi pomocy technicznej w krajowych PO.

Podsumowanie finansowe

Ze względu na krótki czas wdrażania programów oraz oparcie systemu sprawozdawczości wyłącznie na danych wprowadzonych do systemu SL 2014 wg stanu na 31 grudnia 2015 r. zakontraktowana alokacja dla komponentu pomocy technicznej KPO i RPO wynosi 8,25%. We wnioskach o płatność rozliczone zostało 0,13% alokacji.

9. Informacja i promocja

W 2014 roku Instytucja ds. koordynacji wdrożeniowej UP w zakresie informacji i promocji nie prowadziła działań finansowanych ze środków perspektywy 2014-2020. Finansowanie w ramach projektów programu Pomocy Technicznej 2014-2020 rozpoczęło się w 2015 r. Poniżej przedstawiono informacje na temat znaczących działań horyzontalnych zrealizowanych przez IK UP dzięki wspomnianym projektom.⁴³

Należy zaznaczyć, że równocześnie w latach 2014-2015 Instytucja Koordynująca prowadziła szereg innych przedsięwzięć służących wdrażaniu UP, które zostały sfinansowane ze środków perspektywy finansowej na lata 2007-2013.

Opracowanie dokumentów strategicznych oraz powołanie Grupy sterującej

---

Ważną częścią działań służących wdrażaniu UP były prace przygotowujące dokumenty strategiczne w zakresie informacji i promocji. Prace nad koncepcją spójnego systemu komunikacji rozpoczęto w 2012 r., natomiast 2015 r. ukończono i przyjęto następujące dokumenty horyzontalne, które stanowią podstawy dla tego systemu:

- *Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020;*
- *Strategię komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020;*
- *Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji;*
- *Księżę identyfikacji wizualnej znaku marki Fundusze Europejskie i znaków programów polityki spójności na lata 2014-2020.*

W 2015 r. powołano także Grupę Sterującą ds. informacji i promocji Funduszy Europejskich na lata 2014-2020. Skupia ona przedstawicieli IK UP oraz instytucji zarządzających programami, zapewnia koordynację i monitoring działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie Funduszy Europejskich.

Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich

W 2015 roku dzięki środkom perspektywy 2014-2020 kontynuowano prowadzenie, we współpracy z urzędami marszałkowskimi oraz Centrum Projektów Europejskich (CPE), ogólnopolskiej Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE). Celem projektu było zapewnienie beneficjentom i potencjalnym beneficjentom wysokiej jakości informacji o Funduszach Europejskich oraz wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów przy składaniu wniosków o dofinansowanie projektów oraz w trakcie realizacji projektów. Każdy PIFE świadczył usługi w szczególności w zakresie:

- informowania ogólnego na temat funduszy europejskich, poszczególnych programów i działań;
- informowania o możliwości uzyskania dofinansowania w ramach funduszy europejskich;
- informowania, jak przygotować wniosek o wsparcie;
- informowania, jak realizować i rozliczyć projekt;
- informowania o projektach.

---

⁴³ Ze względu na to, że w wielu przypadkach trudno jest jednoznacznie oddzielić działania informacyjno-promocyjne prowadzone w odniesieniu do konkretnej perspektywy finansowej, opisane w przedmiotowym Rozdziale działania dotyczą w części również informowania o perspektywie finansowej na lata 2007-2013. W przypadku działań finansowanych ze środków perspektywy 2007-2013, informacja o tym fakcie znajduje się w tekście.

Mapa 1 Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich

Źródło: Departament Informacji i Promocji, MR

Wg stanu na koniec 2015 r. w skład Sieci PIFE wchodziło 77 Punktów, w tym 1 Centralny, 17 Głównych w miastach wojewódzkich (2 w województwie kujawsko-pomorskim) i 59 Lokalnych Punktów Informacyjnych. W trakcie roku otwarto Lokalne Punkty Informacyjne w województwie pomorskim, śląskim i zachodniopomorskim (wybierane w trybie konkursowym) oraz zakończono działalność branżowego PIFE dla inwestorów zagranicznych przy Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. W ramach sieci organizowane są także Mobilne Punkty Informacyjne, które polegają na wizytach konsultantów w mniejszych miejscowościach województwa, tam gdzie PIFE nie funkcjonują na stałe i udzielaniu konsultacji z zakresu funduszy europejskich. W ciągu roku punkty organizowały także szereg szkoleń i spotkań informacyjnych na temat perspektywy 2014-2020.

Rolą MR jest koordynacja działań sieci. Jednym z jej najistotniejszych elementów jest dbałość o wysoką jakość usług punktów. Odbywa się to na dwóch głównych obszarach: przez system certyfikacji oraz system szkoleń. Certyfikacja prowadzona jest corocznie. Składa się na nią certyfikacja samego punktu, jak i certyfikacja poszczególnych pracowników. W 2015 roku zakończono certyfikację Punktów i pracowników Sieci za 2014 r. i przeprowadzono certyfikację za 2015 r.

Wiedza konsultantów zarówno w zakresie merytorycznym, jak i kompetencji miękkich jest stale podnoszona. W 2015 r. we współpracy z CPE zakończony został cykl szkoleń z PO w perspektywie 2014-2020 dla pracowników PIFE rozpoczęty w 2014 r. oraz rozpoczęto nowy cykl szkoleń z zakresu funduszy europejskich i obsługi klienta. Dodatkowo przeprowadzono szkolenia dla pracowników PIFE w zakresie PO IR, EWT oraz PROW.

Efekty działalności PIFE są następujące: w 2015 roku udzielono ponad 321,2 tys. konsultacji, dodatkowo zorganizowano ok. 2,8 tys. Mobilnych Punktów Informacyjnych, podczas których udzielono ponad 20,3 tys. konsultacji. Ponadto przeprowadzono ponad 1,7 tys. spotkań informacyjnych, w których uczestniczyło ponad 38,4 tys. osób oraz 242 szkolenia, z których skorzystało ok. 5 tys. osób.

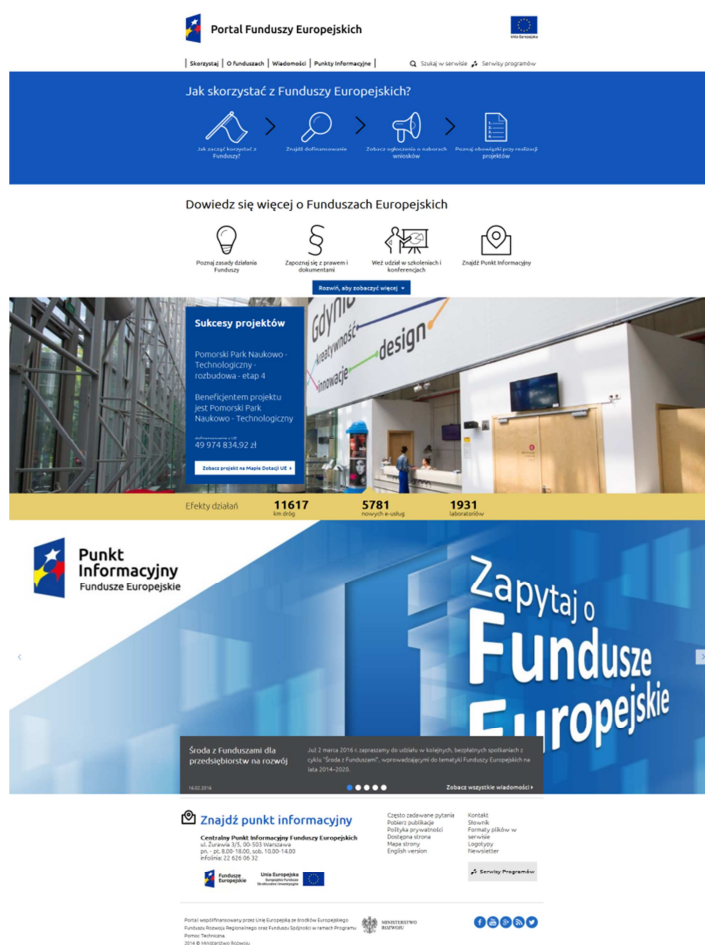
Nowy Portal Funduszy Europejskich www.funduszeuropejskie.gov.pl

19 stycznia 2015 r. został uruchomiony nowy Portal Funduszy Europejskich na potrzeby perspektywy 2014-2020, który stanowi realizację zapisów art. 115 i zał. XII rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 mówiących o konieczności zapewnienia jednej strony internetowej lub jednego portalu internetowego dostarczającego informacje na temat wszystkich PO w danym państwie członkowskim.

Nowa strona stanowi przystępne i wiarygodne źródło informacji na temat możliwości pozyskiwania środków unijnych. Ze strony można się dowiedzieć m.in.: jak krok po kroku ubiegać się o środki unijne oraz jakie są możliwości dofinansowania dla pomysłów i projektów mieszkańców Polski. Wszystko to jest dostępne niezależnie od urzędnika, którym posługuje się Internauta (dostępna jest także wersja mobilna). Polecenia wykorzystują język zrozumiały dla użytkownika, a struktura treści ułatwia nawigację po serwisie.

O aktualizację informacji dba blisko 400 redaktorów z całej Polski, tworząc spójny, profesjonalny i nowoczesny system zarządzania treścią. Organizowane są również cykliczne spotkania z redaktorami, których celem jest wymiana doświadczeń oraz nabywanie nowych umiejętności.

Rysunek 1 Portal Funduszy Europejskich na lata 2014-2020

Źródło: Departament Informacji i Promocji, Ministerstwo Rozwoju

Kluczowym elementem Portalu jest Wyszukiwarka Dotacji UE (www.funduszeuropejskie.gov.pl/wyszukiwarka), w której znajdują się informacje na temat możliwości uzyskania wsparcia z Funduszy Europejskich. Dzięki intuicyjnym filtrom użytkownik w łatwy i szybki sposób może odnaleźć interesujące go źródło finansowania. Wyszukiwarka adresowana jest głównie do osób niekorzystających wcześniej z funduszy europejskich i niezaznajomionych z tą tematyką.

Największą popularnością wśród użytkowników portalu cieszy się strona prezentująca nabory wniosków o dofinansowanie, na której można znaleźć informacje o wszystkich naborach organizowanych w ramach PO polityki spójności.

Warto także podkreślić, że w 2015 roku IZ RPO wdrożyły nowe serwisy internetowe na podstawie grafik oraz architektury informacji opracowanych dla stron IW fundusze europejskie. 2015 rok był zatem pierwszym rokiem, w którym strony IZ KPO i RPO zaczęły funkcjonować jako spójny system.

Efekty funkcjonowania Portalu są następujące: liczba odwiedzin Portalu w 2015 r. wyniosła niespełna 3,5 mln. Ponadto poszczególne serwisy programów krajowych zostały odwiedzone przez następującą liczbę osób: serwis www.pois.gov.pl – ponad 293,6 tys., www.poir.gov.pl – ponad 236,2 tys., www.power.gov.pl – ponad 396,8 tys., www.polskacyfrowa.gov.pl – ok. 99,4 tys., www.polskawschodnia.gov.pl – ok. 123 tys., www.popt.gov.pl – ponad 65,1 tys. oraz www.ewt.gov.pl – niespełna 71,6 tys.

Kampanie

Kampania medialna „Prosto do Funduszy Europejskich”

Kampania medialna „Prosto do Funduszy Europejskich” miała na celu promocję źródeł informacji o funduszach europejskich 2014-2020, tj. Portalu Funduszy Europejskich www.funduszeuropejskie.gov.pl oraz sieci PIFE.

Wyemitowano 2 odsłony kampanii: pierwszą w okresie kwiecień – maj 2015 r., drugą w okresie październik 2015 r. – styczeń 2016 r.⁴⁴

Dni Otwarte Funduszy Europejskich

W 2015 roku odbyła się także druga edycja akcji promującej projekty dofinansowane z funduszy europejskich „Dni Otwarte Funduszy Europejskich”. W działanie zaangażowane były IZ KPO i RPO, IP oraz beneficjenci.

Akcja promocyjna „Europa to My”

W okresie od 8 czerwca do 30 sierpnia przeprowadzono akcję promocyjną „Europa to My”. Celem akcji było podsumowanie wykorzystania Funduszy Europejskich.

Działanie zostało zrealizowane przy współpracy z TVP i Radiem ZET. Główną osią akcji był konkurs, do którego zgłaszano projekty zrealizowane z unijnym wsparciem. Akcja była intensywnie promowana w TV, radiu i Internecie. W trakcie jej trwania 100-krotnie emitowano audycje na antenach TVP, tematyka funduszy europejskich zajęła łącznie około 38 godzin w TVP1, TVP2 oraz antenach regionalnych.

Współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi

W 2015 r. zrealizowano „Konkurs dotacji na działania edukacyjne w zakresie Funduszy Europejskich na lata 2014-2020” skierowany do partnerów społeczno-gospodarczych⁴⁵. Jego celem było wyłonienie najlepszych projektów edukacyjnych, prezentujących potencjalnym beneficjentom możliwe formy wsparcia, planowania i realizacji projektów współfinansowanych z funduszy europejskich na lata 2014-2020 (i dostępnego jeszcze wsparcia z funduszy europejskich na lata 2007-2013). Dofinansowanie uzyskało 6 projektów, realizowanych przez Związek Rzemiosła Polskiego, Krajową Izbę Gospodarczą, Konfederację Lewiatan, Fundację Rozwoju Innowacji i Gospodarki, Stowarzyszenie Biuro Obsługi Inicjatyw Społecznych BORIS i Fundację Fundusz Współpracy.

---

⁴⁴ Pierwsza odsłona kampanii została sfinansowana w ramach perspektywy 2014-2020 (zakup czasu antenowego oraz kampanię w internecie, a dodatkowo uzyskano środki z IZ PO *Innowacyjna Gospodarka*), druga odsłona natomiast została sfinansowana w ramach perspektywy 2007-2013, z wyjątkiem kampanii w internecie sfinansowanej ze środków 2014-2020.

⁴⁵ Konkurs został sfinansowany ze środków perspektywy 2007-2013.

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Znaczna część możliwych do sformułowania wniosków na temat realizacji programów na lata 2014-2020 w pierwszym okresie wdrażania i kierunku prac w kolejnych miesiącach została zawarta w przyjętym 24 lutego 2016 r. *Planie działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020*.

Zasadniczym celem nakreślonych w tym dokumencie działań jest zapewnienie efektywnego wykorzystania środków – czyli takiego, które pozwoli na pełne osiągnięcie zakładanych efektów rzeczowych i w konsekwencji przełoży się na procesy rozwojowe odczuwalne nie tylko w najbliższych latach, ale także dające podstawę do stałego wzrostu po 2023 r. Jest to szczególnie istotne w kontekście faktu, że środki na lata 2014-2020 przyznane Polsce z funduszy europejskich są prawdopodobnie ostatnią tak znaczną kwotą środków na rozwój pochodzących z zewnętrznych źródeł.

Warunkiem koniecznym dla realizacji ww. celu jest właściwe zarządzanie finansowe programami, pozwalające na położenie akcentu na jakościową stronę interwencji. Pierwszym etapem weryfikacji tego nowego podejścia będzie cykliczna ocena osiąganych wartości dla wskaźników przewidzianych w ramach wykonania dla programów. Służyć temu ma przewidziany w *Planiu działań...* system zarządzania i monitorowania celów finansowo-rzeczowych.

Jakościowa strona wdrażania programów jest postrzegana jako główny cel, niemniej warunkiem koniecznym w tym procesie jest wyznaczenie właściwego tempa realizacji finansowej. Z tego względu w *Planiu działań...* jako jedno z wyzwań wskazano zapewnienie takiego przebiegu finansowej realizacji programów, który zapobiegnie wystąpieniu ryzyka bezpowrotnej utraty części środków unijnych przez Polskę, w związku z zastosowaniem tzw. zasady n+3, a także zminimalizuje potencjalne obciążenia dla budżetu państwa wynikające z okresowej kumulacji płatności. W konsekwencji zaplanowano zadeklarowanie przez stronę polską do KE do końca 2016 r. wydatków w kwocie 21,9 mld zł, co z kolei umożliwi zawniostkowanie o środki unijne w wysokości około 18,6 mld zł, tj. około 4,4 mld euro⁴⁶. Kwota ta stanowi 5,7% alokacji UE dla perspektywy 2014-2020.

W *Planiu działań...* zaadresowano także inne kwestie, w tym tak istotne, jak wypełnienie przez Polskę w 2016 r. wszystkich warunków wstępnych oraz pilne uruchomienie wdrażania wsparcia w formie instrumentów finansowych i w formule ZIT, a także dokonanie przeglądu ram prawno-proceduralnych pod kątem możliwych usprawnień. Mając na uwadze potrzebę ścisłego współdziałania wszystkich środowisk zaangażowanych w realizację programów i projektów położono także nacisk na mechanizmy współpracy z regionami, parterami spoza administracji i przedstawicielami beneficjentów – jednym z nich będzie utworzenie w 2016 r. forum współpracy pomiędzy ww. podmiotami na rzecz zwiększenia efektywności funduszy UE.

Zapisy *Planu działań...* są wyrazem nowego, bardziej proefektywnościowego podejścia do realizacji programów i wpisują się w nowe podejście do procesów rozwojowych w Polsce, opierające się między innymi na inteligentnym inwestowaniu w gospodarkę i rozwój społeczny oraz mobilizacji posiadanych zasobów tak, by zapewnić możliwość długofalowego wzrostu, wykraczającego poza odnotowywany w ostatnich latach przeciętny poziom. Silne ukierunkowanie realizacji programów na jakość interwencji będzie też mieć istotne znaczenie dla oceny efektów, jakie Polityka Spójności przyniesie w najbliższych latach w Polsce (i innych krajach będących znaczącymi beneficjentami tej polityki), prowadzonej w kontekście rozpoczynającej się debaty nad kształtem i rolą Polityki Spójności po 2020 r.

---

⁴⁶ Przy kursie 1 euro = 4,2699 zł oraz przy upraszczającym założeniu wnioskowania do KE po uśrednionym montażu dla danego PO.

Załączniki

Załącznik 1 Decyzje Komisji zatwierdzające PO

Program	Decyzja KE	Data wydania decyzji
PO <i>Polska Cyfrowa</i>	C (2014) 9384	5 grudnia 2014 r.
PO <i>Pomoc Techniczna</i>	C(2014) 9550	9 grudnia 2014 r.
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	C (2014) 9783	12 grudnia 2014 r.
RPO Woj. Kujawsko-Pomorskiego	C (2014) 10021	16 grudnia 2014 r.
<i>Interreg Europa Środkowa</i>	C(2014) 10023	
RPO Woj. Lubuskiego	C(2014) 10024	
PO <i>Infrastruktura i Środowisko</i>	C(2014) 10025	
PO <i>Polska Wschodnia</i>	C(2014) 10026	
PO <i>Wiedza Edukacja Rozwój</i>	C(2014) 10129	17 grudnia 2014 r.
RPO Woj. Wielkopolskiego	C(2014) 10153	18 grudnia 2014 r.
<i>Interreg Region Morza Bałtyckiego</i>	C (2014) 10146	
RPO Woj. Łódzkiego	C(2014) 10171	
RPO Woj. Śląskiego	C(2014) 10187	
RPO Woj. Dolnośląskiego	C(2014) 10191	
RPO Woj. Opolskiego	C(2014) 10195	12 lutego 2015 r.
PO <i>Inteligentny Rozwój</i>	C(2015) 885	
RPO Woj. Lubelskiego	C(2015) 887	
RPO Woj. Małopolskiego	C(2015) 888	
<i>Interreg V-A Polska – Słowacja</i>	C(2015) 889	
RPO Woj. Mazowieckiego	C(2015) 899	
RPO Woj. Zachodniopomorskiego	C(2015) 903	
RPO Woj. Warmińsko-Mazurskiego	C(2015) 904	
RPO Woj. Świętokrzyskiego	C(2015) 906	
RPO Woj. Pomorskiego	C(2015) 908	
RPO Woj. Podlaskiego	C(2015) 909	
RPO Woj. Podkarpackiego	C(2015) 910	
<i>Interreg Europa</i>	C(2015) 4053	
<i>Interreg V-A Polska – Niemcy/ Saksonia</i>	C(2015) 4096	11 czerwca 2015 r.
<i>Interreg V-A Republika Czeska – Polska</i>	C(2015) 4397	23 czerwca 2015 r.
<i>Interreg V-A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk)</i>	C(2015) 6604	23 września 2015 r.
<i>Interreg V-A Niemcy/Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia – Polska</i>	C(2015) 6703	25 września 2015 r.
<i>Interreg V-A Niemcy/ Brandenburgia – Polska</i>	C(2015) 7300	21 października 2015 r.
PO <i>Rybnictwo i Morze</i>	C(2015) 7386	22 października 2015 r.
<i>Interreg V-A Litwa-Polska</i>	C(2015) 9279	15 grudnia 2015 r.

- **PO IR 2014-2020**

PO IR wykazuje potencjalną komplementarność realizowanych projektów z celami SUE RMB: budowa sieci współpracy międzynarodowej oraz ściślejszej współpracy i lepszego podziału pracy w istniejących już sieciach.

W osiach priorytetowych I-IV PO IR, przewidziane zostały instrumenty, które wpisują się w obszar priorytetowy SUE RMB Innowacje. W ramach tych instrumentów wsparcie kierowane jest do przedsiębiorców, jednostek naukowo-badawczych oraz konsorcjów naukowo-przemysłowych o dużym potencjale badawczym, które mogą prowadzić procesy konsolidacji i sieciowania z innymi ośrodkami badawczymi działającymi w kraju oraz włączać się w realizację projektów o charakterze międzynarodowym.

Interwencja PO IR będzie również służyła identyfikacji innowacyjnych projektów firm o wysokim potencjale umiędzynarodowienia (born global). Przedsiębiorstwa posiadające produkty, które mogą stać się polskimi specjalnościami eksportowymi, będą mogły uzyskać dostęp do usług doradczych w zakresie internacjonalizacji oraz do finansowania kosztów takich działań, jak wsparcie na badanie potencjału do internacjonalizacji, przygotowanie strategii internacjonalizacji oraz jej wdrożenie.

Jednocześnie w toku wdrażania PO IR nie wprowadzono dotychczas kryteriów wyboru projektów, które premiowałyby projekty komplementarne wobec Strategii. Wynika to z przyjętego podejścia do konstrukcji kryteriów wyboru projektów, które powinny koncentrować się na jakości projektu oraz potencjale wnioskodawcy do jego realizacji. To powoduje, że są ograniczane kryteria, które weryfikują pozamerytoryczne aspekty projektów.

W adekwatnych do SUE RMB działaniach programu wprowadzono natomiast we wzorze wniosku o dofinansowanie pole umożliwiające projektodawcom zaznaczenie, że projekt jest komplementarny ze strategią.

SL2014 pozwala na filtrowanie danych o umowach o dofinansowanie pod tym kątem. Jednakże na dzień 31 grudnia br. nie podpisano jeszcze żadnej umowy na projekt wykazujący komplementarność z SUE RMB.

- **PO IIŚ 2014-2020**

W systemie wdrażania PO IIŚ zapisy oceniające spójność działań programu z SUE RMB zostały wprowadzone do kryteriów wyboru projektów oraz do wzoru wniosku o dofinansowanie.

W procesie oceny wniosków wprowadzono horyzontalne kryterium merytoryczne, mające zastosowanie do wybranych działań programu i badające zgodność projektu z SUE RMB, gdzie sprawdzane jest w jakim stopniu projekt jest zgodny lub komplementarny z celami Strategii. Punktowane są projekty, które przyczyniają się do osiągnięcia wskaźników, o których mowa w Planie Działania Strategii dla jej następujących obszarów priorytetowych: Transport, Energy, Bio, Agri, Hazards, Nutri, Ship, Safe, Secure, Culture, Tourism, Health. Dodatkowo punktowane są projekty, które mają status flagowych projektów w ramach SUE RMB.

W związku z tym we wniosku o dofinansowanie, w części opisującej wkład projektu do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru objętego PO, należy odnieść się także do komplementarności projektu z celami SUE RMB.

Do końca 2015 roku podpisano 22 umowy o dofinansowanie projektów, wykazujących związek z osiągnięciem celów SUE RMB o wartości 20,4 mld PLN. Realizują one działania w osiach priorytetowych programu: III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego, IV. Infrastruktura drogowa dla miast i V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce, przyczyniając się do wspierania obszaru priorytetowego Transport SUE RMB.

- **PO WER 2014-2020**

Zakres tematyczny pięciu merytorycznych osi priorytetowych PO WER 2014-2020 jest częściowo spójny z kilkoma z obszarów priorytetowych SUE RMB (Małe i średnie przedsiębiorstwa, Edukacja, Zdrowie oraz Innowacje). Jednocześnie należy zauważyć, że IV oś priorytetowa PO WER Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, poświęcona została m.in. współpracy ponadnarodowej. W ramach tej osi, w obrębie wybranych priorytetów inwestycyjnych, w tym tych zgodnych z niektórymi obszarami priorytetowymi SUE RMB, wdrażane będą projekty współpracy ponadnarodowej, w tym dot. mobilności ponadnarodowej. Projekty te będą mogły być realizowane z partnerami z państw UE z regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach IV Osi priorytetowej PO WER, tj. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, która jest najbardziej powiązana z SUE RMB, podpisano 5 umów o dofinansowanie na kwotę ok. 331,6 mln zł. Natomiast w ramach Działania 2.19 PO WER Usprawnienie procesów inwestycyjno-budowlanych i planowania przestrzennego (priorytet inwestycyjny 11i) jest realizowany projekt pozakonkursowy pt. Projekt planu zagospodarowania przestrzennego Polskich Obszarów Morskich w skali 1 : 200 000. Beneficjentem projektu jest Urząd Morski w Gdyni (w partnerstwie z Urzędami Morskimi w Słupsku i Szczecinie). Budżet projektu wynosi ponad 7 mln zł.

W ramach naborów przewidujących wsparcie projektów wpisujących się w założenia SUE RMB mogą być wprowadzane kryteria premiujące zawiązanie partnerstwa z partnerami z regionu Morza Bałtyckiego lub też całe nabory mogą być ukierunkowane na współpracę w obszarze bałtyckim.

- **PO PC 2014-2020**

PO PC jedynie pośrednio wpisuje się w realizację celów SUE RMB ze względu na podstawowe założenia tej strategii dotyczące rozwiązywania problemów środowiska naturalnego w obszarze morza oraz poprawy dynamiki rozwoju gospodarczego obszarów nad nim położonych.

Interwencja prowadzona w ramach PO PC przyczynia się pośrednio do wdrażania następujących celów i obszarów priorytetowych SUE RMB:

- rozwój połączeń w RMB, w tym rozwój kontaktów pomiędzy ludźmi – interwencja PO PC w zakresie budowy sieci Internetu szerokopasmowego oraz wsparcia e-integracji i rozpowszechniania TIK,
- zwiększenie dobrobytu w RMB, w tym rozwój przedsiębiorczości, innowacyjności, edukacji i polepszenie zdrowia ludności – interwencja PO PC w zakresie budowy sieci Internetu szerokopasmowego, rozwoju e-usług publicznych oraz wsparcia e-integracji i rozpowszechniania TIK.

Biorąc pod uwagę powyższe, w trakcie definiowania osi i działań priorytetowych PO PC nie uwzględniono bezpośrednio potencjalnych związków SUE RMB w typach interwencji programu.

Nie planuje się także prowadzenia konkursów ukierunkowanych na projekty realizujące bezpośrednio wskaźniki SUE RMB, przyznawania dodatkowych punktów tego typu projektom, ani prowadzenia monitoringu i kontroli w ramach PO PC, dedykowanych wdrażaniu SUE RMB.

Wzór wniosku o dofinansowanie zawiera pole Powiązanie ze strategiami z listą wyboru strategii, w tym SUE RMB.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. spośród zakontraktowanych umów jeden projekt (w osi II programu) o wartości 15 mln PLN wykazuje powiązanie ze strategią.

- **PO PW 2014-2020**

PO PW przyczynia się do realizacji celów SUE RMB w następujących obszarach tematycznych:

- poprzez realizację działań związanych z podnoszeniem innowacyjności i przedsiębiorczości w ramach programu (promowanie przedsiębiorczości, innowacji, handlu oraz wzrost oparty na technologiach cyfrowych) wspierany będzie przede wszystkim trzeci filar SUE RMB, tj. wzrost dobrobytu,
- realizacja działań na rzecz infrastruktury transportowej w programie wspierać będzie drugi filar SUE RMB, tj. połączenia w regionie.

W dokumentacji konkursowej nie wymaga się od beneficjenta analizy wpływu projektu na realizację celów strategii. Niemniej jednak informacje takie będą uwzględniane w SL2014, na podstawie których zostaną zidentyfikowane projekty przyczyniające się do realizacji priorytetów SUE RMB. Na koniec 2015 r. spośród projektów przyjętych do dofinansowania w ramach PO PW nie było takich, które wpływałyby na realizację celów Strategii.

- **RPO**

- RPO Woj. Pomorskiego 2014-2020

W przypadku RPO Woj. Pomorskiego we wniosku o dofinansowanie stosowane jest pole dot. wykazania komplementarności z SUE RMB, gdzie projektodawca w zależności od tematyki projektu wypełnia je bądź nie.

Obszary bezpośredniej komplementarności pomiędzy RPO Woj. Pomorskiego a SUE RMB występują w następujących osiach priorytetowych programu: OP 1 Komercjalizacja wiedzy, OP 2 Przedsiębiorstwa, OP 8 Konwersja, OP 10 Energia, OP 11 Środowisko. Dla projektów realizowanych w ramach tych osi wprowadzono następujące mechanizmy: dodatkowe punkty przy ocenie projektów dla tych, które wykażą komplementarność oraz możliwość organizowania dedykowanych konkursów na projekty dot. wsparcia SUE RMB. Przy ocenie bierze się pod uwagę: wsparcie wskaźników SUE RMB, partnerstwo w projekcie na obszarze RMB oraz czy jest to tzw. Projekt Flagowy w SUE RMB.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. nie zakontraktowano jeszcze projektu, który wykazywałby powiązania ze strategią.

- RPO Woj. Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020

W przypadku RPO Woj. Warmińsko-Mazurskiego we wniosku o dofinansowanie stosowane jest pole dot. wykazania komplementarności z SUE RMB, gdzie projektodawca w zależności od tematyki projektu wypełnia je bądź nie.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. nie zakontraktowano jeszcze projektu, który wykazywałby powiązania ze strategią.

- RPO Woj. Zachodniopomorskiego 2014-2020

W przypadku RPO Woj. Zachodniopomorskiego we wniosku o dofinansowanie stosowane jest pole dot. wykazania komplementarności z SUE RMB, gdzie projektodawca w zależności od tematyki projektu wypełnia je bądź nie.

Ponadto, przy ocenie wniosków dla wybranych działań RPO stosowane są dodatkowe punkty za wskazanie takiej komplementarności.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. nie zakontraktowano jeszcze projektu, który wykazywałby powiązania ze strategią.

- RPO Woj. Małopolskiego i RPO Woj. Kujawsko-Pomorskiego

W przypadku RPO Woj. Małopolskiego oraz RPO Woj. Kujawsko-Pomorskiego przewidziano możliwość realizacji projektów dotyczących wydarzeń kulturalnych, dla których oprócz innych warunków specyficznych dla interwencji w sektorze kultury określonych w UP, udowodniony zostanie ich wkład w realizację celów SUE RMB w ramach Obszaru Priorytetowego Kultura, tj. w zakresie promocji kultury, dziedzictwa kulturowego i przemysłów kreatywnych.

- **Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020**

Na etapie przygotowania programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020 koordynatorzy obszarów priorytetowych i liderzy działań horyzontalnych zostali zaproszeni przez instytucje programowe do współudziału przy tworzeniu założeń programu. W efekcie wybrane priorytety tematyczne odzwierciedlają priorytety strategiczne SUE RMB. Bliska współpraca z organami wdrażającymi Strategię będzie kontynuowana. Zagwarantuje to regularną wymianę pomysłów dotyczących projektów, organizację wspólnych działań promocyjno-informacyjnych oraz identyfikację potencjalnych partnerów i obszarów współpracy na potrzeby działań i projektów flagowych Strategii.

Poszczególne osie priorytetowe programu realizują następujące cele i obszary Strategii:

- **Innowacje** – w szczególności w zakresie promowania przedsiębiorczości, wzmocnienia wzrostu MŚP, transferu i rozwoju innowacji;
- **Turystyka, Kultura, Zagrożenia, Nutri, Energia, Biogospodarka** – wspierając przede wszystkim wzmocnienie spójności makroregionalnej poprzez turystykę, wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, redukcję stosowania i oddziaływania niebezpiecznych substancji, zmniejszenie zrzutów substancji biogenych do morza, poprawę dostępu do rynków energii oraz ich efektywności;
- **Transport, Żegluga** – koncentrując się na poprawie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych, utworzeniu regionu „czystej” żeglugi;
- **Edukacja** – koncentrując się głównie na rozwiązaniu problemu zmian demograficznych i zwalczanie bezrobocia wśród młodych ludzi;
- **Kultura, Capacity** – wspierając inicjatywy dotyczące budowania zdolności współpracy międzynarodowej.

Wnioskodawcy oraz beneficjenci programu Program Południowy Bałtyk wspiera także projekty, nie realizujące celów Strategii zachęceni będą do rozszerzania współpracy w ramach struktur Strategii. Już na etapie konsultacji idei projektowej instytucje programowe kontaktują wnioskodawców z koordynatorami obszarów SUE RMB, w celu ustalenia czy dany projekt wpisuje się w cele danego priorytetu. Pracownicy Wspólnego Sekretariatu Interreg Południowy Bałtyk oraz programowych Punktów Kontaktowych na bieżąco współpracują z koordynatorami obszarów/działań w celu jak najefektywniejszej realizacji założeń Strategii poprzez działania i projekty programu. Każdy wnioskodawca zobowiązany jest opisać swój wkład w Strategię we wniosku o dofinansowanie. Sekcja ta podlega ocenie jakościowej.

- **Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020**

Program nie tylko przyczynia się do realizacji tematycznych celów SUE RMB, ale także wspiera jej realizację pod względem technicznym. Czwarty priorytet programu: „Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej” jest poświęcony działaniom usprawniającym wdrażanie SUE RMB oraz realizację priorytetów wspólnych dla SUE RMB i regionalnych strategii krajów partnerskich. W ramach tego priorytetu możliwe jest przygotowywanie nowych inicjatyw, które przyczyniają się do realizacji jednego z obszarów tematycznych lub działań horyzontalnych strategii UE i wspólnych priorytetów z krajami partnerskimi. Wspiera je instrument *seed money* przeznaczony do sfinansowania fazy przygotowania projektów o znaczeniu strategicznym, z wykorzystaniem

różnych źródeł finansowania dostępnych w regionie. Celem Priorytetu 4 jest również wspieranie koordynatorów obszarów tematycznych, koordynatorów działań horyzontalnych oraz narodowych koordynatorów w koordynowaniu transnarodowych działań oraz realizowaniu celów SUE RMB. Ponadto program oferuje dofinansowanie dla ogólnego wsparcia oraz działań z zakresu komunikacji związanych z wdrażaniem strategii. W ramach tego priorytetu szczególny nacisk położono na zaangażowanie krajów partnerskich oraz stworzenie powiązań między SUE RMB a strategiami obejmującymi kraje partnerskie. Projekty realizowane w trzech priorytetach tematycznych (innowacje, środowisko, transport) są analizowane pod względem powiązań z celami SUE RMB. W wypadku projektów o podobnej jakości te, które otrzymały rekomendację koordynatorów poszczególnych obszarów tematycznych Strategii, mają większe szanse na zatwierdzenie. W wyniku pierwszego naboru w Interreg Region Morza Bałtyckiego zatwierdzono do dofinansowania 35 projektów, z czego 23 to projekty flagowe SUE RMB.

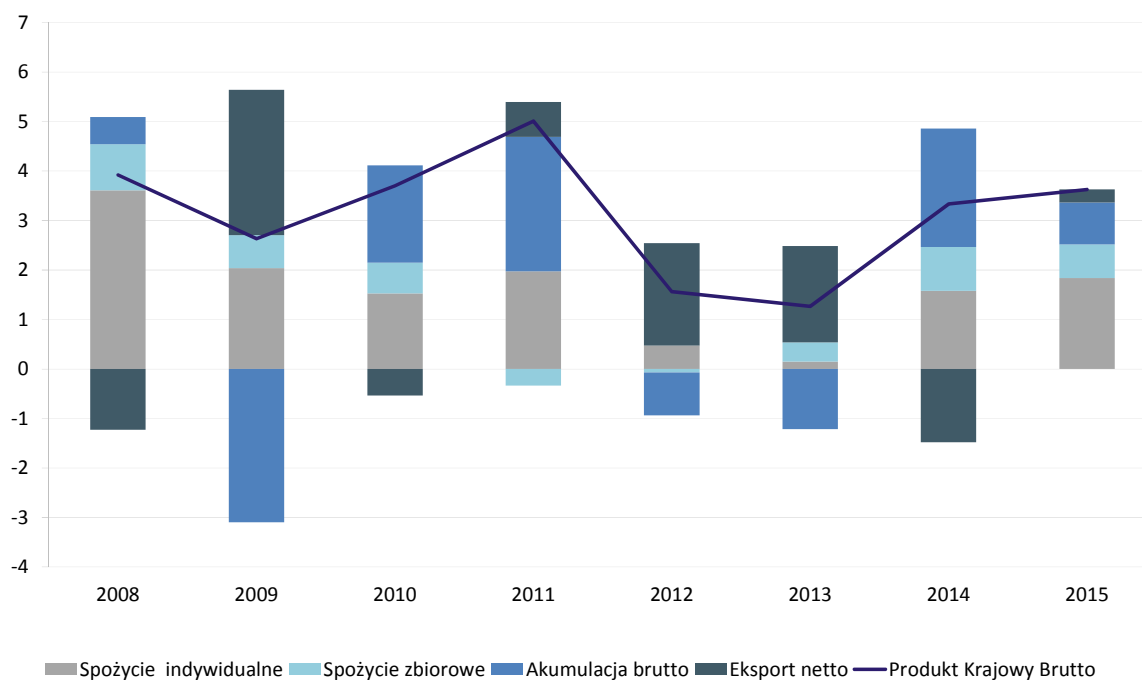
Załącznik 3 Sytuacja makroekonomiczna Polski w 2015 r.

Istotną determinantą poziomu aktywności gospodarczej w 2015 r. pozostaje znacząca niepewność co do rozwoju sytuacji na świecie. Sześć lat od wybuchu globalnego kryzysu finansowego i gospodarczego, gospodarka światowa w dalszym ciągu rozwijała się w relatywnie wolnym tempie. Według szacunków Międzynarodowego Funduszu Walutowego światowy wzrost gospodarczy w roku 2015 wyniósł 3,1%, co przede wszystkim uwarunkowane było nieznacznym ożywieniem koniunktury w krajach rozwiniętych oraz jednoczesnym, notowanym już piąty rok z kolei, spowolnieniem wzrostu w krajach rozwijających się.

Decydujący wpływ na gospodarkę Polski miała z naturalnych względów sytuacja na ważniejszych rynkach unijnych, zwłaszcza na głównych rynkach strefy euro. Zgodnie z przewidywaniami KE, PKB UE przyspieszył ze wzrostu o 1,4% w 2014 r. do 1,9% w 2015 r., w tym pierwszy raz od kryzysu finansowego w żadnym państwie członkowskim nie odnotowano recesji. Głównym motorem wzrostu gospodarczego unijnych gospodarek było spożycie prywatne, wspierane nieznaczną poprawą na rynku pracy oraz zwiększeniem realnych dochodów do dyspozycji. Czynniki korzystnie oddziałującymi na wzrost w państwach członkowskich były ponadto: spadające ceny ropy naftowej, niski kurs wymiany euro oraz niskie stopy oprocentowania. Inaczej niż w przypadku rynków wschodzących, dla krajów unijnych rok 2015, był także okresem ożywienia w handlu. Wolumen eksportu towarów i usług UE przyspieszył z 4% w 2014 r. do 5,1% r., a importu z 4,6% do 5,6%.

Polska odczuwająca zarówno skutki sytuacji u swoich wschodnich sąsiadów, jak i jednak słabej koniunktury w krajach strefy euro, w roku 2015 utrzymała się na ścieżce zrównoważonego rozwoju. Wzrost PKB w 2015 roku wyniósł 3,6% i był nieco wyższy niż prognozowany przez organizacje międzynarodowe, tj. 3,5%. Głównym czynnikiem wzrostu była konsumpcja indywidualna (wzrost o 3,1%), wynikająca z wysokiego zatrudnienia i wzrostu dochodów gospodarstw domowych. Utrzymująca się w kolejnych miesiącach deflacja zwiększyła siłę nabywczą gospodarstw domowych.

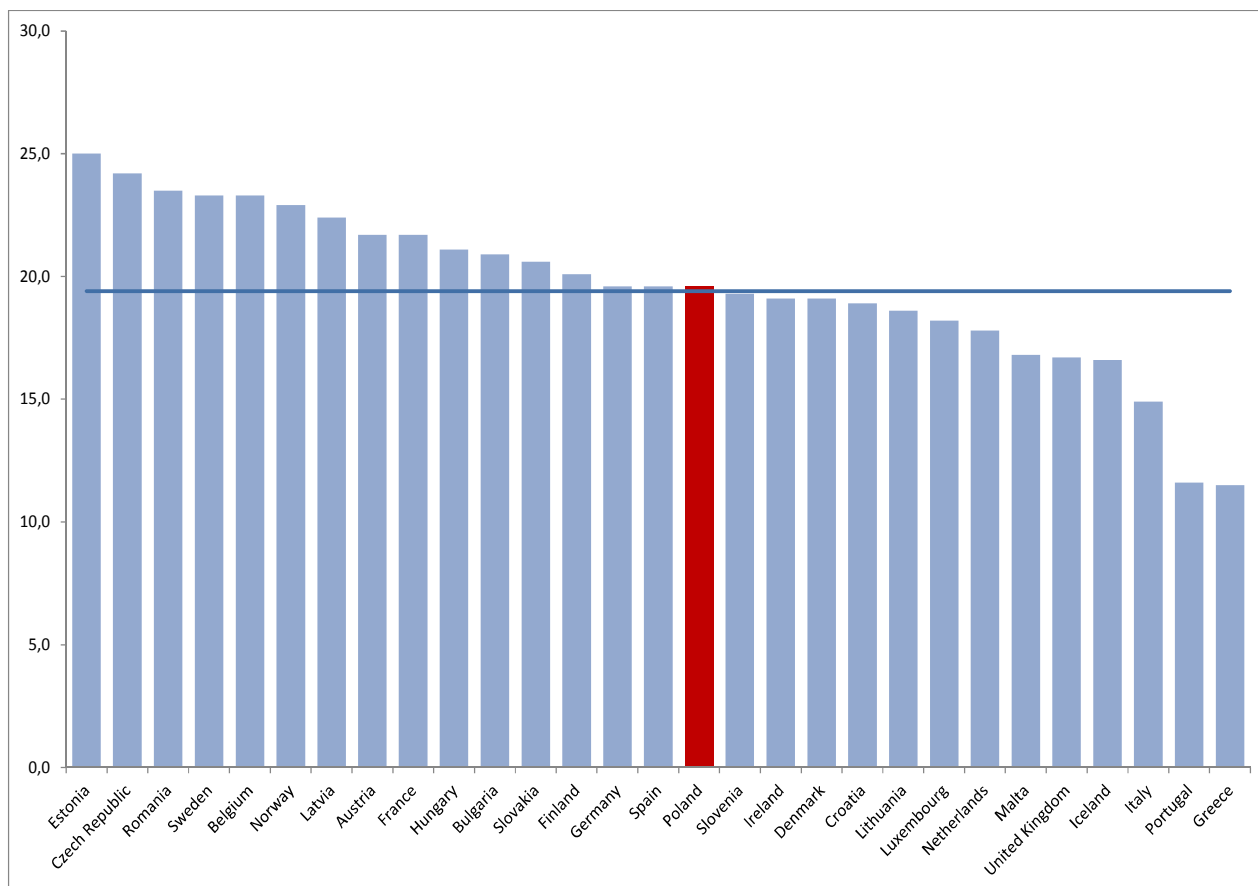
Wykres 28 Wielkość wpływu wybranych składowych na wzrost PKB w latach 2008-2015 (ceny st., w %)

Obserwowane w roku 2015 procesy inflacyjne były pochodną zmian zachodzących na świecie. Ogólnoswiatowy trend drastycznego spadku cen paliw spowodował utrzymanie się ujemnego

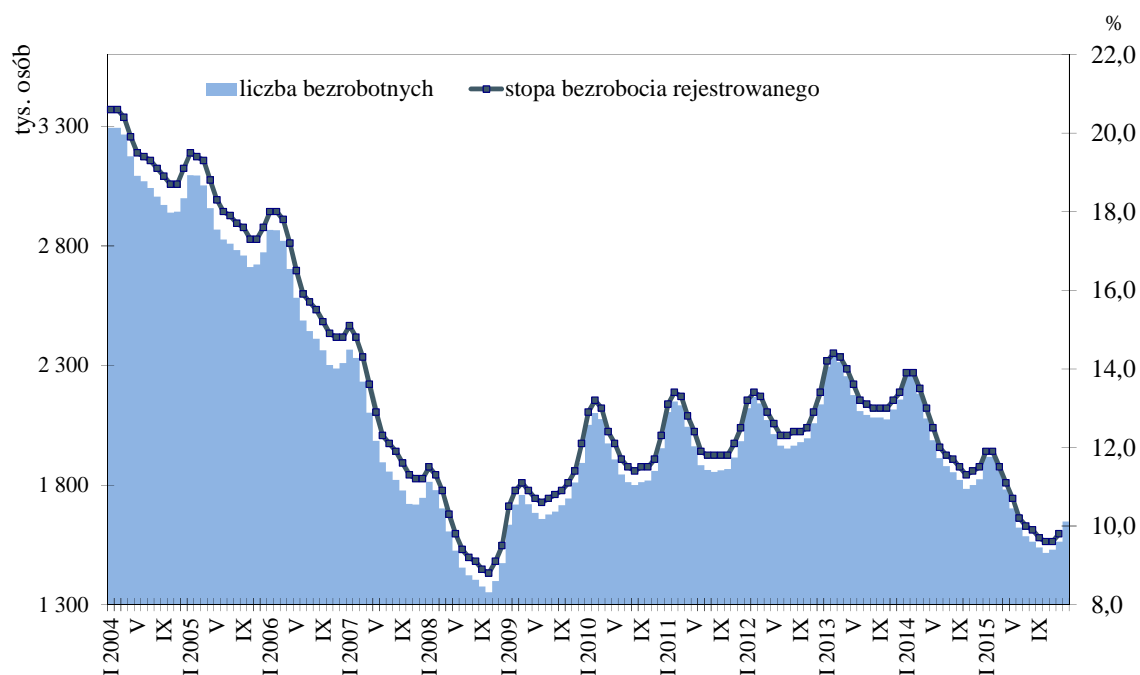
wskaźnika cen. Na koniec roku inflacja wyniosła -0,9%. Ze względu na oddziaływanie czynników zewnętrznych, powrót inflacji w okolice celu inflacyjnego jest niezależny od polityki monetarnej.

Korzystnej sytuacji w kraju sprzyjała także wysoka aktywność inwestycyjna krajowych przedsiębiorstw. Wysokie tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych w 2015 r. było wynikiem dobrej kondycji przedsiębiorstw. Nakłady brutto na środki trwałe w 2015 r. wzrosły o 6,1% wobec wzrostu o 9,8% w 2014 r. W relacji do PKB udział nakładów inwestycyjnych wzrósł do ok. 20% w 2015 r., choć na tle krajów UE pozostajemy przeciętni.

Sytuacja w poszczególnych sektorach gospodarki przedstawiała się również korzystnie. Sprzedaż produkcji przemysłowej wzrosła o 4,9% r/r, a w przetwórstwie przemysłowym, które stanowi dominującą część, wzrosła o 5,8% (r/r). Natomiast wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, była o 3,3% wyższa niż w 2014 r., przy przeciętnym zatrudnieniu wyższym o 1,5% i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 2,6%. Produkcja sektora budowlanego wzrosła o ok. 3%. Stabilnie natomiast rozwijał się sektor usługowy (wzrost wartości dodanej o ok. 3%), który stanowi ponad 40% PKB.

Choć sytuacja na rynku pracy systematycznie się poprawia to nadal istnieje nierównowaga między podażą a popytem. Stopa bezrobocia na koniec 2015 roku obniżyła się do 9,8%.

Rok 2015 przyniósł wyjątkowo korzystne wyniki handlu zagranicznego. Po raz pierwszy - od kiedy rejestrujemy obroty w ujęciu euro – wartość eksportu (178,7 mld euro) przewyższyła poziom importu (175 mld euro). Przełożyło się to na pokaźną nadwyżkę handlową, w wysokości 3,7 mld euro.

Wyniki te były efektem splotu kilku czynników, w tym m.in.: spadającej ceny ropy naftowej, deprecjacji złotego wobec dolara oraz koniunktury na zagranicznych rynkach.

W 2015 roku, analogicznie jak w roku poprzednim, zdecydowanie lepiej kształtowały się obroty z rynkami rozwiniętymi gospodarczo (gdzie eksport wzrósł o 9,8 proc., import o 5 proc., a nadwyżka zwiększyła o 8,1 mld euro, do 36,5 mld euro) niż z rynkami słabiej rozwiniętymi (gdzie spadek eksportu o 2,8 proc. i jednoczesny wzrost importu o 1,8 proc. przełożył się na pogłębienie deficytu o ponad 1,8 mld euro, do 32,8 mld euro).

Mimo relatywnie wysokiego tempa wzrostu w latach 2014-2015, gospodarka polska nadal pozostawała pod wpływem niekorzystnych zjawisk zewnętrznych. Spowolnienie, a nawet kryzys największych gospodarek świata działały niekorzystnie na polski rynek. Rosja, która z jednej strony wprowadzając embargo na polskie produkty, spowodowała obniżenie obrotów handlowych ze wschodnimi sąsiadami, a z drugiej w wyniku konfliktu z Europą spowodowała, że gospodarka rosyjska wkroczyła w okres kryzysu. Natomiast spowalniająca gospodarka Chin, wpływała na gospodarkę światową, a pośrednio także na polską. Znaczący udział Chin w rynku surowców i jej 16% udział w światowym PKB, sprawiają że jest to istotny partner gospodarczy. Zarówno sytuacja w Rosji jak i w Chinach, wpływa także na procesy inflacyjne w Polsce, głównie poprzez ceny surowców.